

Käesolev tekst on üksnes dokumenteerimisvahend ning sel ei ole mingit õiguslikku mõju. Liidu institutsioonid ei vastuta selle teksti sisu eest. Asjakohaste õigusaktide autentsed versioonid, sealhulgas nende preambulid, on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas ning on kättesaadavad EUR-Lexi veebisaidil. Need ametlikud tekstid on vahetult kättesaadavad käesolevasse dokumenti lisatud linkide kaudu

► **B** KOMISJONI MÄÄRUS (EL) nr 748/2012,

3. august 2012,

millega nähakse ette õhusõidukite ja nendega seotud toodete, osade ja seadmete lennukõlblikkuse ja keskkonnaohutuse sertifitseerimise ning projekteerimis- ja tootjaorganisatsioonide sertifitseerimise rakenduseeskirjad

(uuesti sõnastatud)

(EMPs kohaldatav tekst)

(ELT L 224, 21.8.2012, lk 1)

Muudetud:

		Euroopa Liidu Teataja		
		nr	lehekülg	kuupäev
► <u>M1</u>	Komisjoni määrus (EL) nr 7/2013, 8. jaanuar 2013	L 4	36	9.1.2013
► <u>M2</u>	Komisjoni määrus (EL) nr 69/2014, 27. jaanuar 2014	L 23	12	28.1.2014
► <u>M3</u>	Komisjoni määrus (EL) 2015/1039, 30. juuni 2015	L 167	1	1.7.2015
► <u>M4</u>	Komisjoni määrus (EL) 2016/5, 5. jaanuar 2016	L 3	3	6.1.2016
► <u>M5</u>	Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2019/897, 12. märts 2019	L 144	1	3.6.2019
► <u>M6</u>	Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2020/570, 28. jaanuar 2020	L 132	1	27.4.2020
► <u>M7</u>	Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2021/699, 21. detsember 2020	L 145	1	28.4.2021
► <u>M8</u>	Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2021/1088, 7. aprill 2021	L 236	3	5.7.2021
► <u>M9</u>	Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2022/201, 10. detsember 2021	L 33	7	15.2.2022
► <u>M10</u>	Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2022/203, 14. veebruar 2022	L 33	46	15.2.2022

Parandatud:

- **C1** Parandus, ELT L 146, 5.6.2019, lk 116 (2019/897)

▼B**KOMISJONI MÄÄRUS (EL) nr 748/2012,****3. august 2012,**

millega nähakse ette õhusõidukite ja nendega seotud toodete, osade ja seadmete lennukõlblikkuse ja keskkonnaohutuse sertifitseerimise ning projekteerimis- ja tootjaorganisatsioonide sertifitseerimise rakenduseeskirjad

(uuesti sõnastatud)**(EMPs kohaldatav tekst)***Artikkel 1***Reguleerimisala ja mõisted**

1. Käesoleva määrusega nähakse kooskõlas määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 5 lõikega 5 ja artikli 6 lõikega 3 ette ühised tehnilised nõuded ja haldusmenetlused lennundustoodete ning nende osade ja seadmete lennukõlblikkuse ja keskkonnaohutuse sertifitseerimise kohta ja täpsustatakse järgmist:

- a) tüübisertifikaatide, piiratud tüübisertifikaatide, täiendavate tüübisertifikaatide ja tüübisertifikaatide muudatuste väljaandmine;
- b) lennukõlblikkussertifikaatide, piiratud lennukõlblikkussertifikaatide, lennulubade ning käitamissertifikaatide väljaandmine;
- c) kinnitatud remondiprojektide väljaandmine;
- d) keskkonnakaitsenõuetele vastavuse tõendamine;
- e) mürasertifikaatide väljaandmine;
- f) toodete, osade ja seadmete kindlakstegemine;
- g) teatavate osade ja seadmete sertifitseerimine;
- h) projekteerimis- ja tootjaorganisatsioonide sertifitseerimine;
- i) lennukõlblikkust käsitlevate ettekirjutuste väljaandmine.

2. Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „JAA” – Ühinenud Lennuametid (Joint Aviation Authorities);
- b) „JAR” – ühtsed lennundusnõuded (Joint Aviation Requirements);
- c) „osa 21” – õhusõidukite ning nendega seotud toodete, osade ja seadmete ning käesoleva määruse I lisas sätestatud projekteerimis- ja tootjaorganisatsioonide sertifitseerimise nõuded ja menetlused;

▼M6

▼B

- e) „peamine tegevuskoht” – ettevõtja peakontor või registreeritud asukoht, kus toimub põhiline finantstegevus ja käesolevas määruses osutatud tegevuse kontrollimine;
- f) „artikkel” – tsiviilõhusõidukis kasutatavad osad ja seadmed;
- g) „ETSO” – Euroopa tehnilised normatiivid. Euroopa tehnilised normatiivid on üksikasjalik lennukõlblikkusspetsifikaat, mille Euroopa Lennundusohutusamet (edaspidi „amet”) on välja andnud, et tagada vastavus käesoleva määruse nõuetele, ja mis on konkreetsete artiklite jaoks minimaalne tehniline standard;
- h) „EPA” – osade Euroopa nõuetele vastavuse kinnitus. Artikli osade Euroopa nõuetele vastavuse kinnitus tähendab seda, et artikkel on valmistatud kooskõlas heakskiidetud projekteerimisandmetega, mis ei kuulu asjaomase toote tüübisertifikaadi omanikule, välja arvatud ETSO nõuetele vastavad artiklid.
- i) „ELA1 õhusõiduk” – kõik järgmised Euroopa kerged mehitatud õhusõidukid:
- i) lennuk suurima stardimassiga (MTOM) kuni 1 200 kg, mida ei liigitata keerukaks mootorõhusõidukiks;
 - ii) purilennuk või mootorpurilennuk suurima stardimassiga (MTOM) kuni 1 200 kg;
 - iii) õhupall, mille õhkutõstmiseks kasutatava gaasi või kuuma õhu maht ei ole suurem kui 3 400 m³ kuumaõhupallide puhul, 1 050 m³ gaasiga täidetud õhupallide puhul ning 300 m³ trossiga kinnitatud ja gaasiga täidetud õhupallide puhul;
 - iv) õhulaev, mis on ette nähtud mitte rohkem kui neljale sõitjale ning mille õhkutõstmiseks kasutatava gaasi või kuuma õhu maht ei ole suurem kui 3 400 m³ kuumaõhu-õhulaevade puhul ja 1 000 m³ gaasiga täidetud õhulaevade puhul;
- j) „ELA2 õhusõiduk” – kõik järgmised Euroopa kerged mehitatud õhusõidukid:
- i) lennuk suurima stardimassiga (MTOM) kuni 2 000 kg, mida ei liigitata keerukaks mootorõhusõidukiks;
 - ii) purilennuk või mootorpurilennuk suurima stardimassiga (MTOM) kuni 2 000 kg;
 - iii) õhupall;
 - iv) kuumaõhu-õhulaev;
 - v) gaasiga täidetud õhulaevad, mis vastavad kõikidele järgmistele tingimustele:

— staatiline raskus muutub maksimaalselt 3 %;

▼B

- tõukejõu vektor ei ole muudetav (v.a tõukejõu ümberpööramine);
- tavapärase ja lihtsa konstruktsiooniga struktuur, juhtimissüsteem ja ballonetisüsteem;
- võimenduseeta juhtimisseadmed;

vi) ülikerge tiivikõhusõiduk;

▼M5

- k) „käitussobivuse andmed” – andmed, mis on õhusõiduki tüübisertifikaadi, piiratud tüübisertifikaadi või täiendava tüübisertifikaadi osa ning mis sisaldavad kõike järgnevat:
- i) piloodi tüübipädevuskoolituse miinimumõppekava, sh tüübipädevuse kindlaksmääramine;
 - ii) lennuimitaatorite objektiivset kvalifitseerimist toetavate õhusõiduki valideerimise lähteandmete ulatuse kindlaksmääramine või nende ajutiseks kvalifitseerimiseks vajalikud täiendavad andmed;
 - iii) piloodi tüübipädevuse koolituse miinimumõppekava, sh tüübipädevuse kindlaksmääramine;
 - iv) tüübi või variandi kindlaksmääramine salongitöötajate jaoks ja tüübikohased andmed salongitöötajate koolitamiseks;
 - v) minimaalvarustuse põhiloetelu.

▼B*Artikkel 2***Toodete, osade ja seadmete sertifitseerimine**

1. Toodetele, osadele ja seadmetele antakse välja I lisa (osa 21) nimetatud sertifikaadid.
2. Erandina lõikest 1 ei kohaldata I lisa (osa 21) alajagude H ja I sätteid õhusõiduki, sealhulgas sellesse paigaldatud toodete, osade ja seadmete suhtes, mis ei ole registreeritud mõnes liikmesriigis. Nende suhtes ei kohaldata ka I lisa (osa 21) alajao P sätteid, välja arvatud juhul, kui liikmesriik on ette näinud õhusõiduki identifitseerimismärgid.

*Artikkel 3***Tüübisertifikaatide ja nendega seotud lennukõlblikkussertifikaatide kehtivuse jätkumine**

1. Selliste toodete suhtes, millele mõni liikmesriik on enne 28. septembrit 2003 välja andnud tüübisertifikaadi või dokumendi, mis võimaldab lennukõlblikkussertifikaadi väljaandmist, kohaldatakse järgmisi sätteid.

- a) Sellisel tootel loetakse olevat käesoleva määruse kohaselt välja antud tüübisertifikaat, kui:

▼M2

- i) selle tüübisertifitseerimise alusteks on:
- toodete puhul, mis on sertifitseeritud nende JAA andmelehel määratletud JAA menetluste kohaselt, JAA tüübisertifitseerimisalused või
 - muude toodete puhul projekteerimisriigi tüübisertifikaadi andmelehel määratletud tüübisertifitseerimisalused, kui projekteerimisriik on:
 - liikmesriik, välja arvatud juhul, kui amet otsustab eelkõige kasutatud sertifitseerimistingimusi ja kasutamiskogemusi arvesse võttes, et selline tüübisertifitseerimisalus ei taga piisavat ohutustaset, mis vastaks määruse (EÜ) nr 216/2008 ja käesoleva määrusega nõutavale tasemele, või
 - riik, kellega liikmesriik on sõlminud kahepoolse lennukõlblikkust käsitleva või samalaadse kokkuleppe, mille alusel need tooted on sertifitseeritud projekteerimisriigi sertifitseerimistingimuste alusel, välja arvatud juhul, kui amet otsustab, et need sertifitseerimistingimused, kasutamiskogemused või projekteerimisriigi ohutussüsteem ei taga piisavat ohutustaset, mis vastaks määrusega (EÜ) nr 216/2008 ja käesoleva määrusega nõutavale tasemele.

Amet teostab teise taande sätete mõju esimese hindamise, et esitada komisjonile oma arvamus, sealhulgas võimalikud ettepanekud käesoleva määruse muutmise kohta;

▼B

- ii) keskkonnakaitseõuetena käsitatakse Chicago konventsiooni lisas 16 sätestatud nõudeid, mida toote suhtes kohaldatakse;
- iii) kohaldatakse projekteerimisriigi lennukõlblikkuseeskirju.
- b) Enne 28. septembrit 2003 liikmesriigi registrisse kantud õhusõiduki konstruktsioon loetakse heakskiidetuks käesoleva määruse kohaselt, kui:
- i) selle põhitudüübi projekt oli osa punktis a nimetatud tüübisertifikaadist;
 - ii) kõik sellesse põhitudüübi projekti tehtavad muudatused, mis ei kuulu tüübisertifikaadi omaniku vastutusalasse, on kinnitatud ja
 - iii) lennukõlblikkuseeskirjad, mille registreerimisliikmesriik on välja andnud või vastu võtnud enne 28. septembrit 2003, on täidetud, sealhulgas projekteerimisliikmesriigi lennukõlblikkuseeskirjades tehtud muudatused, mille registreerimisliikmesriik on kinnitanud.
2. Selliste toodete suhtes, mille tüübisertifitseerimise menetlus toimus JAA või liikmesriigi kaudu 28. septembril 2003, kohaldatakse järgmisi sätteid:
- a) kui toodet sertifitseerib mitu liikmesriiki, võetakse aluseks kõige edenumas arengujärgus olev menetlus;

▼B

b) I lisa (osa 21) punkti 21.A.15 alapunkte a, b ja c ei kohaldata;

▼M2

c) erandina I lisa (osa 21) punktist 21.A.17A on tüübisertifitseerimisalusteks JAA või vajaduse korral liikmesriigi tüübisertifitseerimisalused, mis kehtivad sertifikaadi taotlemise kuupäeval;

d) I lisa (osa 21) punkti 21.A.20 alapunktide a ja d täitmisel loetakse, et JAA või liikmesriigi menetluste kohaselt avastatud nõuetele vastavusega seotud puudused on kindlaks teinud amet.

▼B

3. Selliste toodete suhtes, millel on riigisisene tüübisertifikaat või sellega samaväärne sertifikaat ja millega seotud muudatuse kinnitamismenetlust ei olnud liikmesriik käesolevale määrusele vastava tüübisertifikaadi määramise ajaks lõpetanud, kohaldatakse järgmisi sätteid:

a) kui sertifitseerimismenetlust teostas mitu liikmesriiki, võetakse aluseks kõige edenenumas arengujärgus olev menetlus;

b) I lisa (osa 21) punkti 21.A.93 ei kohaldata;

c) kohaldatavad tüübisertifitseerimisalused on JAA või vajaduse korral liikmesriigi tüübisertifitseerimisalused, mis kehtivad muudatuse kinnitamise taotluse kuupäeval;

d) I lisa (osa 21) punkti 21.A.103 alapunkti a alapunkti 2 ja alapunkti b täitmisel loetakse, et JAA või liikmesriigi menetluste kohaselt avastatud vastavusalased puudused on kindlaks teinud amet.

4. Selliste toodete suhtes, millel on riigisisene tüübisertifikaat või sellega samaväärne sertifikaat ja millega seotud olulise remonditööde projekti kinnitamismenetlust ei ole liikmesriik käesolevale määrusele vastava tüübisertifikaadi määramise ajaks lõpule viinud, loetakse I lisa (osa 21) punkti 21.A.433 alapunkti a täitmisel, et JAA või liikmesriigi menetluste kohaselt avastatud vastavusalased puudused on kindlaks teinud amet.

5. Liikmesriigi välja antud lennukõlblikkussertifikaat, mis tõendab vastavust lõike 1 kohaselt määratud tüübisertifikaadile, loetakse käesoleva määruse nõuetele vastavaks.

*Artikkel 4***Täiendavate tüübisertifikaatide kehtivuse jätkumine**

1. Täiendavate tüübisertifikaatide puhul, mille on välja andnud liikmesriik vastavalt JAA menetlusele või kehtivatele riigisisestele menetlustele, ning toodete selliste muudatuste puhul, mille ettepaneku teeb mõni muu isik kui toote tüübisertifikaadi omanik ja mille liikmesriik on kehtivate riigisisestele menetluste kohaselt kinnitanud, loetakse täiendav tüübisertifikaat või selle muudatus kooskõlas käesoleva määrusega väljaantuks, kui täiendav tüübisertifikaat või selle muudatus kehtis 28. septembril 2003.

2. Täiendava tüübisertifikaadi puhul, mille sertifitseerimismenetlust teostab liikmesriik 28. septembril 2003 kohaldatava JAA täiendava tüübisertifikaadi menetluse alusel, ja toodetes, mille sertifitseerimismenetlust teostab liikmesriik 28. septembril 2003 kehtivate riigisisestele õigusaktide

▼B

alusel, tehtavate selliste oluliste muudatuste puhul, mille ettepaneku teeb mõni muu isik kui toote tüübisertifikaadi omanik, kohaldatakse järgmisi sätteid:

- a) kui sertifitseerimismenetlust teostab mitu liikmesriiki, võetakse aluseks kõige edenenumas arengujärgus olev menetlus;
- b) I lisa (osa 21) punkti 21.A.113 alapunkte a ja b ei kohaldata;
- c) kohaldatavad sertifitseerimisalused on JAA või vajaduse korral liikmesriigi sertifitseerimisalused, mis kehtivad täiendava tüübisertifikaadi või olulise muudatuse kinnitamise taotluse kuupäeval;
- d) I lisa (osa 21) punkti 21.A.115 alapunkti a täitmisel loetakse, et JAA või liikmesriigi menetluste kohaselt avastatud vastavusalased puudused on kindlaks teinud amet.

▼M2**▼B***Artikkel 6***Osade ja seadmete sertifikaatide kehtivuse jätkumine**

1. Liikmesriikide osade ja seadmete kohta välja antud sertifikaadid, mis kehtisid 28. septembril 2003, loetakse väljaantuks käesoleva määruse kohaselt.
2. Osade ja seadmete puhul, mille sertifitseerimise menetlust või millele loa andmise menetlust teostas mõni liikmesriik 28. septembril 2003, kohaldatakse järgmisi sätteid:
 - a) kui loa andmise menetlust teostas mitu liikmesriiki, võetakse aluseks kõige edenenumas arengujärgus olev menetlus;
 - b) I lisa (osa 21) punkti 21.A.603 ei kohaldata;
 - c) I lisa (osa 21) punktis 21.A.605 sätestatud nõutavad andmed on need, mis kehtivad asjaomases liikmesriigis sertifikaadi või loa taotlemise kuupäeval;
 - d) I lisa (osa 21) punkti 21.A.606 alapunkti b täitmisel loetakse, et asjaomase liikmesriigi avastatud vastavusalased puudused on kindlaks teinud amet.

*Artikkel 7***Lennuluba**

Tingimusi, mille liikmesriigid on määranud enne 28. märtsi 2007 lennuloa või muu lennukõlblikkussertifikaadi väljaandmiseks õhusõidukile, millel ei olnud käesoleva määruse kohaselt välja antud lennukõlblikkussertifikaati või piiratud lennukõlblikkussertifikaati, loetakse määratuks kooskõlas käesoleva määrusega, välja arvatud juhul, kui amet on otsustanud enne 28. märtsi 2008, et sellised tingimused ei taga piisavat ohutustaset, mis vastaks määrusega (EÜ) nr 216/2008 või käesoleva määrusega nõutavale tasemele.

▼ **M2***Artikkel 7a***Käitussobivuse andmed**

1. Enne 17. veebruari 2014 välja antud õhusõiduki tüübisertifikaadi omanik, kes kavatseb tarnida uue õhusõiduki ELi käitajale 17. veebruaril 2014 või pärast seda, peab hankima kinnituse vastavalt I lisa (osa 21) punkti 21.A.21 alapunktile e, välja arvatud hooldustööde lennundustehniliste töötajate tüübipädevuskoolituse miinimumõppekava ja lennuimmitaatori(te) objektiivset kvalifitseerimist toetavate õhusõiduki valideerimise lähteandmete puhul. Kinnitus tuleb hankida hiljemalt 18. detsembriks 2015 või enne seda, kui ELi käitaja alustab õhusõiduki käitamist, sõltuvalt sellest, kumb kuupäev on hilisem. Käitussobivuse andmed võivad piirduda tarnitava mudeliga.

2. Õhusõiduki tüübisertifikaadi taotleja, kes esitas taotluse enne 17. veebruari 2014 ja kes ei ole saanud tüübisertifikaati enne 17. veebruari 2014, peab hankima kinnituse vastavalt I lisa (osa 21) punkti 21.A.21 alapunktile e, välja arvatud hooldustööde lennundustehniliste töötajate tüübipädevuskoolituse miinimumõppekava ja lennuimmitaatori(te) objektiivset kvalifitseerimist toetavate õhusõiduki valideerimise lähteandmete puhul. Kinnitus tuleb hankida hiljemalt 18. detsembriks 2015 või enne seda, kui ELi käitaja alustab õhusõiduki käitamist, sõltuvalt sellest, kumb kuupäev on hilisem. Amet kiidab eelneva kontrollimiseta heaks nõuetele vastavusega seotud puudused, mille lennuaemetid on õhusõidukite hindamise nõukogu (*Operational Evaluation Board*, OEB) kaudu JAA või ameti menetluste kohaselt kindlaks teinud enne käesoleva määruse jõustumist.

3. Õhusõidukite hindamise nõukogu aruanded, mis on välja antud vastavalt JAA menetlusele või ameti poolt enne käesoleva määruse jõustumist, loetakse käitussobivuse andmeteks, mis on kinnitatud vastavalt I lisa (osa 21) punkti 21.A.21 alapunktile e, ja lisatakse asjaomasele tüübisertifikaadile. Asjaomase tüübisertifikaadi omanik esitab enne 18. juunit 2014 ametile käitussobivuse andmed, mis on jagatud kohustuslikeks ja soovituslikeks andmeteks.

4. Käitussobivuse andmeid sisaldava tüübisertifikaadi omanikud peavad enne 18. detsembril 2015 saama vastavalt oma projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadile või projekteerimisorganisatsiooni sertifikaati asendavale alternatiivsele menetlusele kinnituse käitussobivuse andmeid sisaldava täienduse kohta.

▼ **B***Artikkel 8***Projekteerimisorganisatsioonid**

1. Toodete, osade ja seadmete projekteerimise või nende muutmise või remontimise eest vastutav organisatsioon peab tõendama oma pädevust kooskõlas I lisaga (osaga 21).

▼ B

2. Erandina lõikest 1 võib organisatsioon, mille peamine tegevuskoht on ELi mittekuuluv riigis, tõendada oma pädevust sertifikaadiga, mille kõnealune riik on asjaomase toote, osa või seadme kohta välja andnud, tingimusel et:

a) kõnealune riik on projekteerimisriik ja

b) amet on kindlaks määranud, et kõnealuse riigi süsteem hõlmab samasugust nõuetele vastavuse kontrollimise sõltumatut taset, nagu on ette nähtud käesolevas määruses, kas samaväärse organisatsioonide sertifitseerimise süsteemi või kõnealuse riigi pädeva asutuse otsese osalemise kaudu.

3. Projekteerimisorganisatsioonide sertifikaadid, mille liikmesriik on välja andnud või mida ta tunnustab vastavalt JAA nõuetele ja menetlustele ning mis kehtivad enne 28. septembrit 2003, loetakse käesolevale määrusele vastavaks.

*Artikkel 9***Tootjaorganisatsioonid****▼ M7**

1. Toodete, osade ja seadmete tootmise eest vastutav organisatsioon peab tõendama oma pädevust kooskõlas I lisaga (osaga 21). Kõnealune pädevuse tõendamine ei ole nõutav selliste organisatsiooni toodetavate osade või seadmete puhul, mille tohib kooskõlas I lisaga (osaga 21) paigaldada tüübisertifikaadiga hõlmatud tootesse, ilma et nendega peaks olema kaasas käitamissertifikaat (st EASA vormi 1).

▼ B

2. Erandina lõikest 1 võib tootja, kelle peamine tegevuskoht on ELi mittekuuluv riigis, tõendada oma pädevust sertifikaadi abil, mille kõnealune riik on asjaomase toote, osa või seadme kohta välja andnud, tingimusel et:

a) kõnealune riik on tootjariik ja

b) amet on kindlaks määranud, et kõnealuse riigi süsteem hõlmab samasugust nõuetele vastavuse kontrollimise sõltumatut taset, nagu on ette nähtud käesolevas määruses, kas samaväärse organisatsioonide sertifitseerimise süsteemi või kõnealuse riigi pädeva asutuse otsese osalemise kaudu.

3. Tootjaorganisatsioonide sertifikaat, mille liikmesriik on välja andnud või mida ta tunnustab vastavalt JAA nõuetele ja menetlustele ning mis kehtib enne 28. septembrit 2003, loetakse käesoleva määrusele vastavaks.

▼ M8

4. Erandina lõikest 1 võib tootjaorganisatsioon esitada pädevale asutusele taotluse erandi tegemiseks määruse (EL) 2018/1139 artikli 9 lõike 2 esimeses lõigus osutatud keskkonnakaitsenõuetest.

▼B*Artikkel 10***Ameti võetavad meetmed**

1. Amet töötab välja nõuete täitmise vastuvõetavad viisid, mida pädevad asutused, organisatsioonid ja töötajad võivad kasutada käesoleva määruse I lisa (osa 21) sätete järgimise tõendamiseks.
2. Nõuete täitmise vastuvõetavate viisidega, mille amet välja annab, ei kehtestata uusi nõudeid ega muudeta leebemaks käesoleva määruse I lisa (osa 21) nõudeid.
3. Ilma et see piiraks määruse (EÜ) nr 216/2008 artiklite 54 ja 55 kohaldamist, loetakse juhul, kui kasutatakse ametipoolseid nõuete täitmise vastuvõetavaid viise, käesoleva määruse I lisaga (osa 21) seotud nõuded ilma täiendava tõendamiseta täidetuks.

*Artikkel 11***Kehtetuks tunnistamine**

Määrus (EÜ) nr 1702/2003 tunnistatakse kehtetuks.

Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele kooskõlas III lisas esitatud vastavustabeliga.

*Artikkel 12***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

▼B*I LISA***OSA 21**

Õhusõidukite ja nendega seotud toodete, osade ja seadmete lennukõlblikkuse ja keskkonnaohutuse ning projekteerimis- ja tootjaorganisatsioonide sertifitseerimine

▼M7*Sisukord*

21.1. Üldosa

JAGU A – TEHNILISED NÕUDED

ALAJAGU A — ÜLDSÄTTED

- 21.A.1 Kohaldamisala
- 21.A.2 Muu isiku kui sertifikaadi taotleja või omaniku kohustus
- 21.A.3A Rikked, häired ja defektid
- 21.A.3B Lennukõlblikkust käsitlevad ettekirjutused
- 21.A.4 Projekteerija ja tootja vaheline kooskõlastus
- 21.A.5 Andmete säilitamine
- 21.A.6 Käsiraamatud
- 21.A.7 Jätkuva lennukõlblikkuse tagamise juhendid

ALAJAGU B — TÜÜBISERTIFIKAADID JA PIIRATUD TÜÜBISERTIFIKAADID

- 21.A.11 Kohaldamisala
- 21.A.13 Kõlblikuskriteeriumid
- 21.A.14 Pädevuse tõendamine
- 21.A.15 Taotlemine
- 21.A.19 Uut tüübisertifikaati nõudvad muudatused
- 21.A.20 Vastavus tüübisertifitseerimisalusele, käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele ja keskkonnakaitsenõuetele
- 21.A.21 Tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi väljaandmise nõuded
- 21.A.31 Tüübiprojekt
- 21.A.33 Ülevaatused ja katsed
- 21.A.35 Katseleonnud
- 21.A.41 Tüübisertifikaat
- 21.A.44 Omaniku kohustused
- 21.A.47 Ülekandmine
- 21.A.51 Kehtivus ja selle jätkumine
- 21.A.62 Käitussobivuse andmete kättesaadavus
- 21.A.65 Õhusõidukikonstruktsioonide jätkuv terviklikkus

(ALAJAGU C — EI KOHALDATA)

ALAJAGU D — MUUDATUSED TÜÜBISERTIFIKAATIDES JA PIIRATUD TÜÜBISERTIFIKAATIDES

- 21.A.90A Kohaldamisala

▼ **M7**

- 21.A.90B Standardmuudatused
- 21.A.90C Jätkuva lennukõlblikkuse tagamise juhendite sõltumatud muudatused
- 21.A.91 Tüübisertifikaadi muudatuste liigitus
- 21.A.92 Kõlblikuskriteeriumid
- 21.A.93 Taotlemine
- 21.A.95 Väheolulise muudatuse kinnitamise nõuded
- 21.A.97 Olulise muudatuse kinnitamise nõuded
- 21.A.101 Tüübisertifitseerimisalus, käitussobivuse andmete sertifitseerimise alus ja keskkonnakaitsenõuded tüübisertifikaadis tehtava olulise muudatuse puhul
- 21.A.108 Käitussobivuse andmete kättesaadavus
- 21.A.109 Kohustused ja EPA-märgistus

ALAJAGU E — TÄIENDAVAD TÜÜBISERTIFIKAADID

- 21.A.111 Kohaldamisala
- 21.A.112A Kõlblikuskriteeriumid
- 21.A.112B Pädevuse tõendamine
- 21.A.113 Täiendava tüübisertifikaadi taotlemine
- 21.A.115 Täiendava tüübisertifikaadi väljaandmisega tehtavate oluliste muudatuste kinnitamise nõuded
- 21.A.116 Ülekandmine
- 21.A.117 Muudatused selles toote osas, mida täiendav tüübisertifikaat käsitleb
- 21.A.118A Kohustused ja EPA-märgistus
- 21.A.118B Kehtivus ja selle jätkumine
- 21.A.120B Käitussobivuse andmete kättesaadavus

ALAJAGU F — TOOTMINE TOOTJAORGANISATSIOONI SERTIFIKAADI PUUDUMISE KORRAL

- 21.A.121 Kohaldamisala
- 21.A.122 Kõlblikuskriteeriumid
- 21.A.124 Taotlemine
- 21.A.125A Heakskiidukirja väljaandmine
- 21.A.125B Puudused
- 21.A.125C Kehtivus ja selle jätkumine
- 21.A.126 Tootmisjärelvalvesüsteem
- 21.A.127 Katsed: õhusõidukid
- 21.A.128 Katsed: mootorid ja propellerid

▼ **M7**

21.A.129 Tootja kohustused

21.A.130 Nõuetele vastavuse deklaratsioon

ALAJAGU G — TOOTJAORGANISATSIOONI SERTIFIKAAT

21.A.131 Kohaldamisala

21.A.133 Kõlblikuskriteeriumid

21.A.134 Taotlemine

21.A.135 Tootjaorganisatsiooni sertifikaadi väljaandmine

21.A.139 Kvaliteedisüsteem

21.A.143 Käsiraamat

21.A.145 Sertifikaadi saamise nõuded

21.A.147 Muudatused sertifitseeritud tootjaorganisatsioonis

21.A.148 Asukoha muudatused

21.A.149 Ülekandmine

21.A.151 Sertifikaadi tingimused

21.A.153 Muudatused sertifikaadi tingimustes

21.A.157 Kontrollimine

21.A.158 Puudused

21.A.159 Kehtivus ja selle jätkumine

21.A.163 Õigused

21.A.165 Omaniku kohustused

ALAJAGU H — LENNUKÕLBLIKKUSSERTIFIKAADID JA PIIRATUD
LENNUKÕLBLIKKUSSERTIFIKAADID

21.A.171 Kohaldamisala

21.A.172 Kõlblikuskriteeriumid

21.A.173 Liigitus

21.A.174 Taotlemine

21.A.175 Keel

21.A.177 Parandamine või muutmine

21.A.179 Ülekandmine ja uuesti väljaandmine liikmesriikides

21.A.180 Ülevaatused

21.A.181 Kehtivus ja selle jätkumine

21.A.182 Õhusõiduki identifitseerimine

ALAJAGU I — MÜRASERTIFIKAADID

21.A.201 Kohaldamisala

21.A.203 Kõlblikuskriteeriumid

21.A.204 Taotlemine

21.A.207 Parandamine või muutmine

21.A.209 Ülekandmine ja uuesti väljaandmine liikmesriikides

21.A.210 Ülevaatused

21.A.211 Kehtivus ja selle jätkumine

▼ **M7**

ALAJAGU J — PROJEKTEERIMISORGANISATSIOONI SERTIFIKAAT

- 21.A.231 Kohaldamisala
- 21.A.233 Kõlblikuskriteeriumid
- 21.A.234 Taotlemine
- 21.A.235 Projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadi väljaandmine
- 21.A.239 Kvaliteedi tagamise süsteem
- 21.A.243 Andmed
- 21.A.245 Sertifikaadi saamise nõuded
- 21.A.247 Muudatused kvaliteedi tagamise süsteemis
- 21.A.249 Ülekandmine
- 21.A.251 Sertifikaadi tingimused
- 21.A.253 Muudatused sertifikaadi tingimustes
- 21.A.257 Kontrollimine
- 21.A.258 Puudused
- 21.A.259 Kehtivus ja selle jätkumine
- 21.A.263 Õigused
- 21.A.265 Omaniku kohustused

ALAJAGU K — OSAD JA SEADMED

- 21.A.301 Kohaldamisala
- 21.A.303 Vastavus kohaldatavatele nõuetele
- 21.A.305 Osade ja seadmete sertifitseerimine
- 21.A.307 Osade ja seadmete käibele laskmine paigaldamiseks

(ALAJAGU L — EI KOHALDATA)

ALAJAGU M — REMONDITÖÖD

- 21.A.431A Kohaldamisala
- 21.A.431B Standardremonditööd
- 21.A.432A Kõlblikuskriteeriumid
- 21.A.432B Pädevuse tõendamine
- 21.A.432C Remondiprojekti kinnituse taotlemine
- 21.A.433 Remondiprojekti kinnitamise nõuded
- 21.A.435 Remondiprojektide liigitus ja kinnitamine
- 21.A.439 Varuosade tootmine
- 21.A.441 Remonditööde tegemine
- 21.A.443 Piirangud
- 21.A.445 Parandamata kahjustused
- 21.A.451 Kohustused ja EPA-märgistus

(ALAJAGU N — EI KOHALDATA)

ALAJAGU O — EUROOPA TEHNILISTELE NORMATIIVIDELE VASTAVAD LOAD

- 21.A.601 Kohaldamisala

▼ **M7**

- 21.A.602A Kõlblikuskriteeriumid
- 21.A.602B Pädevuse tõendamine
- 21.A.603 Taotlemine
- 21.A.604 Abijõuseadmetele (APU) antud luba Euroopa tehniliste normatiividele vastavuse kohta (ETSO luba)
- 21.A.605 Nõutavad andmed
- 21.A.606 ETSO loa väljaandmise nõuded
- 21.A.607 ETSO loaga seotud eesõigused
- 21.A.608 Konstruktsiooni ja lennutehniliste näitajate deklaratsioon (DDP)
- 21.A.609 ETSO lubade omanike kohustused
- 21.A.610 Kõrvalekallete heakskiitmine
- 21.A.611 Konstruktsiooni muudatused
- 21.A.615 Ameti korraldatavad ülevaatused
- 21.A.619 Kehtivus ja selle jätkumine
- 21.A.621 Ülekandmine

ALAJAGU P — LENNULUBA

- 21.A.701 Kohaldamisala
- 21.A.703 Kõlblikuskriteeriumid
- 21.A.705 Pädev asutus
- 21.A.707 Lennuloa taotlus
- 21.A.708 Lennutingimused
- 21.A.709 Lennutingimuste kinnitamise taotlus
- 21.A.710 Lennutingimuste kinnitamine
- 21.A.711 Lennuloa väljaandmine
- 21.A.713 Muudatused
- 21.A.715 Keel
- 21.A.719 Ülekandmine
- 21.A.721 Ülevaatused
- 21.A.723 Kehtivus ja selle jätkumine
- 21.A.725 Lennuloa kehtivuse pikendamine
- 21.A.727 Lennuloa valdaja kohustused
- 21.A.729 Andmete säilitamine

ALAJAGU Q — TOODETE, OSADE JA SEADMETE IDENTIFITSEERIMINE

- 21.A.801 Toodete identifitseerimine
- 21.A.803 Identifitseerimisandmete käsitlemine
- 21.A.804 Osade ja seadmete identifitseerimine
- 21.A.805 Kriitiliste osade identifitseerimine
- 21.A.807 ETSO artiklite identifitseerimine

JAGU B — MENETLUS PÄDEVATELE ASUTUSTELE

ALAJAGU A — ÜLDSÄTTED

- 21.B.5 Kohaldamisala
- 21.B.20 Pädeva asutuse kohustused

▼ **M7**

- 21.B.25 Pädeva asutuse töökorralduse nõuded
- 21.B.30 Dokumenteeritud menetlused
- 21.B.35 Töökorralduse ja menetluste muudatused
- 21.B.40 Vaidluste lahendamine
- 21.B.45 Aruandlus/kooskõlastamine
- 21.B.55 Andmete säilitamine
- 21.B.60 Lennukõlblikkust käsitlevad ettekirjutused
- ALAJAGU B — TÜÜBISERTIFIKAADID JA PIIRATUD TÜÜBISERTIFIKAADID
- 21.B.70 Sertifitseerimistingimused
- 21.B.75 Eritingimused
- 21.B.80 Tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi tüübisertifitseerimisalus
- 21.B.82 Tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi käitussobivuse andmete sertifitseerimise alus
- 21.B.85 Kohaldatavad keskkonnakaitsenõuded ja sertifitseerimistingimused tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi väljaandmiseks
- 21.B.100 Osalemismäär
- 21.B.103 Tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi väljaandmine
- (ALAJAGU C — EI KOHALDATA)
- ALAJAGU D — MUUDATUSED TÜÜBISERTIFIKAATIDES JA PIIRATUD TÜÜBISERTIFIKAATIDES
- 21.B.105 Tüübisertifitseerimisalus, keskkonnakaitsenõuded ja käitussobivuse andmete sertifitseerimise alus tüübisertifikaadis tehtava olulise muudatuse puhul
- 21.B.107 Tüübisertifikaadi muutmise kinnituse väljaandmine
- ALAJAGU E — TÄIENDAVAD TÜÜBISERTIFIKAADID
- 21.B.109 Tüübisertifitseerimisalus, keskkonnakaitsenõuded ja käitussobivuse andmete sertifitseerimisalus täiendava tüübisertifikaadi taotlemiseks
- 21.B.111 Täiendava tüübisertifikaadi väljaandmine
- ALAJAGU F — TOOTMINE TOOTJAORGANISATSIOONI SERTIFIKAADI PUUDUMISE KORRAL
- 21.B.120 Kontrollimine
- 21.B.125 Puudused
- 21.B.130 Heakskiidukirja väljaandmine
- 21.B.135 Heakskiidukirja säilitamine
- 21.B.140 Heakskiidukirja muutmine
- 21.B.145 Heakskiidukirja piiramine, peatamine ja kehtetuks tunnistamine
- 21.B.150 Andmete säilitamine
- ALAJAGU G — TOOTJAORGANISATSIOONI SERTIFIKAAT
- 21.B.220 Kontrollimine
- 21.B.225 Puudused
- 21.B.230 Sertifikaadi väljaandmine

▼ **M7**

- 21.B.235 Pidev järelevalve
- 21.B.240 Tootjaorganisatsiooni sertifikaadi muutmine
- 21.B.245 Tootjaorganisatsiooni sertifikaadi peatamine ja kehtetuks tunnistamine
- 21.B.260 Andmete säilitamine
- ALAJAGU H — LENNUKÕLBLIKKUSSERTIFIKAADID JA PIIRATUD LENNUKÕLBLIKKUSSERTIFIKAADID
- 21.B.320 Kontrollimine
- 21.B.325 Lennukõblikkussertifikaadi väljaandmine
- 21.B.326 Lennukõblikkussertifikaat
- 21.B.327 Piiratud lennukõblikkussertifikaat
- 21.B.330 Lennukõblikkussertifikaatide ja piiratud lennukõblikkussertifikaatide peatamine ja kehtetuks tunnistamine
- 21.B.345 Andmete säilitamine
- ALAJAGU I — MÜRASERTIFIKAADID
- 21.B.420 Kontrollimine
- 21.B.425 Mürasertifikaatide väljaandmine
- 21.B.430 Mürasertifikaadi peatamine ja kehtetuks tunnistamine
- 21.B.445 Andmete säilitamine
- ALAJAGU J — PROJEKTEERIMISORGANISATSIOONI SERTIFIKAAT
- ALAJAGU K — OSAD JA SEADMED
- (ALAJAGU L — EI KOHALDATA)
- ALAJAGU M — REMONDITÖÖD
- 21.B.450 Tüübisertifitseerimisalus ja keskkonnakaitsenõuded olulise remondiprojekti kinnitamise puhul
- 21.B.453 Remondiprojekti kinnituse väljaandmine
- (ALAJAGU N — EI KOHALDATA)
- ALAJAGU O — EUROOPA TEHNILISTELE NORMATIIVIDELE VASTAVAD LOAD
- 21.B.480 ETSO loa väljaandmine
- ALAJAGU P — LENNULUBA
- 21.B.520 Kontrollimine
- 21.B.525 Lennulubade väljaandmine
- 21.B.530 Lennulubade kehtetuks tunnistamine
- 21.B.545 Andmete säilitamine
- ALAJAGU Q — TOODETE, OSADE JA SEADMETE IDENTIFITSEERIMINE
- Liited
- I liide — EASA vorm 1 — Käitamissertifikaat
- II liide — EASA vormid 15 — Lennukõblikkuse kontrolli sertifikaat
- III liide — EASA vorm 20a — Lennuluba
- IV liide — EASA vorm 20b — Lennuluba (välja andnud sertifitseeritud organisatsioon)

▼ **M7**

- V liide — EASA vorm 24 — Piiratud lennukõlblikussertifikaat
- VI liide — EASA vorm 25 — Lennukõlblikussertifikaat
- VII liide — EASA vorm 45 — Mürasertifikaat
- VIII liide — EASA vorm 52 — Õhusõiduki nõuetele vastavuse deklaratsioon
- IX liide — EASA vorm 53 — Hooldustõend
- X liide — EASA vorm 55 — Tootjaorganisatsiooni sertifikaat
- XI liide — EASA vorm 65, — Heakskiidukiri (tootmine tootjaorganisatsiooni sertifikaadi puudumisel)
- XII liide — Katselennukategooriad ja katselennumeeskonna asjakohane kvalifikatsioon 85.

▼B**21.1 Üldosa**

Käesolevas I lisas (osa 21) tähendab pädev asutus:

- a) organisatsioonide puhul, kelle peamine tegevuskoht on liikmesriigis, kõnealuse liikmesriigi määratud asutust või liikmesriigi taotluse korral ametit või
- b) organisatsioonide puhul, mille peamine tegevuskoht on ELi mittekuulvas riigis, ametit.

JAGU A**TEHNILISED NÕUDED****ALAJAGU A — ÜLDSÄTTED****21.A.1 Reguleerimisala**

Käesolevas jaos kehtestatakse üldsätted, mis reguleerivad käesoleva jao kohaselt välja antud või välja antavate sertifikaatide taotlejate ja omanike õigusi ja kohustusi.

21.A.2 Muu isiku kui sertifikaadi taotleja või omaniku kohustus

Meetmeid ja kohustusi, mida käesoleva jao reguleerimisalasse kuuluva toote, osa või seadme sertifikaadi omanik või taotleja võtma peab, võib tema nimel võtta ükskõik milline füüsiline või juriidiline isik, tingimusel et sertifikaadi omanik või taotleja suudab tõendada, et ta on selle isikuga sõlminud kokkuleppe omaniku kohustuste nõuetekohase täitmise tagamiseks.

21.A.3A Rikked, häired ja defektid

- a) Andmete kogumise, kontrollimise ja analüüsimise süsteem.

Tüübisertifikaadi, piiratud tüübisertifikaadi, täiendava tüübisertifikaadi, Euroopa tehniliste normatiividele (ETSO) vastava loa (ETSO loa), oluliste remonditööde kinnitatud projekti või mis tahes muu vastavalt käesolevale määrusele väljaantuks loetava asjaomase sertifikaadi omanikul on selliste aruannete ja andmete kogumise, kontrollimise ja analüüsimise süsteem, mis on seotud rikete, häirete, defektide või muude kõrvalekalletega, mis kahjustavad või võivad kahjustada tüübisertifikaadis, piiratud tüübisertifikaadis, täiendavas tüübisertifikaadis, ETSO loas, oluliste remonditööde kinnitatud projektis või mis tahes muus vastavalt käesolevale määrusele väljaantuks loetavas asjaomases sertifikaadis käsitletud toote, osa või seadme lennukõlblikkuse säilitamist. Kõnealust süsteemi käsitlev teave tehakse kättesaadavaks kõikidele toote, osa või seadme teadaolevatele kasutajatele ja taotluse korral kõikidele seonduvate rakendusmääruste alusel volitatud isikutele.

- b) Aruandmine ametile

1. Tüübisertifikaadi, piiratud tüübisertifikaadi, täiendava tüübisertifikaadi, ETSO loa, oluliste remonditööde kinnitatud projekti või mis tahes muu vastavalt käesolevale määrusele väljaantuks loetava asjaomase sertifikaadi omanik annab ametile aru kõikidest riketest, häiretest, defektidest või muudest kõrvalekalletest, millest ta on teadlik ja mis on seotud tüübisertifikaadis, piiratud tüübisertifikaadis, täiendavas tüübisertifikaadis, ETSO loas, oluliste remonditööde kinnitatud projektis või mis tahes muu vastavalt käesolevale määrusele väljaantuks loetavas asjaomases sertifikaadis käsitletud toote, osa või seadmega ja mis on põhjustanud või võib põhjustada ohuolukordi.

▼B

2. Need aruanded koostatakse ameti kehtestatud vormis ja viisil võimalikult kiiresti ja edastatakse igal juhul hiljemalt 72 tunni jooksul pärast võimaliku ohuolukorra kindlakstegemist, kui seda ei takista erandlikud asjaolud.

c) Teatatud kõrvalekallete uurimine

1. Kui alapunkti b või punkti 21.A.129 alapunkti f alapunkti 2 või punkti 21.A.165 alapunkti f alapunkti 2 alusel teatatud kõrvalekalde on põhjustanud projekteerimis- või tootmisviga, uurib tüübisertifikaadi, piiratud tüübisertifikaadi, täiendava tüübisertifikaadi, ETSO loa, oluliste remonditööde kinnitatud projekti või mis tahes muu vastavalt käesolevale määrusele väljaantuks loetava asjaomase sertifikaadi omanik või vajaduse korral tootja vea põhjuseid ja teatab ametile uurimistulemustest ja võimalikest meetmetest, mida ta vea kõrvaldamiseks võtab või võtta kavatseb.
2. Kui amet leiab, et vea kõrvaldamiseks tuleb võtta meetmeid, esitab tüübisertifikaadi, piiratud tüübisertifikaadi, täiendava tüübisertifikaadi, ETSO loa, oluliste remonditööde kinnitatud projekti või mis tahes muu vastavalt käesolevale määrusele väljaantuks loetava asjaomase sertifikaadi omanik ametile asjassepuutuvad andmed.

21.A.3B Lennukõlblikkust käsitlevad ettekirjutused

- a) Lennukõlblikkust käsitlev ettekirjutus on ameti väljaantud või vastuvõetud dokument, milles määratakse meetmed, mida rakendada õhusõiduki vastuvõetava ohutustaseme taastamiseks, kui tõendid näitavad, et kõnealuse õhusõiduki ohutustase võib vastasel juhul väheneda.

b) Amet annab välja lennukõlblikkust käsitleva ettekirjutuse, kui:

1. amet on teinud kindlaks, et õhusõidukis on ohuolukord, mille on põhjustanud õhusõiduki või sellesse paigaldatud mootori, propelleri, osa või seadme viga, ja
2. see olukord võib tõenäoliselt esineda või tekkida mõnes muus õhusõidukis.

- c) Kui amet peab välja andma lennukõlblikkust käsitleva ettekirjutuse, et kõrvaldada punktis b nimetatud ohuolukord või nõuda ülevaatuse läbiviimist, peab tüübisertifikaadi, piiratud tüübisertifikaadi, täiendava tüübisertifikaadi, ETSO loa, oluliste remonditööde kinnitatud projekti või mis tahes muu vastavalt käesolevale määrusele väljaantuks loetava asjaomase sertifikaadi omanik:

1. tegema ettepaneku asjakohaste parandusmeetmete või nõutavate ülevaatuste või mõlema kohta ja esitama nende ettepanekute üksikasjad ametile heakskiitmiseks;
2. kui amet on alapunktis 1 nimetatud ettepanekud heaks kiitnud, tegema asjaomased kirjeldavad andmed ja kasutusjuhised kättesaadavaks kõikidele toote, osa või seadme teadaolevatele käitajatele või omanikele ja taotluse korral kõikidele isikutele, kes peavad lennukõlblikkust käsitlevat ettekirjutust täitma.

▼ B

d) Lennukõlblikkust käsitlev ettekirjutus peab sisaldama vähemalt järgmist teavet:

1. ohuolukorra väljaselgitamine;
2. asjassepuutuvate õhusõidukite identifitseerimine;
3. vajalikud meetmed;
4. vajalike meetmete rakendamise tähtaeg;
5. jõustumise kuupäev.

▼ M2**21.A.4 Projekteeija ja tootja vaheline kooskõlastus**

Kõik tüübisertifikaadi, piiratud tüübisertifikaadi, täiendava tüübisertifikaadi, ETSO loa, kinnitatud tüübisertifikaadi muudatuse või kinnitatud remondiprojekti omanikud teevad koostööd tootjaorganisatsioonidega, et tagada järgmine:

- a) punktis 21.A.122, punkti 21.A.130 alapunkti b alapunktides 3 ja 4, punktis 21.A.133 ning punkti 21.A.165 alapunkti c alapunktides 2 ja 3 nõutav piisav kooskõlastus projekteerija ja tootja vahel ja
- b) toote, osa või seadme jätkuva lennukõlblikkuse asjakohane toetamine.

▼ M7**21.A.5 Andmete säilitamine**

Tüübisertifikaadi, piiratud tüübisertifikaadi, täiendava tüübisertifikaadi, konstruktsioonimuudatuse või remondiprojekti kinnituse või ETSO loa omanik hoiab asjaomast projekteerimisteavet ning jooniseid ja katseprotokolle, sealhulgas sertifitseerimise eesmärgil katsetatud toote või artikli ülevaatusprotokolle, ametile kättesaadavana ja säilitab neid, et anda vajalikku teavet toote või artikli jätkuva lennukõlblikkuse, käitussobivuse andmete kehtivuse ja kohaldatavatele keskkonnakaitsemeetmetele jätkuva vastavuse tagamiseks.

21.A.6 Käsiraamatud

Tüübisertifikaadi, piiratud tüübisertifikaadi või täiendava tüübisertifikaadi omanik koostab, säilitab ja ajakohastab kõikide selliste käsiraamatute originaale või variante, mida toote või artikli jaoks nõutakse kohaldatava tüübisertifitseerimisaluse, kohaldatava käitussobivuse andmete sertifitseerimise aluse ja keskkonnakaitsemeetmetega, ning annab taotluse korral ametile nende koopiad.

21.A.7 Jätakuva lennukõlblikkuse tagamise juhendid

- a) Tõendades vastavust kohaldatavale tüübisertifitseerimisalusele, mille amet on punkti 21.B.80 kohaselt kindlaks määranud ja teatavaks teinud, koostab tüübisertifikaadi, piiratud tüübisertifikaadi, täiendava tüübisertifikaadi, konstruktsiooni muudatuse kinnituse või remondiprojekti kinnituse omanik juhendid või viitab juhenditele, mida on vaja tagamaks, et õhusõiduki tüübi ja kõikide selle juurde kuuluvate osadega seotud lennukõlblikkustase säilib õhusõiduki kogu käitamisega jooksul.
- b) Vähemalt ühe täieliku komplekti jätkuva lennukõlblikkuse tagamise juhenditest esitavad
 1. tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi omanik kõikidele teadaolevatele ühe või mitme toote omanikele toote edastamisel või asjaomase õhusõiduki esimese lennukõlblikkussertifikaadi või piiratud lennukõblikkussertifikaadi väljaandmisel, olenevalt sellest, kumb toimub hiljem;

▼ M7

2. täiendava tüübisertifikaadi või konstruktsiooni muudatuse kinnituse omanik kõikidele teadaolevatele muudetud toote käitajatele muudetud toote kasutusse andmisel;
3. remondiprojekti kinnituse omanik kõikidele teadaolevatele remonditud toote käitajatele selle toote kasutusseandmisel, millele on remondiprojekti alusel remonditööd tehtud. Remonditud toote, osa või seadme võib kasutusse anda enne asjaomaste jätkuva lennukõlblikkuse tagamise juhendite valmimist, kuid üksnes piiratud kasutusajaks ja kokkuleppel ametiga.

Pärast seda teevad need projekti kinnituse omanikud kõnealused juhendid taotluse korral kättesaadavaks kõikidele muudele isikutele, kes neid juhendeid täitma peavad.

- c) Erandina punktist b võib tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi omanik jätkuva lennukõlblikkuse tagamise juhendite sellise osa, milles sisalduvaid juhiseid tuleb täita graafiku alusel pika aja vältel, kättesaadavaks teha pärast toote või muudetud toote kasutusse võtmist, kuid ta peab tegema need juhised kättesaadavaks enne, kui neid tuleb toote või muudetud toote suhtes rakendada.
- d) Projekti kinnituse omanik, kes peab punkti b kohaselt jätkuva lennukõlblikkuse tagamise juhendid esitama, teeb ka nende juhendite muudatused kättesaadavaks kõikidele selle toote teadaolevatele käitajatele, mida muudatus mõjutab, ning taotluse korral kõikidele muudele isikutele, kes muudetud juhendeid täitma peavad. Kõnealune projekti kinnituse omanik peab taotluse korral ametile tõendama, et käesoleva punkti kohane jätkuva lennukõlblikkuse tagamise juhendite muudatuste kättesaadavaks tegemine toimub nõuetekohaselt.

▼ B

ALAJAGU B — TÜÜBISERTIFIKAADID JA PIIRATUD TÜÜBISERTIFIKAADID

21.A.11 Reguleerimisala

Käesoleva alajaoga kehtestatakse toodete tüübisertifikaatide ja õhusõidukite piiratud tüübisertifikaatide väljaandmise menetlus ja kõnealuste sertifikaatide taotlejate ja omanike õigused ja kohustused.

21.A.13 Kõlblikuskriteeriumid

Käesolevas alajaos sätestatud tingimustel võib tüübisertifikaati või piiratud tüübisertifikaati taotleda iga füüsiline või juriidiline isik, kes on tõendanud või tõendab oma pädevust kooskõlas punktiga 21.A.14.

21.A.14 Pädevuse tõendamine

▼ M5

- a) Tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi taotleja tõendab oma pädevust projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadiga, mille amet on välja andnud kooskõlas alajaoga J.

▼ B

- b) Erandina punktist a võib taotleja oma pädevuse tõendamiseks jõuda ametiga kokkuleppele selliste menetluste kasutamise suhtes, millega kehtestatakse käesoleva I lisa (osa 21) täitmiseks vajalikud konkreetsed konstrueerimispõhimõtted, vahendid ja meetmed, kui toode on üks järgmistest:

1. ELA2 õhusõiduk;
2. ELA2 õhusõidukisse paigaldatud mootor või propeller;
3. kolbmootor;
4. fikseeritud või reguleeritava seadenurgaga propeller.

▼ M5

c) Erandina alapunktist a võib taotleja tõendada oma pädevust sellega, et amet kinnitab tema punkti 21.A.15 alapunkti b kohase sertifitseerimisprogrammi, kui sertifitseeritav toode on üks järgmistest:

1. ELA1 õhusõiduk või
2. ELA1 õhusõidukisse paigaldatud mootor või propeller.

▼ B**21.A.15 Taotlemine**

a) Tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi taotlus esitatakse ameti kehtestatud vormis ja viisil.

▼ M7

b) Õhusõiduki tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi taotlus peab sisaldama vähemalt toote esialgseid kirjeldavaid andmeid ning teavet toote ettenähtud kasutuse ja sertifitseerimisele kuuluva kasutusotstarbe kohta. Lisaks peab taotlus sisaldama või sellele tuleb pärast esmast taotlemist lisada punkti 21.A.20 kohane nõuetele vastavust tõendav sertifitseerimisprogramm, mis koosneb järgmisest:

▼ M5

1. tüübiprojekti üksikasjalik kirjeldus, sealhulgas kõik sertifitseeritavad konfiguratsioonid;
 2. kavandavad käitamiskarakteristikud ja -piirangud;
 3. toote ettenähtud kasutus ja sertifitseerimisele kuuluv kasutusotstarve;
 4. esialgset tüübisertifitseerimisalust, käitussobivuse andmete sertifitseerimise alust ja keskkonnakaitse-õudeid käsitlev ettepanek, mis on koostatud vastavalt punktides 21.B.80, 21.B.82 ja 21.B.85 kindlaksmääratud nõuetele ja variantidele;
 5. ettepanek sertifitseerimisprogrammi jaotamise kohta nõuetele vastavust tõendavateks sisulisteks toimingu- ja andmerühmadeks, sealhulgas ettepanek nõuete täitmise meetodite ja nõuete täitmist tõendavate asjakohaste dokumentide kohta;
 6. ettepanek nõuetele vastavust tõendavate sisuliste toimingu- ja andmerühmade hindamise kohta, mille puhul võetakse arvesse tüübisertifitseerimisaluse, käitussobivuse andmete sertifitseerimise aluse või keskkonnakaitse-õude kindlakstegemata eiramise tõenäosust ning sellise eiramise võimaliku mõju tooteohutus- või keskkonnakaitse-õuetele. Kavandatava hindamise puhul võetakse arvesse vähemalt punkti 21.B.100 alapunkti a alapunktides 1–4 sätestatud elemente. Selle hindamise tulemuse põhjal lisatakse taotlusele ettepanek, et amet osaleks nõuetele vastavust tõendavate toimingute ja andmete kontrollimisel, ning
 7. projektikava koos olulisemate vahe-eesmärkidega.
- c) Pärast sertifitseerimisprogrammi esmast esitamist ametile ajakohastab taotleja seda, kui sertifitseerimisprojekti muudatus mõjutab alapunkti b alapunkte 1–7.

▼ M7

d) Õhusõiduki tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi taotlus peab sisaldama või sellele tuleb pärast esmast taotlemist lisada käitussobivuse andmete kinnitamise taotlus.

▼ M5

e) Suurte lennukite või suurte tiivikõhusõidukite tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi taotlus kehtib viis aastat ja muude tüübisertifikaatide või piiratud tüübisertifikaatide taotlused kehtivad kolm aastat, välja arvatud

▼ M5

juhul, kui taotleja tõendab taotlemise ajal, et toote nõuetele vastavuse tõendamiseks ja kinnitamiseks on vaja pikemat aega, ning amet on sellega nõus.

- f) Kui tüübisertifikaati või piiratud tüübisertifikaati ei ole alapunktis e sätestatud ajavahemiku jooksul välja antud või on selge, et seda välja ei anta, võib taotleja:
1. esitada uue taotluse ja tagada, et ta vastab tüübisertifitseerimisalusele, käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele ja keskkonnakaitse nõuetele, mille amet on uue taotluse esitamise kuupäevaks punktide 21.B.80, 21.B.82 ja 21.B.85 kohaselt kindlaks määranud ja teatavaks teinud, või
 2. taotleda alapunktis e sätestatud ajavahemiku pikendamist ning teha ettepanek määrata tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi väljaandmiseks uus tähtaeg. Sel juhul peab taotleja vastama tüübisertifitseerimisalusele, käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele ja keskkonnakaitse nõuetele, mille amet on taotleja valitud kuupäevaks punktide 21.B.80, 21.B.82 ja 21.B.85 kohaselt kindlaks määranud ja teatavaks teinud. Siiski ei tohi taotleja valitud kuupäev suurte lennukite ja suurte tiivikõhusõidukite tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi taotluse puhul olla rohkem kui viis aastat ning täiendada tüübisertifikaadi taotluse puhul rohkem kui kolm aastat varasem kuupäevast, mille taotleja on valinud tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi väljaandmiseks.

▼ B**21.A.19 Uut tüübisertifikaati nõudvad muudatused**

Füüsiline või juriidiline isik, kes teeb ettepaneku tootes muudatuste tegemise kohta, peab taotlema uut tüübisertifikaati, kui amet leiab, et konstruktsioonis, võimsuses, telgsurvejõus või massis tehtav muudatus on nii märkimisväärne, et tuleb teostada kohaldatavatele tüübisertifitseerimisalustele vastavuse täieulatuslik uurimine.

▼ M5**21.A.20 Vastavus tüübisertifitseerimisalusele, käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele ja keskkonnakaitse nõuetele**

- a) Pärast seda, kui amet on kinnitanud sertifitseerimisprogrammi, peab taotleja tõendama oma vastavust tüübisertifitseerimisalusele, käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele ja keskkonnakaitse nõuetele, mille amet on punktide 21.B.80, 21.B.82 ja 21.B.85 kohaselt kindlaks määranud ja taotlejale teatavaks teinud, ning esitama ametile asjakohased nõuetele vastavuse tõendamise vahendid.
- b) Taotleja teatab ametile kõikidest nõuetele vastavuse tõendamise käigus esinenud probleemidest või vahejuhtumitest, mis võivad märkimisväärselt mõjutada punkti 21.A.15 alapunkti b alapunkti 6 kohast riskihindamist või sertifitseerimisprogrammi või tekitada mõnel muul viisil vajaduse muuta ameti osalemismäära, millest taotlejat on punkti 21.B.100 alapunkti c kohaselt varem teavitatud.
- c) Taotleja jäädvustab nõuetele vastavuse põhjendused muude nõuetele vastavust käsitlevate dokumentide hulgas viisil, millele on osutatud sertifitseerimisprogrammis.

▼ M5

d) Pärast kõikide sertifitseerimisprogrammi kohaste nõuetele vastavust tõendavate toimingute, sealhulgas kõikide punkti 21.A.33 kohaste ülevaatuste ja katsete ning kõikide punkti 21.A.35 kohaste katselendude lõpuleviimist kinnitab taotleja järgmist:

1. ta on kooskõlas ameti heakskiidetud sertifitseerimisprogrammiga tõendanud oma vastavust tüübisertifitseerimisalusele, käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele ja keskkonnakaitsenõuetele, mille amet on kindlaks määranud ja teatavaks teinud; ning
2. ükski kindlakstehtud näitaja ega omadus ei muuda toodet sertifitseerimisele kuuluva kasutusotstarbe piires avariohtlikuks.

e) Taotleja esitab ametile alapunktis d sätestatud nõuetele vastavuse deklaratsiooni. Kui taotlejal on asjaomase projekteerimisorganisatsiooni sertifikaat, koostab ta alajao J sätete kohase nõuetele vastavuse deklaratsiooni ja esitab selle ametile.

21.A.21 Tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi väljaandmise nõuded

a) Toote tüübisertifikaadi saamiseks või juhul, kui õhusõiduk ei vasta määruse (EL) 2018/1139 II lisa olulistele nõuetele, õhusõiduki piiratud tüübisertifikaadi saamiseks peab taotleja:

1. tõendama oma pädevust kooskõlas punktiga 21.A.14;
2. täitma punkti 21.A.20 nõuded;
3. tõendama, et õhusõidukisse paigaldatud mootor ja propeller vastavad järgmistele tingimustele:

A) neile on käesoleva määruse kohaselt välja antud või määratud tüübisertifikaat või

B) nende puhul on tõendatud vastavus õhusõiduki kehtivale tüübisertifitseerimisalusele ning ameti poolt kindlaks määratud ja teatavaks tehtud keskkonnakaitsenõuetele, mis on vajalikud selleks, et tagada õhusõiduki ohutu käitamine.

b) Erandina alapunkti a alapunktist 2 ja juhul, kui taotleja punkti 21.A.20 alapunktis d osutatud deklaratsioonis seda nõuab, võib õhusõiduki tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi välja anda enne käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele vastavuse tõendamist, tingimusel et taotleja tõendab oma vastavust käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele enne, kui käitussobivuse andmeid on tegelikult vaja kasutada.

▼ B**21.A.31 Tüübiprojekt**

a) Tüübiprojekt koosneb:

1. sellistest joonistest ja spetsifikaatidest ning nende loetelust, mis on vajalikud kohaldatavatele tüübisertifitseerimisalusele ja keskkonnakaitsenõuetele vastava toote konfiguratsiooni ja konstruktsiooniomaduste määratlemiseks;

▼ B

2. materjale ja menetlusi ning tootmis- ja kokkupanekumeetodeid käsitlevast teabest, mis on vajalik toote nõuetele vastavuse tagamiseks;

▼ M2

3. heakskiidetud lennukõlblikkuse piiranguid käsitlevast osast, mis sisaldab juhendeid kohaldatavate sertifitseerimistingimustega kindlaks määratud lennukõlblikkuse säilitamiseks, ning

▼ M5

4. muud andmed, mis võimaldavad võrdluse kaudu kindlaks määrata hiljem valmistatud sama tüüpi toodete lennukõlblikkust ja keskkonnanäitajaid (kui see on asjakohane).

▼ B

- b) Iga tüübiprojekt peab olema nõuetekohaselt identifitseeritud.

▼ M5**21.A.33 Ülevaatused ja katsed**

- a) (Reserveeritud)

- b) Enne iga punktiga 21.A.20 nõutava nõuetele vastavuse tõendamise käigus tehtavat katsed peab taotleja olema kontrollinud järgmist:

1. katsekeha puhul:

- i) et materjalid ja menetlused vastavad kavandatava tüübiprojekti spetsifikaatidele;
- ii) toote osad vastavad kavandatava tüübiprojekti joonistele ning
- iii) tootmisprotsessid, konstruktsioon ja montaaž vastavad piisaval määral kavandatavas tüübiprojekti kirjeldatud määratlustele ning

2. katse ajal kasutatav katseaparatuur ja mõõteseadmed on asjakohased ja nõuetele vastavalt kalibreeritud.

- c) Taotleja annab alapunkti b kohaselt tehtud kontrollide põhjal välja nõuetele vastavuse deklaratsiooni, kus on loetletud kõik võimalikud nõuetele mittevastavused ning tõendid selle kohta, et need mittevastavused ei mõjuta katse tulemusi, ning lubab ametil korralda kõnealuse deklaratsiooni kehtivuse kontrollimiseks ülevaatusi, kui amet peab seda vajalikuks.

- d) Taotleja lubab ametil teha järgmist:

1. vaadata läbi nõuetele vastavuse tõendamisega seotud andmed ja teabe ning
2. jälgida või ise teostada nõuetele vastavuse tõendamiseks tehtud katseid või ülevaatusi.

- e) Kõikide katsete ja ülevaatusete suhtes, mida amet on vastavalt alapunkti d alapunktile 2 jälginud või mille ta on teostanud, kohaldatakse järgmist:

1. taotleja esitab ametile alapunktis c sätestatud nõuetele vastavuse deklaratsiooni ja
2. ajavahemikus, mis jääb alapunktis c sätestatud nõuetele vastavuse deklaratsiooni ja katsekeha ametile kontrollimiseks esitamise vahele, ei tehta katsekehas, katses ega mõõteseadmetes muudatusi, mis võiksid mõjutada nõuetele vastavuse deklaratsiooni.

▼ B**21.A.35 Katselennud**

- a) Tüübisertifikaadi saamiseks tehtavad katselennud tehakse kooskõlas tingimustega, mille amet on katselendude jaoks täpsustanud.
- b) Taotleja teeb kõik katselennud, mida amet vajalikuks peab:
1. et teha kindlaks vastavus kohaldatavatele tüübisertifitseerimisalusele ja keskkonnakaitsenõuetele ja
 2. et teha kindlaks, kas on saadud piisav kinnitus selle kohta, et käesoleva I lisa (osa 21) kohaselt sertifitseerimisele kuuluvate õhusõidukite osad ja seadmed on usaldusväärsed ja töötavad nõuetekohaselt, välja arvatud järgmistele õhusõidukite puhul:
 - i) purilennukid ja mootorpurilennukid;
 - ii) õhupallid ning ELA1 või ELA2 määratlusele vastavad õhulaevad;
 - iii) kuni 2 722 kg suurima stardimassiga (MTOM) lennukid.
- c) (Reserveeritud)
- d) (Reserveeritud)
- e) (Reserveeritud)
- f) Alapunkti b alapunktiga 2 ettenähtud katselennud sisaldavad:
1. õhusõiduki puhul, milles on sellist tüüpi turbiinmootorid, mida tüübisertifitseeritud õhusõidukites ei ole varem kasutatud, vähemalt 300 tundi tööaega tüübisertifikaadile vastavate täiskomplekti mootoritega ja
 2. kõikide muude õhusõidukite puhul vähemalt 150 tundi kasutatud.

▼ M7**21.A.41 Tüübisertifikaat**

Nii tüübisertifikaat kui ka piiratud tüübisertifikaat hõlmavad tüübi projekti, kasutuspiiranguid, jätkuva lennukõlblikkuse tagamise juhendeid, lennukõlblikkust ja heidet käsitlevat tüübisertifikaadi andmelehte, kohaldatavat tüübisertifitseerimisalust ja keskkonnakaitsenõudeid, millele vastavust amet jäädvustab, ning muid kohaldatavates sertifitseerimistingimustes ja keskkonnakaitsenõuetes tootele ettenähtud tingimusi või piiranguid. Nii õhusõiduki tüübisertifikaat kui ka piiratud tüübisertifikaat sisaldavad lisaks ka kohaldatavat käitussobivuse andmete sertifitseerimise alust, käitussobivuse andmeid ja müra käsitlevat andmelehte. Õhusõiduki tüübisertifikaadi ja piiratud tüübisertifikaadi andmeleht sisaldab andmeid CO₂ heidet käsitlevate nõuete täitmise kohta ning mootori tüübisertifikaadi andmeleht sisaldab andmeid heitenõuete täitmise kohta.

21.A.44 Omaniku kohustused

Iga tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi omanik:

- a) võtab endale punktides 21.A.3A, 21.A.3B, 21.A.4, 21.A.55, 21.A.57, 21.A.61, 21.A.62 ja 21.A.65 sätestatud kohustused ning jätkab selleks punkti 21.A.14 kohaste kõlblikkusnõuete täitmist ning
- b) täpsustab kooskõlas alajaoga Q märgistuse.

Alates 18. maist 2022 tuleb kohustust punktis a loetletud kohustusi täita mõista kohustusena täita punktides 21.A.3A, 21.A.3B, 21.A.4, 21.A.5, 21.A.6, 21.A.7, 21.A.62 ja 21.A.65 sätestatud kohustusi ning selleks jätkab iga tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi omanik punkti 21.A.14 kohaste kõlblikkusnõuete täitmist;

▼ B**21.A.47 Ülekandmine**

Tüübisertifikaati või piiratud tüübisertifikaati võib üle kanda ainult sellisele füüsilisele või juriidilisele isikule, kes suudab täita punktist 21.A.44 tulenevaid kohustusi ja on tõendanud selleks oma suutlikkust täita punkti 21.A.14 kriteeriume.

21.A.51 Kehtivus ja selle jätkumine

a) Tüübisertifikaat või piiratud tüübisertifikaat antakse välja määramata ajaks. Selle kehtivuse tingimuseks on, et:

1. omanik vastab käesoleva I lisa (osa 21) nõuetele ja
2. sertifikaadist ei loobuta või seda ei tunnistata kehtetuks ameti kehtestatud haldusmenetluste alusel.

b) Kui tüübisertifikaadist või piiratud tüübisertifikaadist loobutakse või see kehtetuks tunnistatakse, tagastatakse tüübisertifikaat ametile.

▼ M7**▼ M2****21.A.62 Käitussobivuse andmete kättesaadavus**

Tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi omanik teeb kättesaadavaks järgmise:

a) õhusõiduki kõikidele teadaolevatele ELi käitajatele vähemalt ühe komplekti kõigist käitussobivuse andmetest, mis on koostatud vastavalt kohaldatavale käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele, enne kui koolitusorganisatsioon või ELi käitaja peab käitussobivuse andmeid kasutama, ja

b) õhusõiduki kõikidele teadaolevatele ELi käitajatele mis tahes käitussobivuse andmete muudatused ja

c) taotluse korral eespool alapunktides a ja b osutatud asjakohased andmed:

1. pädevale asutusele, kes vastutab asjaomaste käitussobivuse andmete komplekti ühe või mitme elemendi vastavuse kontrollimise eest, ja
2. kõikidele isikutele, kes peavad järgima asjaomaste käitussobivuse andmete komplekti üht või mitut elementi.

▼ M7**21.A.65 Õhusõidukikonstruktsioonide jätkuv terviklikkus**

Suure lennuki tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi omanik tagab, et konstruktsiooni jätkuva terviklikkuse programm jääks kehtima lennuki kogu käitamisea jooksul, võttes arvesse varasemat kasutatust ja jooksvat käitamist.

▼ B

(ALAJAGU C — EI KOHALDATA)

ALAJAGU D — MUUDATUSED TÜÜBISERTIFIKAATIDES JA PIIRATUD TÜÜBISERTIFIKAATIDES

▼ M2**21.A.90A Reguleerimisala**

Käesoleva alajaoga kehtestatakse tüübisertifikaatides tehtavate muudatuste kinnitamise menetlus ning kõnealuste kinnituste taotlejate ja omanike õigused ja kohustused. Käesolevas alajaos määratakse kindlaks ka standardmuudatused, mille suhtes ei kohaldata käesoleva alajao kohast kinnitamismenetlust. Käesolevas alajaos tehtavad viited tüübisertifikaatidele hõlmavad tüübisertifikaate ja piiratud tüübisertifikaate.

▼ B**21A.90B Standardmuudatused****▼ M2**

a) Standardmuudatused on tüübisertifikaadis tehtavad muudatused,

1. mis on seotud järgmiste õhusõidukitega:

i) lennukid suurima stardimassiga (MTOM) kuni 5 700 kg;

ii) tiivikõhusõidukid suurima stardimassiga (MTOM) kuni 3 175 kg;

iii) ELA1 või ELA2 määratlusele vastavad purilennukid, mootorpurilennukid, õhupallid ja õhulaevad;

▼ M7

2. milles järgitakse ameti väljaantud sertifitseerimistingimustes sisalduvaid projekteerimisandmeid, mis hõlmavad standardmuudatuste tegemiseks ja kindlakstegemiseks vastuvõetavaid meetodeid, tehnikaid ja tavasid, sealhulgas asjaomaseid jätkuva lennukõlblikkuse juhendeid, ja

▼ M2

3. mis ei ole vastuolus tüübisertifikaadi omanike andmetega.

▼ B

b) Punkte 21.A.91 kuni 21.A.109 ei kohaldata standardmuudatuste suhtes.

▼ M7**21.A.90C Jätkuva lennukõlblikkuse tagamise juhendite sõltumatud muudatused**

a) Jätkuva lennukõlblikkuse tagamise juhendite sõltumatud muudatused on sellised muudatused, mida ei tehta tüübiprojekti või remondiprojekti muutmise otsesel tagajärjel.

b) Jätkuva lennukõlblikkuse tagamise juhendite sõltumatuid muudatusi saab teha ainult selle projekti kinnituse omanik, mille jaoks kõnealused juhendid on koostatud.

c) Punkte 21.A.91 kuni 21.A.109 ei kohaldata jätkuva lennukõlblikkuse tagamise juhendite selliste sõltumatute muudatuste suhtes, mis:

1. ei mõjuta jätkuva lennukõlblikkuse tagamise juhendite seda osa, mis käsitleb lennukõlblikkuspiiranguid, ega

2. nõua, et projekti kinnituse omanik sertifitseerimisalusele vastavust täiendavalt tõendaks.

d) Jätkuva lennukõlblikkuse tagamise juhendite sõltumatud muudatused, millele on osutatud punktis c, kinnitab projekti kinnituse omanik ametiga kokkulepitud menetluse kohaselt.

▼ **M5****21.A.91 Tüübisertifikaadi muudatuste liigitus**

Tüübisertifikaadis tehtavad muudatused liigitatakse väheolulisteks ja olulisteks. Väheolulisel muudatusel ei ole märkimisväärset mõju toote massile, tasakaalule, konstruktsiooni tugevusele, töökindlusele, kasutusomadustele, käitussobivuse andmetele ega muudele näitajatele, mis mõjutavad toote lennukõlblikkust või keskkonda mõjutavaid omadusi. Ilma et see piiraks punkti 21.A.19 kohaldamist, loetakse käesolevas alajaos kõik muud muudatused olulisteks muudatusteks. Olulised muudatused kinnitatakse vastavalt punktile 21.A.95, väheolulised muudatused vastavalt punktile 21.A.97 ning kõik muudatused märgistatakse asjakohaselt.

▼ **M2****21.A.92 Kõlblikuskriteeriumid**

- a) Üksnes tüübisertifikaadi omanik võib taotleda tüübisertifikaadi olulise muudatuse kinnitamist vastavalt käesoleva alajaole; kõik teised peavad tüübisertifikaadi olulist muudatust taotlema vastavalt alajaole E.
- b) Iga füüsiline või juriidiline isik võib taotleda tüübisertifikaadi väheolulise muudatuse kinnitamist vastavalt käesolevale alajaole.

▼ **M5****21.A.93 Taotlemine**

- a) Tüübisertifikaadi muutmise taotlus esitatakse ameti kehtestatud vormis ja viisil.

▼ **M7**

- b) Taotlus peab sisaldama või sellele tuleb pärast esmast taotlemist lisada punkti 21.A.20 kohane nõuetele vastavust tõendav sertifitseerimisprogramm, mis koosneb järgmisest:

▼ **M5**

1. muudatuse kirjeldus, milles määratakse kindlaks:
 - i) toote konfiguratsioon(id) konkreetses tüübisertifikaadis, mida kavatakse muuta;
 - ii) kõik tüübisertifikaadi osad, sealhulgas heakskiidetud käsiraamatud, mida muudetakse või mida muudatus mõjutab, ning
 - iii) kui muudatus mõjutab käitussobivuse andmeid, siis kõik vajalikud muudatused käitussobivuse andmetes;

2. kindlaksmääratud korduskontrollid, mida on vaja selleks, et tõendada muudetud toote ja asjaomasest muudatusest mõjutatud osade vastavust tüübisertifitseerimisalusele, käitussobivusandmete sertifitseerimise alusele ja keskkonnakaitse nõuetele, ning

3. tüübisertifikaadis tehtava olulise muudatuse puhul:
 - i) esialgset tüübisertifitseerimisalust, käitussobivuse andmete sertifitseerimise alust ja keskkonnakaitse nõudeid käsitlev ettepanek, mis on koostatud vastavalt punktis 21.A.101 kindlaksmääratud nõuetele ja variantidele;
 - ii) ettepanek sertifitseerimisprogrammi jaotamise kohta nõuetele vastavust tõendavateks sisulisteks toimingu- ja andmerühmadeks, sealhulgas ettepanek nõuete täitmise meetodite ja nõuete täitmist tõendavate asjakohaste dokumentide kohta;
 - iii) ettepanek nõuetele vastavust tõendavate sisuliste toimingu- ja andmerühmade hindamise kohta, mille puhul võetakse arvesse tüübisertifitseerimisaluse, käitussobivuse andmete sertifitseerimise aluse või keskkonnakaitse nõuete kindlakstegemata eiramise tõenäosust ning sellise eiramise võimalikku mõju tooteohutus- või keskkonnakaitse nõuetele. Kavandatava hindamise puhul võetakse arvesse vähemalt punkti

▼ M5

21.B.100 alapunkti a alapunktides 1–4 sätestatud elemente. Selle hindamise tulemuse põhjal lisatakse taotlusele ettepanek, et amet osaleks nõuetele vastavust tõendavate toimingute ja andmete kontrollimisel ning

- iv) projektikava koos olulisemate vahe-eesmärkidega.
- c) Suure lennuki või suure tiivikõhusõiduki tüübisertifikaadi muutmise taotlus kehtib viis aastat ja muude tüübisertifikaatide muutmise taotlus kolm aastat. Kui muudatust ei ole kinnitatud või on selge, et seda käesolevas alapunktis sätestatud tähtjaks ei kinnitata, võib taotleja teha järgmist:
1. esitada tüübisertifikaadi muutmiseks uue taotluse ja tagada, et ta vastab tüübisertifitseerimisalusele, käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele ja keskkonnakaitse nõuetele, mille amet on uue taotluse esitamise kuupäevaks punkti 21.A.101 kohaselt kehtestanud ja punkti 21.B.105 kohaselt teatavaks teinud, või

▼ M7

2. taotleda alapunkti c esimeses lauses sätestatud ajavahemiku pikendamist ning teha ettepanek määrata sertifikaadi väljaandmiseks uus tähtaeg. Sel juhul peab taotleja vastama tüübisertifitseerimisalusele, käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele ja keskkonnakaitse nõuetele, mille amet on taotleja valitud kuupäevaks punkti 21.A.101 kohaselt kehtestanud ja punkti 21.B.105 kohaselt teatavaks teinud. See kuupäev ei tohi siiski olla taotleja esitatud uuest sertifikaadi väljaandmise tähtjast rohkem kui viis aastat varasem, kui taotletakse suurte lennukite ja suurte tiivikõhusõidukite tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi muutmist, ega rohkem kui kolm aastat varasem, kui taotletakse mis tahes muu tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi muutmist.

▼ M5**21.A.95 Väheolulise muudatuse kinnitamise nõuded**

- a) Väheolulised muudatused tüübisertifikaadis liigitab ja kinnitab kas:
1. amet või
 2. sertifitseeritud projekteerimisorganisatsioon punkti 21.A.263 alapunkti c alapunktides 1 ja 2 sätestatud õiguste piires, mis on kindlaks määratud sertifikaadi tingimustes.
- b) Tüübisertifikaadi väheoluline muudatus kinnitatakse vaid järgmistel juhtudel:
1. kui on tõendatud, et muudetud toode ja asjaomastest muudatustest mõjutatud osad vastavad tüübisertifikaati viitena lisatud tüübisertifitseerimisalusele ja keskkonnakaitse nõuetele;
 2. käitussobivuse andmeid mõjutava muudatuse korral on tõendatud, et käitussobivuse andmete vajalikud muudatused vastavad tüübisertifikaati viitena lisatud käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele;
 3. kui kinnitatakse, et on tagatud vastavus alapunkti 1 kohaselt kohaldatava tüübisertifitseerimisaluse nõuetele ja et asjakohased põhjendused on esitatud nõuetele vastavust tõendavates dokumentides, ning
 4. ükski kindlakstehtud näitaja ega omadus ei muuda toodet sertifitseerimisele kuuluva kasutusotstarbe piires avariohtlikuks.
- c) Erandina alapunkti b alapunktist 1 võib väheolulise muudatuse heakskiitmisel kasutada sertifitseerimistingimusi, mida hakati kohaldama hiljem kui tüübisertifikaati viitena lisatud sertifitseerimistingimusi, tingimusel et need ei mõjuta nõuetele vastavuse tõendamist.

▼ **M5**

- d) Erandina alapunktist a ning kui taotleja punkti 21.A.20 alapunktis d osutatud deklaratsioonis seda nõuab, võib õhusõiduki tüübisertifikaadi väheolulise muudatuse kinnitada enne käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele vastavuse tõendamist, tingimusel et taotleja tõendab oma vastavust käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele enne, kui käitussobivuse andmeid on tegelikult vaja kasutada.
- e) Taotleja esitab ametile andmed muudatuse vajalikkuse kohta ja kinnituse, et nõuetele vastavust on tõendatud vastavalt alapunktile b.
- f) Tüübisertifikaadi väheolulise muudatuse kinnitamisel piirdatakse selle konkreetse tüübisertifikaadi konfiguratsiooniga/nende konkreetse tüübisertifikaadi konfiguratsioonidega, mis on muudatusega seotud.

21.A.97 Olulise muudatuse kinnitamise nõuded

- a) Olulised muudatused tüübisertifikaadis liigitab ja kinnitab kas:

1. amet või
2. sertifitseeritud projekteerimisorganisatsioon punkti 21.A.263 alapunkti c alapunktides 1 ja 8 sätestatud õiguste piires, mis on kindlaks määratud sertifikaadi tingimustes.

- b) Tüübisertifikaadi oluline muudatus kinnitatakse vaid järgmistel juhtudel:

1. kui on tõendatud, et muudetud toode ja asjaomasest muudatusest mõjutatud osad vastavad tüübisertifitseerimisalusele ja keskkonnakaitseenõuetele, mille amet on kehtestanud vastavalt punktile 21.A.101;
2. käitussobivuse andmeid mõjutava muudatuse korral on tõendatud, et käitussobivuse andmete vajalikud muudatused vastavad käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele, mille amet on kehtestanud vastavalt punktile 21.A.101. ning
3. kui punkti 21.A.20 kohaselt on tõendatud vastavus alapunktide 1 ja 2 nõuetele, mida kohaldatakse muudatuste suhtes.

- c) Erandina alapunkti b alapunktidest 2 ja 3 ning kui taotleja punkti 21.A.20 alapunktis d osutatud deklaratsioonis seda nõuab, võib õhusõiduki tüübisertifikaadi olulise muudatuse kinnitada enne käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele vastavuse tõendamist, tingimusel et taotleja tõendab oma vastavust käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele enne, kui käitussobivuse andmeid on tegelikult vaja kasutada.

- d) Tüübisertifikaadi olulise muudatuse kinnitamisel piirdatakse selle konkreetse tüübisertifikaadi konfiguratsiooniga/nende konkreetse tüübisertifikaadi konfiguratsioonidega, mis on muudatusega seotud.

21.A.101 Tüübisertifitseerimisalus, käitussobivuse andmete sertifitseerimise alus ja keskkonnakaitseenõuded tüübisertifikaadis tehtava olulise muudatuse puhul

- a) Tüübisertifikaadi oluline muudatus ja sellest mõjutatud osad peavad vastama sertifitseerimistingimustele, mida kohaldatakse muudetud toote suhtes muudatuse taotlemise kuupäeval, või sertifitseerimistingimustele, mida hakati kohaldama kõnealusest kuupäevast hilisemal kuupäeval vastavalt allpool esitatud alapunktile f. Taotluse kehtivus määratakse kindlaks vastavalt punkti 21.A.93 alapunktile c. Lisaks sellele peab muudetud toode vastama keskkonnakaitseenõuetele, mille amet on punkti 21.B.85 kohaselt kindlaks määranud.

▼ **M7**

- b) Välja arvatud alapunktis h sätestatud juhul võib erandina alapunktist a kasutada alapunktis a osutatud sertifitseerimistingimuste või muude otseselt seonduvate sertifitseerimistingimuste varasemat muudatust kõikidel alljärgnevatel juhtudel, välja arvatud olukorras, kus kõnealust varasemat muudatust hakati kohaldama enne asjaomasesse tüübisertifikaati viitena lisatud sertifitseerimistingimuste kohaldamise alguskuupäeva:

▼ **M5**

1. muudatuse puhul, mida amet ei pea oluliseks. Konkreetse muudatuse olulise kindlaksmääramisel võtab amet arvesse kõiki asjaomaseid varasemaid konstruktsioonimuudatusi ja kõiki asjakohaseid muudatusi kohaldatavates sertifitseerimistingimustes, mis on toote tüübisertifikaati viitena lisatud. Muudatused, mis vastavad ühele järgmistest kriteeriumidest, loetakse automaatselt oluliseks:
 - i) üldine konfiguratsioon või konstruktsioonipõhimõtted ei ole säilinud;
 - ii) muudetava toote sertifitseerimiseks kasutatud eeldused enam ei kehti;
 2. piirkonna, süsteemi, osa või seadme puhul, mida muudatus ameti arvates ei mõjuta;
 3. piirkonna, süsteemi, osa või seadme puhul, mida muudatus mõjutab ja mille puhul amet leiab, et vastavus alapunktis a kirjeldatud sertifitseerimistingimustele ei mõjuta olulisel määral muudetud toote ohutustaset või ei ole praktiline.
- c) Erandina alapunktist a võib kuni 2 722-kilogrammise (6 000-naelase) suurima massiga õhusõidukis (v.a tiivikõhusõiduk) või kuni 1 361-kilogrammise (3 000-naelase) suurima massiga mitteturbiinmootoriga tiivikõhusõidukis tehtava muudatuse taotleja näidata, et muudetud toode ja asjaomasest muudatusest mõjutatud osad vastavad tüübisertifikaati viitena lisatud tüübisertifitseerimise alustele. Kui amet siiski leiab, et muudatus on mõne osa puhul oluline, võib ta nõuda, et muudetud toode ja muudatusest mõjutatud osad oleksid kooskõlas taotluse kuupäeval kehtiva, tüübisertifikaati viitena lisatud tüübisertifitseerimisaluse muudatusega ja ameti arvates otseselt asjaga seotud sertifitseerimistingimusega, välja arvatud juhul, kui amet leiab, et kooskõla kõnealuse muudatusega või sertifitseerimistingimusega ei mõjuta muudetud toote ohutustaset olulisel määral või on ebaotstarbekas.
- d) Kui amet leiab, et muudatuse taotlemise kuupäeval kohaldatavates sertifitseerimistingimustes ei sätestata kavandatava muudatuse jaoks piisavaid standardeid, peab taotleja muudetud toote ja asjaomasest muudatusest mõjutatud osade puhul täitma ka eritingimused ja selliste eritingimuste muudatused, mille amet on punkti 21.B.75 sätetega ette näinud, et tagada ohutustase, mis oleks samaväärne muudatuse taotlemise kuupäeval kohaldatavate sertifitseerimistingimusega kehtestatud ohutustasemega.
- e) Erandina alapunktidest a, b ja c ning taotleja asjakohase ettepaneku korral võivad muudetud toode ja asjaomasest muudatusest mõjutatud osad vastata ameti poolt kindlaks määratud sertifitseerimistingimuste asemel muudele sertifitseerimistingimustele, kui amet leiab, et nende alternatiivsete tingimustega tagatakse ohutustase, mis on:

1. tüübisertifikaadi puhul

- i) samaväärne ohutustasemega, mis vastab ameti poolt eespool alapunktide a, b või c kohaselt kindlaks määratud sertifitseerimistingimustele, või
- ii) vastab määruse (EL) 2018/1139 II lisa olulistele nõuetele;

▼ M5

2. piiratud tüübisertifikaadi puhul piisav selleks, et tagada õhusõiduki ettenähtud kasutuse piisav ohutus.
- f) Kui taotleja soovib järgida sellist muudetud sertifitseerimistingimustes sätestatud sertifitseerimistingimust, mis jõustub pärast tüübisertifikaadi muutmise taotluse esitamist, peavad muudetud toode ja asjaomasest muudatusest mõjutatud osad vastama ka kõikidele muudele sertifitseerimistingimustele, mis on kõnealuse muudatusega otseselt seotud.
- g) Kui õhusõiduki tüübisertifikaadi muutmise taotlus sisaldab kasutamissobivuse andmete muudatusi või seda täiendatakse pärast esmast taotlemist käitussobivuse andmete muudatustega, määratakse käitussobivuse andmete sertifitseerimise alus kindlaks vastavalt alapunktidele a–f.

▼ M9

- h) Suurte lennukite puhul, mille suhtes kohaldatakse komisjoni määruse (EL) 2015/640 ⁽¹⁾ I lisa punkti 26.300, täidab taotleja sertifitseerimistingimusi, mis tagavad vähemalt samaväärse ohutuse, nagu on sätestatud määruse (EL) 2015/640 I lisa punktides 26.300 ja 26.330, välja arvatud täiendava tüübisertifikaadi taotleja, kes ei pea arvesse võtma punkti 26.303.

▼ M5

▼ M7

▼ M2**21.A.108 Käitussobivuse andmete kättesaadavus**

Käitussobivuse andmeid mõjutava muudatuse korral teeb väheolulise muudatuse kinnituse omanik kättesaadavaks:

- a) muudetud õhusõiduki kõikidele teadaolevatele ELi käitajatele vähemalt ühe komplekti kõigist käitussobivuse andmete muudatustest, mis on koostatud vastavalt kohaldatavale käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele, enne kui koolitusorganisatsioon või ELi käitaja peab käitussobivuse andmeid kasutama, ja
- b) muudetud õhusõiduki kõikidele teadaolevatele ELi käitajatele kõik asjaomaste käitussobivuse andmete täiendavad muudatused ja
- c) taotluse korral eespool alapunktides a ja b osutatud muudatusi käsitlevad asjakohased andmed järgmistele isikutele:
1. pädevale asutusele, kes vastutab asjaomaste käitussobivuse andmete ühe või mitme elemendi nõuetele vastavuse kontrollimise eest, ja
 2. kõikidele isikutele, kes peavad järgima asjaomaste käitussobivuse andmete komplekti üht või mitut elementi.

21.A.109 Kohustused ja EPA-märgistus

Tüübisertifikaadi väheolulise muudatuse kinnituse omanik:

▼ M7

- a) võtab endale punktides 21.A.4, 21.A.5, 21.A.7 ja 21.A.108 ettenähtud kohustused ja

⁽¹⁾ Komisjoni 23. aprilli 2015. aasta määrus (EL) 2015/640, milles käsitletakse teatavat liiki lennutegevuse suhtes kohaldatavaid täiendavaid lennukõlblikkustingimusi ja millega muudetakse määrust (EL) nr 965/2012 (ELT L 106, 24.4.2015, lk 18).

▼ M2

- b) täpsustab kooskõlas punkti 21.A.804 alapunktiga a märgistuse, sealhulgas tähed EPA (*European Part Approval*).

▼ B**ALAJAGU E — TÄIENDAVID TÜÜBISERTIFIKAADID****▼ M5****21.A.111 Kohaldamisala**

Käesoleva alajaoga kehtestatakse tüübisertifikaadis täiendava tüübisertifitseerimismenetluse alusel tehtavate oluliste muudatuste kinnitamise menetlus ning tüübisertifikaadi taotlejate ja omanike õigused ja kohustused. Käesolevas alajaos esitatud viited tüübisertifikaatidele hõlmavad tüübisertifikaate ja piiratud tüübisertifikaate.

21.A.112A Kõlblikuskriteeriumid

Käesolevas alajaos sätestatud tingimustel võib täiendavat tüübisertifikaati taotleda iga füüsiline või juriidiline isik, kes on tõendanud või tõendab oma pädevust kooskõlas punktiga 21.A.112B.

▼ B**21.A.112B Pädevuse tõendamine****▼ M5**

- a) Täiendava tüübisertifikaadi taotleja tõendab oma pädevust projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadiga, mille amet on välja andnud kooskõlas alajaoga J.

▼ B

- b) Erandina alapunktist a võib taotleja oma pädevuse tõendamiseks jõuda ametiga kokkuleppele selliste menetluste kasutamise suhtes, millega kehtestatakse käesoleva alajao täitmiseks vajalikud konkreetsed konstrueerimis põhimõtted, vahendid ja meetmed.

▼ M5

- c) Erandina alapunktist a võib taotleja punkti 21.A.14 alapunktis c osutatud toodete puhul tõendada oma pädevust sellega, et amet kinnitab tema punkti 21.A.93 alapunkti b kohase sertifitseerimisprogrammi.

▼ B**21.A.113 Täiendava tüübisertifikaadi taotlemine**

- a) Täiendava tüübisertifikaadi taotlus esitatakse ameti kehtestatud vormis ja viisil.

▼ M5

- b) Täiendava tüübisertifikaadi taotlemise korral peab taotleja tegema järgmist:

i) lisama taotlusele punkti 21.A.93 alapunkti b kohaselt nõutava teabe;

ii) täpsustama, kas sertifitseerimisandmed valmistab täies mahus ette/on täies mahus ette valmistanud taotleja ise või seda tehakse tüübisertifikaadiandmete omanikuga sõlmitud kokkuleppe alusel.

- c) Punkti 21.A.93 alapunkti c kohaldatakse taotluse kehtivuse ning tüübisertifitseerimisaluse, käitussobivuse andmete sertifitseerimise aluse ja keskkonnakaitse nõuete ajakohastamise vajadusega seotud nõudeid käsitlevate ajapiirangute suhtes juhul, kui muudatust ei ole kinnitatud või on selge, et seda ettenähtud tähtajaks ei kinnitata.

▼ M5**21.A.115 Täiendava tüübisertifikaadi väljaandmisega tehtavate oluliste muudatuste kinnitamise nõuded**

a) Täiendavad tüübisertifikaadid annab välja:

1. amet või
2. sertifitseeritud projekteerimisorganisatsioon punkti 21.A.263 alapunkti c alapunktides 1 ja 9 sätestatud õiguste piires, mis on kindlaks määratud sertifikaadi tingimustes.

b) Täiendav tüübisertifikaat antakse välja ainult järgmistel juhtudel:

1. taotleja on tõendanud oma pädevust kooskõlas punktiga 21.A.112B;
 2. kui on tõendatud, et tüübisertifikaadi muudatus ja asjaomasest muudatusest mõjutatud osad vastavad tüübisertifitseerimisalusele ja keskkonnakaitse-nõuetele, mille amet on kehtestanud vastavalt punktile 21.A.101;
 3. kui käitussobivuse andmeid mõjutava täiendava tüübisertifikaadi korral on tõendatud, et käitussobivuse andmete vajalikud muudatused vastavad käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele, mille amet on kehtestanud vastavalt punktile 21.A.101;
 4. kui punkti 21.A.20 kohaselt on tõendatud vastavus alapunktide 2 ja 3 nõuetele, mida kohaldatakse muudatuste suhtes ning
 5. kui taotleja on täpsustanud, et ta esitas sertifitseerimisandmed tüübisertifitseerimisandmete omanikuga sõlmitud kokkuleppe alusel vastavalt punkti 21.A.113 alapunktile b:
 - i) tüübisertifikaadi omanik on teatanud, et tal ei ole tehnilisi vastuväiteid punkti 21.A.93 kohaselt esitatud teabele, ja
 - ii) tüübisertifikaadi omanik on nõustunud tegema koostööd täiendava tüübisertifikaadi omanikuga, et tagada kõikide kohustuste täitmine muudetud toote lennukõlblikkuse säilitamiseks, järgides punktide 21.A.44 ja 21.A.118A nõudeid.
- c) Erandina alapunkti b alapunktide 3 ja 4 ning juhul, kui taotleja punkti 21.A.20 alapunktis d osutatud deklaratsioonis seda nõuab, võib õhusõiduki täiendava tüübisertifikaadi välja anda enne käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele vastavuse tõendamist, tingimusel et taotleja tõendab oma vastavust käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele enne, kui neid andmeid on tegelikult vaja kasutada.
- d) Täiendava tüübisertifikaadi puhul piirdatakse selle konkreetse tüübisertifikaadi konfiguratsiooniga/nende konkreetse tüübisertifikaadi konfiguratsioonidega, mis on asjaomase olulise muudatusega seotud.

▼ B**21.A.116 Ülekandmine**

Täiendavat tüübisertifikaati võib üle kanda ainult sellisele füüsilisele või juriidilisele isikule, kes suudab täita punktist 21.A.118A tulenevaid kohustusi ja kes on tõendanud oma suutlikkust täita punkti 21.A.112B kriteeriume, välja arvatud ELA1 õhusõidukite puhul, kui füüsiline või juriidiline isik on jõudnud ametiga kokkuleppele selliste menetluste kasutamise suhtes, millega kehtestatakse nendest kohustustest tulenevad toimingud.

21.A.117 Muudatused selles toote osas, mida täiendav tüübisertifikaat käsitleb

- a) Väheolulised muudatused selles toote osas, mida täiendav tüübisertifikaat käsitleb, liigitatakse ja kiidetakse heaks kooskõlas alajaoga D.
- b) Kõik olulised muudatused selles toote osas, mida täiendav tüübisertifikaat käsitleb, kinnitatakse eraldi täiendava tüübisertifikaadina kooskõlas käesoleva alajaoga.
- c) Erandina alapunktist b võib olulised muudatused selles toote osas, mida täiendava tüübisertifikaadi omaniku enda esitatud täiendav tüübisertifikaat käsitleb, kinnitada olemasoleva täiendava tüübisertifikaadi muudatusena.

21.A.118A Kohustused ja EPA-märgistus

Iga täiendava tüübisertifikaadi omanik:

▼ M2

- a) võtab endale järgmised kohustused:

▼ M7

1. punktides 21.A.3A, 21.A.3B, 21.A.4, 21.A.5, 21.A.6, 21.A.7 ja 21.A.120B sätestatud kohustused;

▼ M2

2. kohustused, mis tulenevad koostööst tüübisertifikaadi omanikuga vastavalt punkti 21.A.115 alapunkti d alapunktile 2;

ja jätkab selleks punkti 21.A.112B kohaste kriteeriumide täitmist;

▼ B

- b) täpsustab kooskõlas punkti 21.A.804 alapunktiga a märgistuse, sealhulgas tähed EPA.

21.A.118B Kehtivus ja selle jätkumine

- a) Täiendav tüübisertifikaat antakse välja määramata ajaks. Selle kehtivuse tingimuseks on, et:

1. omanik vastab käesoleva I lisa (osa 21) nõuetele ja
2. sertifikaadist ei loobuta või seda ei tunnistata kehtetuks ameti kehtestatud haldusmenetluste alusel.

- b) Kui täiendavast tüübisertifikaadist loobutakse või see kehtetuks tunnistatakse, tagastatakse tüübisertifikaat ametile.

▼ M7

▼ M2**21.A.120B Käitussobivuse andmete kättesaadavus**

Käitussobivuse andmeid mõjutava muudatuse korral teeb täiendava tüübisertifikaadi omanik kättesaadavaks:

▼M2

- a) muudetud õhusõiduki kõikidele teadaolevatele ELi käitajatele vähemalt ühe komplekti kõigist käitussobivuse andmete muudatustest, mis on koostatud vastavalt kohaldatavale käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele, enne kui koolitusorganisatsioon või ELi käitaja peab käitussobivuse andmeid kasutama, ja
- b) muudetud õhusõiduki kõikidele teadaolevatele ELi käitajatele kõik asjaomaste käitussobivuse andmete täiendavad muudatused ja
- c) taotluse korral eespool alapunktides a ja b osutatud muudatusi käsitlevad asjakohased andmed:
 1. pädevale asutusele, kes vastutab asjaomaste käitussobivuse andmete ühe või mitme elemendi nõuetele vastavuse kontrollimise eest, ja
 2. kõikidele isikutele, kes peavad järgima asjaomaste käitussobivuse andmete komplekti üht või mitut elementi.

▼B

ALAJAGU F — TOOTMINE TOOTJAORGANISATSIOONI SERTIFIKAADI PUUDUMISE KORRAL

21.A.121 Reguleerimisala

- a) Käesoleva alajaoga kehtestatakse sellise toote, osa või seadme suhtes kohaldatavatele projekteerimisandmetele vastavuse tõendamise menetlus, mida kavatakse toota ilma alajaole G vastava tootjaorganisatsiooni sertifikaadita.
- b) Käesoleva alajaoga kehtestatakse käesoleva alajao kohaselt toodetava toote, osa või seadme tootja kohustusi reguleerivad eeskirjad.

21.A.122 Kõlblikuskriteeriumid

Iga füüsiline või juriidiline isik võib taotleda üksiktoodete, -osade või -seadmete vastavuse tõendamist käesoleva alajao kohaselt, kui:

- a) tal on kõnealuse toote, osa või seadme projekti kinnitus või kui ta taotleb seda, või
- b) ta on taganud piisava koostööla toote ja projekti vahel sellise kinnitatud projekti taotleja või omanikuga sõlmitud asjakohase kokkuleppe alusel.

21.A.124 Taotlemine

- a) Käesolevale alajaole vastava üksiktoodete, -osade ja -seadmete nõuetele vastavuse tõendamise kokkuleppe taotlus tehakse pädeva asutuse kehtestatud vormis ja viisil.
- b) Taotlus peab sisaldama järgmisi andmeid:
 1. tõendusmaterjal, mille abil näidatakse vajaduse korral, et:
 - i) alajaole G vastava tootjaorganisatsiooni sertifikaadi väljaandmine ei oleks asjakohane või
 - ii) kuni alajaole G vastav tootjaorganisatsiooni sertifikaat antakse, on vajalik käesolevale alajaole vastava toote, osa või seadme sertifitseerimine või heakskiitmine;
 2. punkti 21.A.125A alapunktiga b nõutava teabe kokkuvõte.

▼B**21.A.125A Heakskiidukirja väljaandmine**

Taotlejal on õigus saada pädevalt asutuselt heakskiidukiri, millega kõnealune asutus nõustub käesolevale alajaole vastava üksiktoodete, -osade ja seadmete nõuetele vastavuse tõendamiseks, pärast seda, kui ta on:

- a) kehtestanud tootmisjärelvalvesüsteemi, millega tagatakse, et iga toode, osa või seade vastab kohaldatavatele projekteerimisandmetele ja on kõlblik ohutuks kasutamiseks;
- b) esitanud käsiraamatu, mis sisaldab:
 - 1. alapunktiga a nõutava tootmisjärelvalvesüsteemi kirjeldust;
 - 2. tootmisjärelvalvesüsteemi rakendamise vahendite kirjeldust;
 - 3. punktidega 21.A.127 ja 21.A.128 nõutavate katsete kirjeldust ning punkti 21.A.130 alapunkti a kohaselt volitatud isikute nimesid;
- c) tõendanud, et ta suudab anda abi kooskõlas punktiga 21.A.3 ja punkti 21.A.129 alapunktiga d.

21.A.125B Puudused

- a) Kui leitakse objektiivsed tõendid, mis näitavad, et heakskiidukirja omanik ei täida käesolevas I lisa (osa 21) sätestatud kohaldatavaid nõudeid, liigitatakse puudused järgmiselt:
 - 1. esimese astme puudus on igasugune käesoleva I lisa (osa 21) nõuete eiramine, mis võib kaasa tuua kohaldatavate projekteerimisandmete kontrollimatu eiramise ja mõjutada õhusõiduki ohutust;
 - 2. teise astme puudus on igasugune käesoleva I lisa (osa 21) nõuete eiramine, mida ei liigitata esimese astme puuduste hulka.
- b) Kolmanda astme puudus on igasugune asjaolu, mille puhul on objektiivse tõendusmaterjali abil tuvastatud, et see sisaldab potentsiaalseid probleeme, mis võivad kaasa tuua nõuete eiramise vastavalt alapunktile a.
- c) Pärast punktile 21.B.125 vastavaid puudusi käsitleva teate saamist:
 - 1. esimese astme puuduse puhul peab heakskiidukirja omanik tõendama maksimaalselt 21 tööpäeva jooksul pärast puuduse kirjalikku kinnitamist, et on võtnud pädevat asutust rahuldavaid parandusmeetmeid;
 - 2. teise astme puuduse puhul määrab pädev asutus parandusmeetmete võtmiseks tähtaja, mis vastab puuduse laadile, kuid mis ei või esialgu olla pikem kui kolm kuud. Teatavatel asjaoludel ja sõltuvalt puuduse laadist võib pädev asutus temaga kokkulepitud rahuldava parandusmeetmete kava esitamisel kõnealust kolmekuulist tähtaega pikendada;
 - 3. kolmanda astme puudus ei nõua heakskiidukirja omanikult viivitamatut meetmete võtmist.
- d) Esimese või teise astme puuduste puhul võib heakskiidukirja vastavalt punktile 21.B.145 osaliselt või täielikult piirata, selle peatada ja kehtetuks tunnistada. Heakskiidukirja omanik esitab õigeaegselt deklaratsiooni heakskiidukirja piiramise, peatamise või selle kehtetuks tunnistamise teatise saamise kohta.

▼B**21.A.125C Kehtivus ja selle jätkumine**

- a) Heakskiidukiri antakse piiratud ajaks, maksimaalselt aastaks. See kaotab kehtivuse, kui:
1. heakskiidukirja omanik ei suuda tõendada vastavust käesolevas alajaos sätestatud kohaldatavatele nõuetele või
 2. tõendid näitavad, et tootja ei suuda rahuldavalt kontrollida toodete, osade või seadmete tootmist vastavalt kokkuleppele, või
 3. tootja ei vasta enam punkti 21.A.122 nõuetele või
 4. heakskiidukirjast on loobunud, see on punkti 21.B.145 alusel kehtetuks tunnistatud või selle kehtivusaeg on lõppenud.
- b) Kui heakskiidukirjast loobutakse, see kehtetuks tunnistatakse või selle kehtivusaeg lõpeb, tagastatakse heakskiidukiri pädevale asutusele.

21.A.126 Tootmisjärelvalvesüsteem

- a) Punkti 21.A.125A alapunktiga a nõutava tootmisjärelvalvesüsteemi abil määratakse, et:
1. valmistootes kasutatud vastuvõetud materjalid ja ostetud või allhankelepingu kaudu saadud osad on täpsustatud kohaldatavates projekteerimisandmetes;
 2. vastuvõetud materjalid ja ostetud või allhankelepingu kaudu saadud osad on nõuetekohaselt märgistatud;
 3. valmistootes kvaliteeti ja ohutust mõjutavaid menetlusi, tootmisviise ja monteerimismeetodeid rakendatakse kooskõlas pädeva asutuse heakskiidetud spetsifikaatidega;
 4. konstruktsioonimuudatused, sealhulgas materjalide asendamine, on kinnitatud vastavalt alajaole D või E ja enne valmistootes kasutamist kontrollitud.
- b) Punkti 21.A.125A alapunktis a nõutava tootmisjärelvalvesüsteemi abil saab samuti tagada, et:
1. tootmises kasutatavate osade vastavust kohaldatavatele projekteerimisandmetele kontrollitakse sellistes tootmisetappides, milles on võimalik seda täpselt hinnata;
 2. kahjustuvaid ja riknevaid materjale säilitatakse sobivates tingimustes ja nõuetekohaselt kaitstult;
 3. ajakohased projekteerimisjoonised on tootmise ja kontrollimisega seotud personalile kergesti kättesaadavad ja neid võib vajaduse korral kasutada;
 4. tagasi lükatud materjalid ja osad eraldatakse ja märgistatakse nii, et neid ei saaks valmistootele lisada;
 5. projekteerimisandmetele või spetsifikaatidele mittevastamise tõttu kõrvale jäetud materjalid ja osad, mille paigaldamine valmistootesse on kaalumisel, peavad läbima kinnitatud tehnilise ja tootmiskontrolli menetluse. Selle menetluse alusel kasutusele võetavad materjalid ja osad tuleb nõuetekohaselt märgistada ja kui neid on vaja muuta või parandada, tuleb neid uuesti kontrollida. Selle menetlusega tagasi lükatud materjalid ja osad märgistatakse ja hävitatakse selle tagamiseks, et neid valmistootele ei lisata;

▼ B

6. tootja säilitab tootmisjärelvalvesüsteemi alusel koostatud dokumentatsiooni, kannab sinna võimaluse korral andmed valminud toote või osa kohta ja säilitab seda, et anda vajalikku teavet toote jätkuva lennukõlblikkuse tagamiseks.

21.A.127 Katsed: õhusõidukid

- a) Iga vastavalt käesolevale alajaole toodetud õhusõiduki tootja kehtestab heakskiidetud toodangu maapealsete ja katselendude menetluse ja kontrollivormi ning katsetab kooskõlas nende vormidega iga toodetud õhusõidukit, et teha kindlaks punkti 21.A.125A alapunkti a nõuetele vastavuse asjaomased aspektid.

- b) Toodangu katsetamise iga menetlus peab sisaldama vähemalt järgmist:

1. käitamisomaduste kontroll;
2. lennutehniliste võimaluste kontroll (tavapäraseid õhusõiduki mõõteriistu kasutades);
3. lennutehnika ja -süsteemide nõuetekohase toimimise kontroll;
4. kontrollimine, et kõik seadmed on nõuetekohaselt märgistatud ja et pärast katselende on kõik sildid ja lennukäsiraamatud paigaldatud;
5. õhusõiduki kasutusomaduste kontroll maapinnal;
6. muude katsetatavale õhusõidukile iseloomulike asjaolude kontroll.

21.A.128 Katsed: mootorid ja propellerid

Iga vastavalt käesolevale alajaole toodetud mootorite või propellerite tootja teeb igale mootorile või muudetava sammuga propellerile tüübisertifikaadi omaniku dokumentides täpsustatud vastuvõetava funktsionaalse katse määramaks, kas see töötab nõuetekohaselt töövahemikus, mille jaoks see tüübisertifitseeriti, et teha kindlaks punkti 21.A.125A alapunkti a nõuetele vastavuse asjaomased aspektid.

21.A.129 Tootja kohustused

Iga vastavalt käesolevale alajaole toodetud toote, osa või seadme tootja:

- a) teeb iga toote, osa või seadme pädevale asutusele ülevaatuseks kättesaadavaks;
- b) säilitab tootmispaigas vajalikke tehnilisi andmeid ja jooniseid, et teha kindlaks toote vastavus kohaldatavatele projekteerimisandmetele;
- c) haldab tootmisjärelvalvesüsteemi, millega tagatakse, et iga toode vastab kohaldatavatele projekteerimisandmetele ja on kõlblik ohutuks kasutamiseks;
- d) annab tüübisertifikaadi, piiratud tüübisertifikaadi või kinnitatud projekti omanikule abi toodetud toodete, osade või seadmetega seotud jätkuva lennukõlblikkuse meetmete võtmisel;
- e) kehtestab ohutuse huvides sisemise kõrvalekalletest teatamise süsteemi ja haldab seda, et võimaldada kõrvalekaldeid käsitlevate aruannete kogumist ja hindamist negatiivsete suundumuste kindlakstegemiseks või vigade kõrvaldamiseks ning koguda teatamisele kuuluvaid vahejuhtumeid. Süsteem sisaldab kõrvalekalletega seotud asjaomase teabe hindamist ja seonduva teabe levitamist;

▼ B

- f) 1. annab aru tüübisertifikaadi, piiratud tüübisertifikaadi või kinnitatud projekti omanikule iga kord, kui tootja on tooted, osad või seadmed käibele lasknud ja hiljem tuvastanud, et neil esineb kõrvalekaldeid kohaldatavatest projekteerimisandmetest, ja teeb tüübisertifikaadi, piiratud tüübisertifikaadi või kinnitatud projekti omanikuga koostööd, et teha kindlaks kõrvalekaldeid, mis võivad kaasa tuua ohuolukorra;
2. teatab ametile ja liikmesriigi pädevale asutusele punkti 1 kohaselt tuvastatud kõrvalekalletest, mis võivad kaasa tuua ohuolukorra. Sellised aruanded tehakse vormis ja viisil, mille amet on vastavalt punkti 21.A.3 alapunkti b alapunktile 2 kehtestanud või mille liikmesriigi pädev asutus on heaks kiitnud;
3. kui tootja tegutseb mõne teise tootjaorganisatsiooni tarnijana, annab ta ka sellele organisatsioonile iga kord aru, kui ta on tooted, osad või seadmed sellele organisatsioonile tarninud ja hiljem tuvastanud, et neil võib esineda kõrvalekaldeid kohaldatavatest projekteerimisandmetest.

21.A.130 Nõuetele vastavuse deklaratsioon

- a) Vastavalt käesolevale alajaole toodetud toote, osa või seadme iga tootja peab esitama nõuetele vastavuse deklaratsiooni, mis tervikõhusõiduki puhul on EASA vorm 52 (vt VIII liide) ja muude toodete, osade või seadmete puhul EASA vorm 1 (vt I liide). Sellele deklaratsioonile kirjutab alla volitatud isik, kellel on tootjaorganisatsioonis vastutav ametikoht.

▼ M5

- b) Nõuetele vastavuse deklaratsioon sisaldab kõike järgmist:
 1. iga toote, osa või seadme puhul kinnitust, et toode, osa või seade vastab heakskiidetud projekteerimisandmetele ja on kõlblik ohutuks kasutamiseks;
 2. iga õhusõiduki puhul kinnitust, et õhusõidukit on katsetatud nii maapinnal kui ka õhus kooskõlas punkti 21.A.127 alapunktiga a;
 3. iga mootori või muudetava sammuga propelleri puhul kinnitust, et tootja on teinud kooskõlas punktiga 21.A.128 mootorile või muudetava sammuga propellerile lõpliku funktsionaalse katse;

▼ M8

4. keskkonnakaitse nõuete puhul sisaldab nõuetele vastavuse deklaratsioon lisaks ka järgmist:
 - i) kinnitus, et tervikmootor vastab mootori tootmise kuupäeval kehtivatele heitenõuetele;
 - ii) kinnitus, et terviklennuk vastab esmase individuaalse lennukõlblikkussertifikaadi väljaandmise kuupäeval kehtivatele CO₂ heite nõuetele.

▼ B

- c) Iga sellise toote, osa või seadme tootja esitab
 1. toote, osa või seadme omandiõiguse esialgsel ülekandmisel või
 2. õhusõiduki esimese lennukõlblikkussertifikaadi taotlemisel või
 3. mootori, propelleri, osa või seadme lennukõlblikkust tõendava käitamisdokumendi esmakordse väljaandmise taotluse esitamisel
 pädevale asutusele kinnitamiseks ajakohase nõuetele vastavuse deklaratsiooni.
- d) Pädev asutus kinnitab kaasallkirjaga nõuetele vastavuse deklaratsiooni, kui ta leiab pärast ülevaatust, et toode, osa või seade vastab kohaldatavatele projekteerimisandmetele ja on kõlblik ohutuks kasutamiseks.

▼B**ALAJAGU G — TOOTJAORGANISATSIOONI SERTIFIKAAT****21.A.131 Reguleerimisala**

Käesoleva alajaoga kehtestatakse:

- a) menetlus tootjaorganisatsiooni sertifikaadi andmiseks tootjaorganisatsioonile, kes tõendab toodete, osade ja seadmete vastavust kohaldatavatele projekteerimisandmetele;
- b) sellise sertifikaadi taotlejate ja omanike õigusi ja kohustusi reguleerivad eeskirjad.

21.A.133 Kõlblikuskriteeriumid

Käesolevale alajaole vastavat heakskiitu võib taotleda iga füüsiline või juriidiline isik (organisatsioon). Taotleja peab:

- a) põhjendama, et kõnealuse töövaldkonna puhul on käesolevale alajaole vastav heakskiit konkreetsele projektile vastavuse tõendamiseks asjakohane, ja
- b) omama või taotlema selle konkreetse projekti kinnitust või
- c) olema taganud piisava koostööla toote ja projekti vahel sellise konkreetse kinnitatud projekti taotleja või omanikuga sõlmitud asjakohase kokkuleppe alusel.

21.A.134 Taotlemine

Tootjaorganisatsiooni sertifikaadi taotlus esitatakse pädevale asutusele kõnealuse asutuse kehtestatud vormis ja viisil ning see peab sisaldama punktiga 21.A.143 nõutava teabe kokkuvõtet ja punkti 21.A.151 kohaselt antava sertifikaadi tingimusi.

21.A.135 Tootjaorganisatsiooni sertifikaadi väljaandmine

Organisatsioonil on õigus pädeva asutuse antavale tootjaorganisatsiooni sertifikaadile, kui ta on tõendanud vastavust käesolevas alajaos sätestatud kohaldatavatele nõuetele.

21.A.139 Kvaliteedisüsteem

- a) Tootjaorganisatsioon tõendab, et ta on kehtestanud kvaliteedisüsteemi ja suudab seda hallata. Kvaliteedisüsteem dokumenteeritakse. Kvaliteedisüsteem peab võimaldama organisatsioonil tagada, et iga organisatsiooni või selle partnerite toodetud või teiste isikute tarnitud või allhanke korras saadud toode, osa või seade vastab kohaldatavatele projekteerimisandmetele ja on kõlblik ohutuks kasutamiseks, ning sellest tulenevalt saab organisatsioon kasutada punktis 21.A.163 sätestatud õigusi.
- b) Kvaliteedisüsteem koosneb järgmistest osadest:
 1. sertifikaadi kehtivuse piires kohaldatavad kontrollimenetlused:
 - i) dokumentide väljaandmine, heakskiitmine või muutmine;
 - ii) auditid ja kontrollid müüjate ja alltöövõtjate hindamiseks;
 - iii) selle kontrollimine, et vastuvõetavad tooted, osad, materjalid ja seadmed, sealhulgas toodete ostjate tarnitud uued või kasutatud artiklid, vastavad kohaldatavatele projekteerimisandmetele;
 - iv) identifitseerimine ja jälgitavus;
 - v) tootmisprotsessid;
 - vi) ülevaatus ja katsetamine, sealhulgas tootmisega seotud katselennud;

▼B

- vii) töövahendite, rakiste ja katseaparatuuri kalibreerimine;
- viii) selliste osade kontrollimine, mis ei vasta nõuetele;
- ix) lennukõlblikkuse kooskõlastamine kinnitatud projekti taotleja või omanikuga;
- x) andmete kogumine ja säilitamine;
- xi) personali pädevus ja kvalifikatsioon;
- xii) lennukõlblikkust tõendavate käitamisdokumentide väljaandmine;
- xiii) käitlemine, ladustamine ja pakendamine;
- xiv) kvaliteedialased siseauditid ja nendest tulenevad parandusmeetmed;
- xv) sertifikaadi tingimuste kohaselt tehtud töö mõnes muus kui heakskiidetud kohas;
- xvi) pärast toodangu valmimist, kuid enne üleandmist tehtud töö, mille eesmärk on säilitada õhusõiduk ohutu kasutamise kõlblikuna;
- xvii) lennuloa ja sellega seotud lennutingimuste kinnitamine.

Kontrollimenetlused peavad sisaldama konkreetseid sätteid kriitiliste osade kohta.

2. Kvaliteedi tagamise sõltumatu meede, et kontrollida vastavust kvaliteedisüsteemi dokumenteeritud menetlustele ja nende menetluste asjakohasust. Kontrollimine hõlmab süsteemi tagasiside andmiseks punkti 21.A.145 alapunkti c alapunktis 2 osutatud isikule või isikute rühmale ja lõpuks punkti 21.A.145 alapunkti c alapunktis 1 osutatud juhatajale, et tagada vajaduse korral parandusmeetmete võtmine.

21.A.143 Käsiraamat

- a) Organisatsioon esitab pädevale asutusele tootjaorganisatsiooni käsiraamatu, mis sisaldab järgmist teavet:
 1. vastutava juhataja allkirjastatud kinnitus selle kohta, et alati järgitakse tootjaorganisatsiooni käsiraamatut ja seonduvaid käsiraamatuid, mis määratlevad heakskiidetud organisatsiooni vastavuse käesoleva alajao nõuetele;
 2. pädeva asutuse poolt kooskõlas punkti 21.A.145 alapunkti c alapunktiga 2 aktspteeritavate juhatajate ametinimetused ja nimed;
 3. punkti 21.A.145 alapunkti c alapunktis 2 nimetatud juhataja(te) ülesanded ja vastutus, sealhulgas küsimused, mida nad võivad organisatsiooni nimel käsitleda otse pädeva asutusega;
 4. organisatsiooni skeem, millest selguvad punkti 21.A.145 alapunkti c alapunktide 1 ja 2 kohaselt nõutavad juhatajate vastutusalad;
 5. punkti 21.A.145 alapunktis d nimetatud volitatud lennundustehniliste töötajate loetelu;

▼ B

6. inimressursside üldine kirjeldus;
7. tootjaorganisatsiooni sertifikaadis täpsustatud aadressidel asuvate rajatiste üldine kirjeldus;
8. tootjaorganisatsiooni sellise töövaldkonna üldine kirjeldus, mis on oluline sertifikaadi tingimuste seisukohast;
9. pädevale asutusele organisatsioonilistest muudatustest teatamise menetlus;
10. tootjaorganisatsiooni käsiraamatu muutmise menetlus;
11. punkti 21.A.139 alapunkti b alapunktis 1 nimetatud kvaliteedisüsteemi ja menetluste kirjeldus;
12. punkti 21.A.139 alapunktis a nimetatud allhankepartnerite loetelu;

▼ M3

13. katselendude tegemisel katselennutegevuse käsiraamat (FTOM), milles määratakse kindlaks organisatsiooni katselennupoliitika ja -protseduurid. Katselennutegevuse käsiraamat (FTOM) peab sisaldama järgmist:
 - i) organisatsiooni katselennuprotsesside kirjeldus, sealhulgas katselennuorganisatsiooni osalemine lennuloa väljaandmise protsessis;
 - ii) meeskonna värbamise poliitika, sealhulgas meeskonna koosseis, pädevus, ajakohasus ja vajaduse korral lennuajapiirangud kooskõlas käesoleva I lisa (osa 21) XII liitega;
 - iii) teiste isikute kui meeskonnaliikmete veo protseduur ja katselennukoolituse protseduur (vajaduse korral);
 - iv) riski- ja ohutusjuhtimispoliitika ning sellega seotud meetodid;
 - v) kohustusliku pardavarustuse hulka kuuluvate mõõteriistade ja seadmete kindlaksmääramise protseduurid;
 - vi) katselennuks vajalike dokumentide nimekiri.

▼ B

- b) Tootjaorganisatsiooni käsiraamatut muudetakse vastavalt vajadusele, et säilitada organisatsiooni ajakohane kirjeldus, ja muudatuste koopiad esitatakse pädevale asutusele.

21.A.145 Sertifikaadi saamise nõuded

Tootjaorganisatsioon tõendab punkti 21.A.143 kohaselt esitatud teabe põhjal, et:

- a) üldiste sertifitseerimisnõuete seisukohast on tegevuskohad, töötingimused, seadmed ja töövahendid, menetlused ja nendega seonduvad materjalid, personali suurus ja pädevus ja üldine korraldus punktis 21.A.165 nimetatud kohustuste täitmiseks piisavad;

▼ M8

- b) kõikide lennukõlblikkuse ja keskkonnakaitsega seotud vajalike andmete seisukohast:

▼ M8

1. tootjaorganisatsioon saab ametilt ning tüübisertifikaadi, piiratud tüübisertifikaadi või kinnitatud projekti omanikult või taotlejalt andmeid, mis on vajalikud kohaldatavatele projekteerimisandmetele vastavuse määramiseks, sealhulgas kõik erandid, mis on tehtud seoses keskkonnakaitse nõuetega;

▼ M5

2. tootjaorganisatsioon on kehtestanud menetluse selle tagamiseks, et lennukõlblikkus- ja keskkonnaandmed on nõuetekohaselt lisatud tema tootmisandmetele;
3. selliseid andmeid ajakohastatakse ja need tehakse kättesaadavaks kõikidele töötajatele, kellel on vaja oma ülesannete täitmiseks neile juurde pääseda;

c) juhtkonna ja personali seisukohast:

1. tootjaorganisatsioon on nimetanud juhataja, kes vastutab pädeva asutuse ees. Juhataja ülesanne organisatsioonis on tagada, et kogu tootmine toimub nõutavate standardite kohaselt ja et tootjaorganisatsioon vastab pidevalt punktis 21.A.143 nimetatud käsiraamatus sätestatud andmetele ja menetlustele;
2. tootjaorganisatsioon on nimetanud isiku või isikute rühma selle tagamiseks, et organisatsioon vastab käesoleva lisa (osa 21) nõuetele, ning määranud nende pädevuse ulatuse. Selline isik/sellised isikud tegutsevad alapunktis 1 nimetatud vastutava juhataja otseses alluvuses. Nimetatud isik(ud) peavad suutma tõendada oma ülesannete täitmiseks vajalikke teadmisi ja kogemusi ning asjakohast tausta;
3. iga tasandi töötajatele on antud asjakohased volitused neile pandud kohustuste täitmiseks ning tootjaorganisatsioonis kooskõlastatakse täielikult ja tulemuslikult lennukõlblikkus- ja keskkonnaandmetega seotud küsimusi.

▼ B

d) volitatud lennundustehniliste töötajate seisukohast, kelle tootjaorganisatsioon on volitanud allkirjastama punkti 21.A.163 kohaselt väljaantud dokumente sertifikaadi reguleerimisalas ja tingimustel:

1. volitatud lennundustehniliste töötajate teadmised, taust (sealhulgas muud ülesanded organisatsioonis) ja kogemused on asjakohased neile pandud kohustuste täitmiseks;
2. tootjaorganisatsioon peab kõikide volitatud lennundustehniliste töötajate kohta registrit, mis sisaldab andmeid nende volituste ulatuse kohta;
3. volitatud lennundustehnilistele töötajatele antakse tõendid nende volituste ulatuse kohta.

21.A.147 Muudatused sertifitseeritud tootjaorganisatsioonis**▼ M8**

- a) Pärast tootjaorganisatsiooni sertifikaadi väljaandmist peab pädev asutus kinnitama kõik heakskiidetud tootjaorganisatsioonis tehtavad muudatused, mis on olulised toote, osa või seadme nõuetele vastavuse tõendamise või lennukõlblikkuse ja keskkonnakaitseäitajate seisukohast, eelkõige kvaliteedisüsteemis tehtavad muudatused. Sertifikaadi taotlus esitatakse kirjalikult pädevale asutusele ja organisatsioon tõendab pädevale asutusele enne muudatuse rakendamist, et ta täidab käesoleva alajao nõudeid.

▼B

- b) Pädev asutus kehtestab tingimused, mille alusel käesoleva alajao kohaselt heakskiidetud tootjaorganisatsioon võib muudatuste tegemise käigus tegutseda, kui pädev asutus ei otsusta sertifikaadi peatamise kasuks.

21.A.148 Asukoha muudatused

Heakskiidetud tootjaorganisatsiooni tootmisrajatiste asukohas toimuvaid muudatusi loetakse olulisteks ja need peavad seetõttu vastama punktile 21.A.147.

21.A.149 Ülekandmine

Tootjaorganisatsiooni sertifikaati ei saa üle kanda, välja arvatud seoses selliste muudatustega omanikuõiguses, mida loetakse punkti 21.A.147 kohaldamisel olulisteks.

21.A.151 Sertifikaadi väljaandmise tingimused

Sertifikaadi tingimustes määratakse kindlaks töövaldkond, tooted või osade ja seadmete kategooriad või mõlemad, millega seoses võib omanik kasutada punktis 21.A.163 sätestatud õigusi.

Tingimused antakse välja tootjaorganisatsiooni sertifikaadi osana.

21.A.153 Muudatused sertifikaadi tingimustes

Kõik sertifikaadi tingimuste muudatused kiidab heaks pädev asutus. Sertifikaadi tingimuste muutmise taotlus esitatakse pädeva asutuse kehtestatud vormis ja viisil. Taotleja peab vastama käesolevas alajaos sätestatud kohaldatavatele nõuetele.

21.A.157 Kontrollimised

Tootjaorganisatsioon kehtestab korra, mille alusel pädev asutus võib korraldada kontrollimisi, sealhulgas partnerite ja alltöövõtjate kontrollimisi, mis on vajalikud käesolevas alajaos sätestatud kohaldatavatele nõuetele vastavuse määramiseks.

21.A.158 Puudused

- a) Kui leitakse objektiivsed tõendid, mis näitavad, et tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omanik ei täida käesolevas I lisa (osa 21) sätestatud kohaldatavaid nõudeid, liigitatakse puudused järgmiselt:

1. esimese astme puudus on igasugune käesoleva I lisa (osa 21) nõuete eiramine, mis võib kaasa tuua kohaldatavate projekteerimisandmete kontrollimatu eiramise ja mõjutada õhusõiduki ohutust;
2. teise astme puudus on igasugune käesoleva I lisa (osa 21) nõuete eiramine, mida ei liigitata esimese astme puuduste hulka.

- b) Kolmanda astme puudus on igasugune asjaolu, mille puhul on objektiivse tõendusmaterjali abil tuvastatud, et see sisaldab potentsiaalseid probleeme, mis võivad kaasa tuua nõuete eiramise vastavalt alapunktile a.

- c) Pärast punktile 21.B.225 vastavaid puudusi käsitleva teate saamist:

1. esimese astme puuduse puhul peab tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omanik tõendama maksimaalselt 21 tööpäeva jooksul pärast puuduse kirjeldamist, et on võtnud pädevat asutust rahuldavaid parandusmeetmeid;

▼B

2. teise astme puuduse puhul määrab pädev asutus parandusmeetmete võtmiseks tähtaja, mis vastab puuduse laadile, kuid ei tohi esialgu olla pikem kui kolm kuud. Teatavatel asjaoludel ja sõltuvalt puuduse laadist võib pädev asutus temaga kokkulepitud rahuldava parandusmeetmete kava esitamisel kõnealust kolmekuulist tähtaega pikendada;
3. kolmanda astme puudus ei nõua tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omanikult viivitamatut meetmete võtmist.
- d) Esimese või teise astme puuduste puhul võib tootjaorganisatsiooni sertifikaati vastavalt punktile 21.B.245 osaliselt või täielikult piirata, selle peatada või kehtetuks tunnistada. Tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omanik esitab õigeaegselt deklaratsiooni tootjaorganisatsiooni sertifikaadi piiramise, peatamise või kehtetuks tunnistamise teatise saamise kohta.

21.A.159 Kehtivus ja selle jätkumine

- a) Tootjaorganisatsiooni sertifikaat antakse välja määramata ajaks. See kaotab kehtivuse, kui
 1. tootjaorganisatsioon ei suuda tõendada vastavust käesolevas alajaos sätestatud kohaldatavatele nõuetele või
 2. omanik või mõni tema partneritest või alltöövõtjatest takistab pädeval asutusel korraldada kontrollimisi vastavalt punktile 21.A.157 või
 3. tõendid näitavad, et tootjaorganisatsioon ei suuda rahuldavalt kontrollida toodete, osade või seadmete tootmist vastavalt sertifikaadile, või
 4. tootjaorganisatsioon ei vasta enam punkti 21.A.133 nõuetele või
 5. sertifikaadist on loobunud või see on tunnistatud kehtetuks vastavalt punktile 21.B.245.
- b) Kui sertifikaadist loobutakse või see kehtetuks tunnistatakse, tagastatakse sertifikaat pädevale asutusele.

21.A.163 Õigused

Vastavalt punkti 21.A.135 kohaselt väljaantud sertifikaadi tingimustele võib tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omanik:

- a) teha käesolevale I lisale (osa 21) vastavaid tootmistoiminguid;
- b) tervikõhusõiduki puhul ja punktis 21.A.174 sätestatud nõuetele vastavuse deklaratsiooni (EASA vorm 52) esitamisel saada õhusõiduki lennukõlblikkuse sertifikaadi ja mürasertifikaadi ilma muude tõendite esitamiseta;
- c) muude toodete, osade või seadmete puhul anda välja käitamissertifikaate (EASA vorm 1) ilma muude tõendite esitamiseta;
- d) teostada tema poolt toodetud uue õhusõiduki hooldust ja anda välja sellekohase hooldustõendi (EASA vorm 53);

▼ B

- e) kontrollida pädeva tootjaorganisatsiooniga kokkulepitud korras ja tema poolt toodetud õhusõiduki puhul tootjaorganisatsioonina talle antud tootjaorganisatsiooni sertifikaadi alusel õhusõiduki konfiguratsiooni ning tõendada lennukõlblikkust ja projekteerimistingimustele vastavust, välja anda lennuluba vastavalt punkti 21.A.711 alapunktile c, sealhulgas kinnitada lennutingimusi vastavalt punkti 21.A.710 alapunktile b.

21.A.165 Omaniku kohustused

Tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omanik:

- a) tagab, et kooskõlas punktiga 21.A.143 koostatud tootjaorganisatsiooni käsi-raamatut ja dokumente, millele see viitab, kasutatakse organisatsioonis töötamisel alusdokumentidena;
- b) hoiab tootjaorganisatsiooni vastavuses tootjaorganisatsiooni sertifikaadiga tunnustatud andmete ja menetlustega;
- c) 1. määrab, et iga tervikõhusõiduk vastab tüübiprojektile ja on kõlblik ohutuks kasutamiseks enne nõuetele vastavuse deklaratsioonide esitamist pädevale asutustele, või

▼ M1

2. määrab, et muud tooted, osad või seadmed on terviklikud, vastavad heakskiidetud projekteerimisandmetele ja on kõlblikud ohutuks kasutamiseks enne EASA vormi 1 väljaandmist, millega tõendatakse nende vastavust heakskiidetud projekteerimisandmetele ja kõlblikkust ohutuks kasutamiseks;

▼ M6

3. keskkonnanõuete puhul määrab ka järgmise:
- i) tervikmootor vastab mootori tootmise kuupäeval kehtivatele heitenõuetele ja
- ii) terviklennuk vastab esmase individuaalse lennukõlblikkussertifikaadi väljaandmise kuupäeval kehtivatele CO₂-heite nõuetele.

▼ M1

4. määrab, et muud tooted, osad või seadmed vastavad kohaldatavatele andmetele enne EASA vormi 1 väljaandmist nõuetele vastavuse deklaratsioonina;

▼ B

- d) dokumenteerib kõik üksikasjad tehtud tööde kohta;
- e) kehtestab ohutuse huvides sisemise kõrvalekalletest teatamise süsteemi ja haldab seda, et võimaldada kõrvalekaldeid käsitlevate aruannete kogumist ja hindamist negatiivsete suundumuste kindlakstegemiseks või vigade kõrvaldamiseks ning koguda teatamisele kuuluvaid kõrvalekaldeid. Süsteem sisaldab kõrvalekalletega seotud asjaomase teabe hindamist ja seonduva teabe levitamist;
- f) 1. annab aru tüübisertifikaadi või kinnitatud projekti omanikule iga kord, kui tootjaorganisatsioon on tooted, osad või seadmed käibele lasknud ja hiljem tuvastanud, et neil võib esineda kõrvalekaldeid kohaldatavatest projekteerimisandmetest, ja teeb tüübisertifikaadi või kinnitatud projekti omanikuga koostööd, et teha kindlaks kõrvalekalded, mis võivad kaasa tuua ohuolukorra;
2. teatab ametile ja liikmesriigi pädevale asutusele punkti 1 kohaselt tuvastatud kõrvalekalletest, mis võivad kaasa tuua ohuolukorra. Sellised aruanded tehakse vormis ja viisil, mille amet on vastavalt punkti 21.A.3A alapunkti b alapunktile 2 kehtestanud või mille liikmesriigi pädev asutus on heaks kiitnud;

▼B

3. kui tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omanik tegutseb mõne teise tootjaorganisatsiooni tarnijana, annab ta ka sellele organisatsioonile iga kord aru, kui ta on tooted, osad või seadmed sellele organisatsioonile tarninud ja hiljem tuvastanud, et neil võib esineda kõrvalekaldeid kohaldatavatest projekteerimisandmetest;
- g) annab tüübisertifikaadi või kinnitatud projekti omanikule abi toodetud toodete, osade või seadmetega seotud jätkuva lennukõlblikkuse meetmete võtmisel;
- h) loob arhiveerimissüsteemi, mis sisaldab organisatsiooni partneritele, tarnijatele ja alltöövõtjatele kehtestatud nõudeid, tagades kasutatud andmete säilitamise toodete, osade või seadmete nõuetele vastavuse tõendamiseks. Selliseid andmeid hoitakse pädeva asutuse käsutuses ja säilitatakse, et anda toodete, osade või seadmete jätkuva lennukõlblikkuse tagamiseks vajalikku teavet;
- i) kui sertifikaadi omanik annab sertifikaadi tingimuste kohaselt välja hooldustõendi, teeb ta enne sertifikaadi väljaandmist kindlaks, et iga tervikõhusõidukit on nõuetekohaselt hooldatud ja see on kõlblik ohutuks kasutamiseks;
- j) määrab vajaduse korral punkti 21.A.163 alapunktis e sätestatud õiguse alusel lennuloa väljaandmise tingimused;
- k) tuvastab vajaduse korral punkti 21.A.163 alapunktis e sätestatud õiguse alusel vastavuse punkti 21.A.711 alapunktidele c ja e enne lennuloa väljaandmist õhusõidukile.

ALAJAGU H — LENNUKÕLBLIKKUSSERTIFIKAADID JA PIIRATUD
LENNUKÕLBLIKKUSSERTIFIKAADID

21.A.171 Reguleerimisala

Käesoleva alajaoga kehtestatakse lennukõlblikkussertifikaatide väljaandmise menetlus.

21.A.172 Kõlblikuskriteeriumid

Igal füüsilisel või juriidilisel isikul, kelle nimele õhusõiduk on liikmesriigis registreeritud või registreeritakse (registreerimisliikmesriik), või tema esindajal on õigus taotleda käesoleva alajao kohaselt kõnealusele õhusõidukile lennukõlblikkussertifikaati.

21.A.173 Liigitus

Lennukõlblikkussertifikaadid liigitatakse järgmiselt:

- a) lennukõlblikkussertifikaat antakse välja õhusõidukile, mis vastab kooskõlas käesoleva I lisaga (osa 21) välja antud tüübisertifikaadile;
- b) piiratud lennukõlblikkussertifikaat antakse välja õhusõidukile:
1. mis vastab kooskõlas käesoleva I lisaga (osa 21) välja antud piiratud tüübisertifikaadile või
 2. mille puhul on ametile tõendatud, et see vastab konkreetsetele lennukõlblikkusnõuetele, mis tagavad piisava ohutuse.

▼ B**21.A.174 Taotlemine**

a) Vastavalt punktile 21.A.172 esitatakse lennukõlblikkussertifikaadi taotlus registreerimisliikmesriigi pädeva asutuse kehtestatud vormis ja viisil.

▼ M5

b) Iga lennukõlblikkussertifikaadi või piiratud lennukõlblikkussertifikaadi taotlus sisaldab järgmisi andmeid:

1. taotletava lennukõlblikkussertifikaadi klass;

2. uue õhusõiduki puhul:

i) nõuetele vastavuse deklaratsioon:

— mis on välja antud vastavalt punkti 21.A.163 alapunktile b või

— mis on välja antud vastavalt punktile 21.A.130 ja mille pädev asutus on kinnitanud või

— imporditud õhusõiduki puhul eksportinud asutuse allkirjastatud kinnitus, et õhusõiduk vastab ameti kinnitatud projektile;

ii) kaalumis- ja tsentreerimistunnistus ja lastimisplaan ning

iii) lennukäsiraamat, kui seda nõutakse konkreetset õhusõidukit käsitlevates kohaldatavates sertifitseerimistingimustes.

▼ M6

3. järgmiste kasutatud õhusõidukite puhul:

i) liikmesriigist pärit õhusõiduki puhul komisjoni määruse (EL) nr 1321/2014 ⁽¹⁾ I lisa (osa M) või Vb lisa (osa ML) kohaselt välja antud lennukõblikkuse kontrolli sertifikaat;

▼ M7

ii) kolmandast riigist pärit õhusõiduki puhul:

— selle riigi pädeva asutuse avaldus õhusõiduki registrijärgse lennukõblikkusseisundi kohta ülekandmise ajal, kus õhusõiduk on või oli registreeritud;

— kaalumis- ja tsentreerimistunnistus ja lastimisplaan;

— lennukäsiraamat, kui seda nõutakse õhusõiduki suhtes kehtivates lennukõblikkustingimustes;

— varasemad andmed, mille abil kehtestatakse õhusõiduki tootmise, muutmise ja hoolduse standard, sealhulgas kõik punkti 21.B.327 kohaselt välja antud piiratud lennukõblikkussertifikaadiga seotud piirangud;

— soovitus lennukõblikkussertifikaadi või piiratud lennukõblikkussertifikaadi ja määruse (EL) nr 1321/2014 ⁽²⁾ I lisa (osa M) kohasele lennukõblikkuse kontrollile vastava lennukõblikkuse kontrolli sertifikaadi või määruse (EL) nr 1321/2014 Vb lisa (osa ML) kohase lennukõblikkuse kontrolli sertifikaadi väljaandmiseks.

⁽¹⁾ Komisjoni 26. novembri 2014. aasta määrus (EL) nr 1321/2014 õhusõidukite ja lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuva lennukõblikkuse ning sellega tegelevate organisatsioonide ja isikute sertifitseerimise kohta (ELT L 362, 17.12.2014, lk 1).

⁽²⁾ Komisjoni 26. novembri 2014. aasta määrus (EL) nr 1321/2014 õhusõidukite ja lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuva lennukõblikkuse ning sellega tegelevate organisatsioonide ja isikute sertifitseerimise kohta (ELT L 362, 17.12.2014, lk 1).

▼ M7

- esmase individuaalse lennukõlblikkussertifikaadi väljaandmise kuupäev ja Chicago konventsiooni 16. lisa III kõite kohaldamise korral CO₂ andmed meetermõõdukus.

▼ B

- c) kui ei ole teisiti kokku lepitud, antakse alapunkti b alapunkti 2 alapunktis i ja alapunkti b alapunkti 3 alapunktis ii nimetatud deklaratsioonid välja hiljemalt 60 päeva jooksul enne õhusõiduki esitamist registreerimisliikmesriigi pädevale asutusele.

21.A.175 Keel

Käsiraamatud, plakatid, loetelud, aparaatide märgistused ja muu vajalik teave, mida kohaldatavate sertifitseerimistingimustega nõutakse, esitatakse ühes või mitmes Euroopa Liidu ametlikus keeles, mille registreerimisliikmesriigi pädev asutus heaks kiidab.

21.A.177 Parandamine või muutmine

Lennukõlblikkussertifikaati võib parandada või muuta üksnes registreerimisliikmesriigi pädev asutus.

21.A.179 Ülekandmine ja uuesti väljaandmine liikmesriikides

- a) Kui õhusõiduki omanik on vahetunud:

1. kui õhusõiduk jääb samasse registrisse, antakse lennukõlblikkussertifikaat või üksnes piiratud tüübisertifikaadile vastav piiratud lennukõlblikkussertifikaat üle koos õhusõidukiga;
2. kui õhusõiduk registreeritakse mõnes teises liikmesriigis, antakse lennukõlblikkussertifikaat või üksnes piiratud tüübisertifikaadile vastav piiratud lennukõlblikkussertifikaat välja;

▼ M6

- i) varasema lennukõlblikkussertifikaadi ja määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa (osa M) või Vb lisa (osa ML) kohaselt välja antud kehtiva lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi esitamisel ning

▼ B

- ii) kui punkti 21.A.175 nõuded on täidetud.

- b) kui õhusõiduki omanik on muutunud ja õhusõidukil on piiratud tüübisertifikaadile mittevastav piiratud lennukõlblikkussertifikaat, antakse lennukõlblikkussertifikaadid üle koos õhusõidukiga, tingimusel et õhusõiduk jääb samasse registrisse, või antakse sertifikaat välja üksnes selle registreerimisliikmesriigi pädeva asutuse ametlikul kokkuleppel, kellele see üle antakse.

21.A.180 Ülevaatus

Lennukõlblikkussertifikaadi omanik võimaldab registreerimisliikmesriigi pädeva asutuse taotlusel juurdepääsu õhusõidukile, millele kõnealune lennukõlblikkussertifikaat on välja antud.

21.A.181 Kehtivus ja selle jätkumine

- a) Lennukõlblikkussertifikaat antakse välja määramata ajaks. Selle kehtivuse tingimuseks on, et:

▼ M7

1. see vastab kohaldatavatele tüübiprojekti- ja jätkuva lennukõlblikkuse nõuetele ja

▼ B

2. õhusõiduk jääb samasse registrisse ja
3. tüübisertifikaati või piiratud tüübisertifikaati, mille alusel see välja on antud, ei ole eelnevalt vastavalt punktile 21.A.51 kehtetuks tunnistatud;
4. sertifikaadist ei ole loobutud ja seda ei ole kehtetuks tunnistatud vastavalt punktile 21.B.330.

▼B

- b) Kui sertifikaadist loobutakse või see kehtetuks tunnistatakse, tagastatakse sertifikaat registreerimisliikmesriigi pädevale asutusele.

21.A.182 Õhusõiduki identifitseerimine

Iga käesolevale alajaole vastava lennukõlblikkussertifikaadi taotleja tõendab, et tema õhusõiduk on identifitseeritud kooskõlas alajaoga Q.

ALAJAGU I — MÜRASERTIFIKAADID**21.A.201 Reguleerimisala**

Käesoleva alajaoga kehtestatakse mürasertifikaatide väljaandmise menetlus.

21.A.203 Kõlblikkuskriteeriumid

Igal füüsilisel või juriidilisel isikul, kelle nimele õhusõiduk on liikmesriigis registreeritud või registreeritakse (registreerimisliikmesriik), või tema esindajal on õigus taotleda käesoleva alajaog kohaselt kõnealusele õhusõidukile mürasertifikaati.

21.A.204 Taotlemine

- a) Vastavalt punktile 21.A.203 esitatakse mürasertifikaadi taotlus registreerimisliikmesriigi pädeva ameti kehtestatud vormis ja viisil.

- b) Iga taotlus peab sisaldama järgmist:

1. uue õhusõiduki puhul:

- i) nõuetele vastavuse deklaratsioon:

— mis on välja antud vastavalt punkti 21.A.163 alapunktile b või

— mis on välja antud vastavalt punktile 21.A.130 ja mille pädev asutus on kinnitanud või

— imporditud õhusõiduki puhul eksportinud asutuse allkirjastatud kinnitus, et õhusõiduk vastab ameti kinnitatud projektile, ja

- ii) kohaldatavate müranõuete kohaselt määratud mürateave;

2. kasutatud õhusõiduki puhul:

- i) kohaldatavate müranõuete kohaselt määratud mürateave ja

- ii) varasemad andmed, mille abil kehtestatakse õhusõiduki tootmise, muutmise ja hoolduse standard.

- c) Kui ei ole teisiti kokku lepitud, antakse alapunkti b alapunktis 1 nimetatud deklaratsioonid välja hiljemalt 60 päeva jooksul enne õhusõiduki esitamist registreerimisliikmesriigi pädevale asutusele.

21.A.207 Parandamine või muutmine

Mürasertifikaati võib parandada või muuta üksnes registreerimisliikmesriigi pädev asutus.

▼ B**21.A.209 Ülekandmine ja uuesti väljaandmine liikmesriikides**

Kui õhusõiduki omanik on vahetunud:

- a) kui õhusõiduk jääb samasse registrisse, antakse mürasertifikaat üle koos õhusõidukiga või
- b) kui õhusõiduk kantakse üle mõne teise liikmesriigi registrisse, antakse mürasertifikaat välja varasema mürasertifikaadi esitamisel.

21.A.210 Ülevaatus

Mürasertifikaadi omanik võimaldab registreerimisliikmesriigi pädeva asutuse või ameti taotlusel ülevaatauseks juurdepääsu õhusõidukile, millele kõnealune mürasertifikaat on välja antud.

21.A.211 Kehtivus ja selle jätkumine

- a) Mürasertifikaat antakse välja määramata ajaks. Selle kehtivuse tingimuseks on, et:

▼ M7

1. see vastab kohaldatavatele tüübiprojekti-, keskkonnakaitse- ja jätkuva lennukõlblikkuse nõuetele ja

▼ B

2. õhusõiduk jääb samasse registrisse ja
 3. tüübisertifikaati või piiratud tüübisertifikaati, mille alusel see välja on antud, ei ole eelnevalt vastavalt punktile 21.A.51 kehtetuks tunnistatud;
 4. sertifikaadist ei ole loobutud ja seda ei ole vastavalt punktile 21.B.430 kehtetuks tunnistatud.
- b) Kui sertifikaadist loobutakse või see kehtetuks tunnistatakse, tagastatakse sertifikaat registreerimisliikmesriigi pädevale asutusele.

ALAJAGU J — PROJEKTEERIMISORGANISATSIOONI SERTIFIKAAT**▼ M5****21.A.231 Kohaldamisala**

Käesoleva alajaoga kehtestatakse projekteerimisorganisatsioonide sertifitseerimise menetlus ning sellise sertifikaadi taotlejate ja omanike õigusi ja kohustusi reguleerivad eeskirjad. Käesolevas alajaos esitatud viited tüübisertifikaatidele hõlmavad tüübisertifikaate ja piiratud tüübisertifikaate.

▼ B**21.A.233 Kõlblikuskriteeriumid**

Käesolevale alajaole vastavat sertifikaati võib taotleda iga füüsiline või juriidiline isik (organisatsioon)

- a) kooskõlas punktidega 21.A.14, 21.A.112B, 21.A.432B või 21.A.602B või
- b) väheoluliste muudatuse või väheoluliste remonditööde projekti kinnitamiseks, kui see on nõutav punktile 21.A.263 vastavate õiguste saamiseks.

21.A.234 Taotlemine

Projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadi taotlus esitatakse ameti kehtestatud vormis ja viisil ning see peab sisaldama punktiga 21.A.243 nõutava teabe kokkuvõtet ja punkti 21.A.251 kohaselt antava sertifikaadi tingimusi.

▼ B**21.A.235 Projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadi väljaandmine**

Organisatsioonil on õigus ameti väljaantavale projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadile, kui ta on tõendanud vastavust käesoleva alajao kohaldatavatele nõuetele.

21.A.239 Kvaliteedi tagamise süsteem

- a) Projekteerimisorganisatsioon tõendab, et on kehtestanud taotluses määratletud toodete, osade ja seadmete konstruktsiooni ja konstruktsiooni muudatuste kontrollimiseks ja järelevalveks kvaliteedi tagamise süsteemi ja suudab seda hallata. Kvaliteedi tagamise süsteem peab võimaldama organisatsioonil:

▼ M2

1. tagada, et toodete, osade ja seadmete konstruktsioon või konstruktsiooni muudatused vastavad kohaldatavale tüübisertifitseerimise alusele, kohaldatavale käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele ja keskkonnakaitse nõuetele ning

▼ B

2. tagada oma ülesannete nõuetekohane täitmine kooskõlas:

i) käesoleva I lisa (osa 21) asjakohaste sätetega ja

ii) punkti 21.A.251 kohaselt välja antud sertifikaadi tingimustega;

3. jälgida sõltumatult süsteemi dokumenteeritud menetluste täitmist ja asjakohasust. Kõnealune jälgimine hõlmab süsteemi tagasiside andmiseks parandusmeetmete rakendamise tagamise eest vastutavatele isikutele või isikute rühmadele.

- b) Kvaliteedi tagamise süsteem hõlmab sõltumatut nõuetele vastavuse tõendamise kontrollimise meetet, mille alusel organisatsioon esitab ametile nõuetele vastavuse deklaratsioonid ja seonduvad dokumendid.

- c) Projekteerimisorganisatsioon täpsustab, mil viisil kindlustab kvaliteedi tagamise süsteem partnerite või alltöövõtjate projekteeritud osade või seadmete või nende täidetavate ülesannete vastuvõetavuse vastavalt kirjalike menetlustega kehtestatud meetoditele.

21.A.243 Andmed**▼ M3**

- a) Projekteerimisorganisatsioon esitab ametile käsiraamatu, milles kirjeldatakse otse või ristviidete kaudu organisatsiooni, asjakohaseid protseduure ja projekteeritavaid tooteid või nendes tehtavaid muudatusi. Katselendude tegemise korral katselennutegevuse käsiraamat, milles tuleb kindlaks määrata organisatsiooni katselennupoliitika ja -protseduurid. Katselennutegevuse käsiraamat (FTOM) peab sisaldama järgmist:

i) organisatsiooni katselennuprotsesside kirjeldus, sealhulgas katselennuorganisatsiooni osalemine lennuloa väljaandmise protsessis;

ii) meeskonna värbamise poliitika, sealhulgas meeskonna koosseis, pädevus, ajakohasus ja vajaduse korral lennuaja piirangud kooskõlas käesoleva I lisa (osa 21) XII liitega;

iii) teiste isikute kui meeskonnaliikmete veo protseduur ja katselennukoolituse protseduur (kui seda kohaldatakse);

▼ M3

- iv) riski- ja ohutusjuhtimise poliitika ning sellega seotud meetoodika;
- v) kohustusliku pardavarustuse hulka kuuluvate mõõteriistade ja seadmete kindlaksmääramise protseduurid;
- vi) katselennuks vajalike dokumentide nimekiri.

▼ B

- b) Kui mõne osa või seadme või toodetes tehtavate muudatuste projekteerijaks on partnerorganisatsioonid või alltöövõtjad, sisaldab käsiraamat ka aruannet selle kohta, kuidas suudab projekteerimisorganisatsioon tagada kõikide osade ja seadmete punkti 21.A.239 alapunktiga b nõutava nõuetele vastavuse, ning otse või ristviidete kaudu kirjeldusi ja teavet partnerite või alltöövõtjate projekteerimisegevuse ja organisatsiooni kohta niivõrd, kui võrd see on kõnealuse deklaratsiooni esitamiseks vajalik.
- c) Käsiraamatut muudetakse vastavalt vajadusele, et säilitada organisatsiooni ajakohane kirjeldus, ja muudatuste koopiad esitatakse ametile.
- d) Projekteerimisorganisatsioon esitab aruande juhtkonna ja muude organisatsioonis lennukõlblikkust ja keskkonnakaitset mõjutavate otsuste tegemise eest vastutavate isikute kvalifikatsiooni ja kogemuste kohta.

▼ M2**21.A.245 Sertifikaadi saamise nõuded**

Projekteerimisorganisatsioon tõendab punkti 21.A.243 kohaselt esitatud teabe põhjal, et lisaks punkti 21.A.239 tingimuste täitmisele:

- a) on kõikide tehniliste osakondade personal piisavalt suur ja küllaldase kogemusega ning töötajatele on antud asjakohased volitused neile pandud kohustuste täitmiseks ja need volitused, samuti tööruumid, rajatised ja seadmestik võimaldavad personalil saavutada toote lennukõlblikkuse, käitussobivuse ja keskkonnakaitsega seotud eesmärged;
- b) osakondadevaheline ja osakonnasisene lennukõlblikkuse, käitussobivuse ja keskkonnakaitsega seotud tegevus on täielikult ja tõhusalt kooskõlastatud.

21.A.247 Muudatused kvaliteedi tagamise süsteemis

Pärast projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadi väljaandmist peab amet kinnitama kõik kvaliteedi tagamise süsteemis tehtavad muudatused, mis on olulised toote nõuetele vastavuse tõendamise või lennukõlblikkuse, käitussobivuse andmete ja keskkonnakaitse seisukohast. Taotlus kinnituse saamiseks esitatakse kirjalikult ametile ja projekteerimisorganisatsioon tõendab ametile, esitades talle enne muudatuse rakendamist käsiraamatus kavandatavad muudatused, et ta vastab käesoleva alajao nõuetele ka pärast muudatuste rakendamist.

▼ B**21.A.249 Ülekandmine**

Projekteerimisorganisatsiooni sertifikaati ei saa üle kanda, välja arvatud seoses selliste muudatustega omanikuõiguses, mida loetakse punkti 21.A.247 kohaldamisel oluliseks.

▼ M5**21.A.251 Sertifikaadi tingimused**

Sertifikaadi tingimustes määratakse kindlaks projekteerimistööde liik, nende toodete, osade ja seadmete kategooriad, mille jaoks projekteerimisorganisatsioonil on projekteerimisorganisatsiooni sertifikaat, ning ülesanded, mille täitmiseks seoses lennukõlblikkuse, käitussobivuse ning keskkonnanäitajatega on organisatsioonil sertifikaat. Kui projekteerimisorganisatsiooni sertifikaat hõlmab abijõuseadme (APU) tüübisertifikaati või ETSO luba (luba Euroopa tehniliste normatiividele vastavuse kohta), sisaldavad sertifikaadi tingimused lisaks toodete või abijõuseadmete loetelu. Need tingimused antakse välja projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadi osana.

▼ B**21.A.253 Muudatused sertifikaadi tingimustes**

Kõik muudatused sertifikaadi tingimustes kiidab heaks amet. Sertifikaadi tingimuste muutmise taotlus esitatakse ameti kehtestatud vormis ja viisil. Projektee- rimisorganisatsioon peab vastama käesolevas alajaos sätestatud kohaldatavatele nõuetele.

21.A.257 Kontrollimised

- a) Projektee- rimisorganisatsioon kehtestab korra, mille alusel amet võib korral- dada kontrollimisi, sealhulgas partnerite ja alltöövõtjate kontrollimisi, mis on vajalikud selleks, et kontrollida jätkuvat vastavust käesolevas alajaos sätes- tatud kohaldatavatele nõuetele.
- b) Projektee- rimisorganisatsioon lubab ametil vaadata üle kõik aruanded, teha ülevaatusi ja viia läbi või jälgida katselende või maapealseid katseid, mis on vajalikud selleks, et kontrollida taotleja poolt punkti 21.A.239 alapunkti b kohaselt esitatud nõuetele vastavuse deklaratsiooni kehtivust.

21.A.258 Puudused**▼ M5**

- a) Kui punktides 21.A.257 ja 21.B.100 osutatud kontrollimise käigus leitakse objektiivsed tõendid, mis näitavad, et projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadi omanik ei täida käesolevas lisa sätestatud kohaldatavaid nõudeid, liigi- tatakse puudused järgmiselt:
 1. esimese astme puudus on igasugune käesoleva lisa nõuete eiramine, mis võib kaasa tuua kohaldatavate nõuete kontrollimatu eiramise ja mõjutada õhusõiduki ohutust;
 2. teise astme puudus on igasugune käesoleva lisa nõuete eiramine, mida ei liigitata esimese astme puuduste hulka.

▼ B

- b) Kolmanda astme puudus on igasugune asjaolu, mille puhul on objektiivse tõendusmaterjali abil tuvastatud, et see sisaldab potentsiaalseid probleeme, mis võivad kaasa tuua nõuete eiramise vastavalt alapunktile a.

▼ M5

- c) Pärast ameti kehtestatud haldusmenetluste kohase puudusi käsitleva teate saamist:
 1. esimese astme puuduse korral peab projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadi omanik hiljemalt 21 tööpäeva jooksul pärast puuduse kirjalikku kinnitamist tõendama ametit rahuldaval viisil, et ta on võtnud piisavad parandusmeetmed;

▼ M5

2. teise astme puuduse korral peab projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadi omanik pärast puuduse kirjalikku kinnitamist tõendama ametit rahuldaval viisil, et ta on ameti kindlaksmääratud tähtjaks, mis ei või esialgu olla pikem kui kolm kuud, võtnud puuduse laadile vastavad piisavad parandusmeetmed. Amet võib esialgset tähtaega pikendada, kui ta leiab, et puuduse laad seda võimaldab ja taotleja on esitanud ametit rahuldava parandusmeetmete kava, ning
 3. kolmanda astme puudus ei nõua projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadi omanikult viivitamata meetmete võtmist.
- d) Esimese või teise astme puuduste puhul võib projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadi vastavalt ameti kehtestatud haldusmenetlustele osaliselt või täielikult peatada või kehtetuks tunnistada. Sel juhul esitab projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadi omanik õigeaegselt deklaratsiooni projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadi peatamise või kehtetuks tunnistamise teatise saamise kohta.

▼ B**21.A.259 Kehtivus ja selle jätkumine**

- a) Projekteerimisorganisatsiooni sertifikaat antakse välja määramata ajaks. See kaotab kehtivuse, kui
 1. projekteerimisorganisatsioon ei suuda tõendada vastavust käesolevas alajaos sätestatud kohaldatavatele nõuetele või
 2. omanik või mõni tema partneritest või alltöövõtjatest takistab ametil korraldada kontrollimisi vastavalt punktile 21.A.257 või
 3. tõendid näitavad, et kvaliteedi tagamise süsteem ei suuda sertifikaadi tingimuste piires tagada toodete või nende muudatuste projektide rahuldavat kontrolli ega järelevalvet, või
 4. sertifikaadist on loobutud või see on tunnistatud kehtetuks ameti kehtestatud haldusmenetluste alusel.
- b) Kui sertifikaadist loobutakse või see kehtetuks tunnistatakse, tagastatakse sertifikaat ametile.

▼ M5**21.A.263 Õigused**

- a) (Reserveeritud)
- b) (Reserveeritud)
- c) Projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadi omanikul on ameti poolt sertifikaadi tingimustes kindlaks määratud piires ja kvaliteedi tagamise süsteemi asjakohaste menetluste kohaselt õigus:
 1. liigitada tüübisertifikaadis või täiendavas tüübisertifikaadis tehtavaid muudatusi ja remondiprojekte olulisteks või väheolulisteks;
 2. kinnitada tüübisertifikaadis või täiendavas tüübisertifikaadis tehtavad väheolulised muudatused ja väheoluliste remonditööde projektid;
 3. (Reserveeritud)
 4. (Reserveeritud)
 5. kinnitada teatavad alajao M kohased toodete või abijõuseadmetega (APU) seotud oluliste remonditööde projektid;

▼ M5

6. kinnitada teatavate õhusõidukite puhul vastavalt punkti 21.A.710 alapunkti a alapunktile 2 tingimused, mille alusel saab välja anda lennuloa, välja arvatud selliste lennubade korral, mis antakse välja punkti 21.A.701 alapunkti a alapunktis 15 nimetatud eesmärgil;
7. anda kooskõlas punkti 21.A.711 alapunktiga b välja lennuluba õhusõidukile, mille ta on projekteerinud, mida ta on muutnud või mille puhul ta on kooskõlas punkti 21.A.263 alapunkti c alapunktiga 6 kinnitanud tingimused, mille alusel saab välja anda lennuloa, ja kui projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadi omanik ise:
 - i) kontrollib õhusõiduki konfiguratsiooni ja
 - ii) tõendab vastavust lennu tarvis kinnitatud projekteerimistingimustele;
8. kinnitada tüübisertifikaadis alajao D kohaselt tehtavad teatavad olulised muudatused ja
9. anda välja teatavaid alajao E kohaseid täiendavaid tüübisertifikaate ning kinnitada asjaomastes sertifikaatides tehtavad teatavad olulised muudatused.

21.A.265 Omaniku kohustused

Projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadi omanik teeb ameti poolt sertifikaadi tingimustes kindlaks määratud piires järgmist:

- a) hoiab punkti 21.A.243 kohaselt nõutavat käsiraamatut vastavuses kvaliteedi tagamise süsteemiga;
- b) tagab, et käsiraamatut või ristviidete kaudu kirjeldatud asjakohaseid protseduure kasutatakse organisatsioonis töötamisel alusdokumendina;
- c) teeb kindlaks, et toodete konstruktsioon või selles tehtavad muudatused või remonditööd vastavad kohaldatavatele tingimustele ja nõuetele ega sisalda ebaturvalisi elemente;
- d) esitab ametile aruanded ja asjakohased dokumendid, mis kinnitavad alapunkti c nõuete täitmist, välja arvatud punkti 21.A.263 alapunkti c kohaste kinnitamismenetluste puhul;
- e) esitab ametile andmeid ja teavet seoses punkti 21.A.3B kohaselt nõutavate meetmetega;
- f) määrab punkti 21.A.263 alapunkti c alapunkti 6 kohaselt kindlaks lennuloa väljaandmise tingimused;
- g) teeb enne õhusõidukile lennuloa väljaandmist vastavalt punkti 21.A.263 alapunkti c alapunktile 7 kindlaks, et punkti 21.A.711 alapunktide b ja e nõuded on täidetud;
- h) kinnitab sertifitseeritud projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadi alusel ja ameti poolt sertifikaadi tingimustes kindlaks määratud õiguste piires välja antud andmeid ja teavet järgmise deklaratsiooniga: "Käesolevas dokumendis sisalduv tehniline teave on kinnitatud projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadi nr EASA.21J.[XXXX] alusel.

▼ B

ALAJAGU K — OSAD JA SEADMED

21.A.301 Reguleerimisala

Käesoleva alajaoga kehtestatakse osade ja seadmete sertifitseerimise menetlus.

21.A.303 Vastavus kohaldatavatele nõuetele

Tüübisertifitseeritud tootesse paigaldatavate osade ja seadmete nõuetele vastavust tõendatakse:

▼B

- a) seoses alajaos B, D või E tüübisertifitseerimise menetlustega selle toote suhtes, millesse osa või seade kavatakse paigaldada, või
- b) vajaduse korral alajaos O sätestatud ETSO loa andmise korra kohaselt või
- c) standardsete osade puhul kooskõlas ametlikult tunnustatud standarditega.

21.A.305 Osade ja seadmete sertifitseerimine

Juhul kui toote või seadme sertifitseerimist nõutakse selgesõnaliselt liidu õiguse või ameti meetmetega, peab osa või seade vastama selle suhtes kohaldatavatele ETSO standarditele või spetsifikaatidele, mida amet konkreetsel juhul samaväärsiks tunnistab.

▼M7**21.A.307 Osade ja seadmete paigaldamiskõlblikkus**

- a) Osa või seade on tüübisertifikaadiga hõlmatud tootesse paigaldamiseks kõlblik juhul, kui see on ohutut kasutamist võimaldavas seisukorras ja märgistatud kooskõlas alajaoga Q ning sellega on kaasas käitamissertifikaat (EASA vorm 1), mis tõendab, et osa on valmistatud kooskõlas heakskiidetud projekteerimisandmetega.
- b) Erandina punktist a ning juhul, kui täidetud on punktis c nimetatud tingimused, on järgmised osad või seadmed tüübisertifikaadiga hõlmatud tootesse paigaldamiseks kõlblikud ilma, et nendega oleks kaasas EASA vormi 1:
 - 1) standardosa;
 - 2) ELA1 või ELA2 õhusõiduki puhul selline osa või seade, mis
 - i) ei ole piiratud kasutusega ega esmase konstruktsiooni või juhiste osa;
 - ii) on määratud paigaldamiseks konkreetsele õhusõidukile;
 - iii) paigaldatakse õhusõidukile, mille omanik on tõendanud vastavust punktides i ja ii esitatud tingimustele ning on kohustunud kõnealuseid nõudeid järgima;
 - 3) osa või seade, mille mittevastavus heakskiidetud projekteerimisandmetele avaldab toote ohutusele ebaolulist mõju ning mille on projekti kinnituse omanik jätkuva lennukõlblikkuse tagamise juhendites sellisena määratlenud. Tegemaks kindlaks, millist mõju heakskiidetud projekteerimisandmetele mittevastav osa või seade ohutusele avaldab, võib projekti kinnituse omanik jätkuva lennukõlblikkuse tagamise juhendites ette näha eraldi kontrollimisviisi, mida osa või seadme tootesse paigaldaja saab kasutada;
 - 4) punkti 21.A.90B kohase standardmuudatuse või punkti 21.A.431B kohase standardremonditöö tegemise puhul osa või seade, mille mittevastavus heakskiidetud projekteerimisandmetele avaldab toote ohutusele ebaolulist mõju ning mis on sellisena määratletud standardmuudatuste ja -remonditööde sertifitseerimistingimustes, mis on välja antud punkti 21.A.90B alapunkti a alapunkti 2 ja punkti 21.A.431B alapunkti a alapunkti 2 kohaselt. Tegemaks kindlaks, millist mõju heakskiidetud projekteerimisandmetele mittevastav osa või seade ohutusele avaldab, võib eespool osutatud sertifitseerimistingimustes ette näha eraldi kontrollimisviisi, mida osa või seadme tootesse paigaldaja saab kasutada;

▼ M7

- 5) osa või seade, mis on komisjoni määruse (EL) nr 965/2012 ⁽¹⁾ kohaselt lennukõlblikkussertifikaadist vabastatud, ning
- 6) osa või seade, mis on punkti b alapunktides 1–5 nimetatud suuremate koostude komponent.
- c) Punktis b loetletud osad ja seadmed on tüübisertifikaadiga hõlmatud tootesse paigaldamiseks kõlblikud, ilma et nendega oleks kaasas EASA vormi 1, tingimusel, et paigaldajal on osa või seadme valmistanud isiku või organisatsiooni väljaantud dokument, milles on deklareeritud osa või seadme nimi, osa number ja osa või seadme vastavus projekteerimisandmetele ning mis kannab väljaandmiskuupäeva.

▼ B

(ALAJAGU L — EI KOHALDATA)

ALAJAGU M — REMONDITÖÖD

21.A.431 A Reguleerimisala**▼ M5**

- a) Käesoleva alajaoga kehtestatakse toote, osa või seadme remondiprojekti kinnitamise menetlus ning sellise kinnituse taotlejate ja omanike õigused ja kohustused.

▼ B

- b) Käesolevas alajaos määratakse kindlaks standardremonditööd, mille suhtes ei kohaldata käesoleva jao kohaselt kinnitamismenetlust.

▼ M5

- c) Remonditöö tähendab kahjustuste kõrvaldamist ja/või lennukõlblikkuse taastamist pärast seda, kui toote, osa või seadme tootja on asjaomase toote, osa või seadme esimest korda kasutusse andnud.
- d) Kahjustuste kõrvaldamine, mille puhul osad või seadmed asendatakse, ilma et tekiks vajadus projekteerimistöde järele, loetakse hooldustööks, ning sel juhul käesolevale lisale vastavat kinnitamist ei nõuta.

▼ B

- e) ETSO artikli, v.a abijõuseadme (APU) remontimist käsitatakse muudatusena ETSO projektis ja see kuulub kinnitamisele kooskõlas punktiga 21.A.611.

▼ M5

- f) Käesolevas alajaos esitatud viited tüübisertifikaatidele hõlmavad tüübisertifikaate ja piiratud tüübisertifikaate.

▼ B**21.A.431B Standardremonditööd**

- a) Standardremonditööd on järgmised remonditööd:
- 1) mis on seotud järgmisega:
 - i) lennukid suurima stardimassiga (MTOM) kuni 5 700 kg;
 - ii) tiivikõhusõidukid suurima stardimassiga (MTOM) kuni 3 175 kg;
 - iii) ELA1 või ELA2 määratlusele vastavad purilennukid, mootorpurilennukid, õhupallid ja õhulaevad;

⁽¹⁾ Komisjoni 7. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 379/2014, millega muudetakse komisjoni määrust (EL) nr 965/2012, millega kehtestatakse lennutegevusega seotud tehnilised nõuded ja haldusmenetlused vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 216/2008 (ELT L 123, 24.4.2014, lk 1).

▼ M7

- 2) milles järgitakse ameti väljaantud sertifitseerimistingimustes sisalduvaid projekteerimisandmeid, mis hõlmavad standardremontitööde tegemiseks ja kindlakstegemiseks sobivaid meetodeid, tehnikaid ja tavasid, sealhulgas asjaomaseid jätkuva lennukõlblikkuse juhendeid, ja

▼ B

- 3) need ei ole vastuolus tüübisertifikaadi omanike andmetega.
- b) Punkte 21.A.432A kuni 21.A.451 ei kohaldata standardremontitööde suhtes.

21.A.432A Kõlblikuskriteeriumid

- a) Käesolevas alajaos sätestatud tingimustel võib oluliste remontitööde projekti kinnitamist taotleda iga füüsiline või juriidiline isik, kes on tõendanud või tõendab oma pädevust kooskõlas punktiga 21.A.432B.
- b) Väheoluliste remontitööde projekti kinnitamist võib taotleda iga füüsiline või juriidiline isik.

21.A.432B Pädevuse tõendamine**▼ M5**

- a) Oluliste remontitööde projektile kinnituse taotleja tõendab oma pädevust projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadiga, mille amet on välja andnud kooskõlas alajaoga J.

▼ B

- b) Erandina punktist a võib taotleja oma pädevuse tõendamiseks jõuda ametiga kokkuleppele selliste menetluste kasutamise suhtes, millega kehtestatakse käesoleva alajaos täitmiseks vajalikud konkreetsed konstrueerimisõhimõtted, vahendid ja meetmed.

▼ M5

- c) Erandina alapunktist a võib taotleja punkti 21.A.14 alapunktis c osutatud toodete puhul tõendada oma pädevust sellega, et amet kinnitab tema punkti 21.A.432C alapunkti b kohase sertifitseerimisprogrammi.

21.A.432C Remondiprojekti kinnituse taotlemine

- a) Remondiprojekti kinnitamise taotlus esitatakse ameti kehtestatud vormis ja viisil.

▼ M7

- b) Olulise remondiprojekti kinnitamise taotlus peab sisaldama sertifitseerimisprogrammi või sellele tuleb pärast esmast taotlemist lisada sertifitseerimisprogramm, mis hõlmab järgmist:

▼ M5

1. kahju kirjeldus ja remondiprojekt, kus on kindlaks määratud tüübiprojekti konfiguratsioon, milles parandus tehakse;
2. kõik tüübiprojekti osad ja heakskiidetud käsiraamatud, mida remondiprojektiga muudetakse või mida remondiprojekt mõjutab;
3. kindlaksmääratud korduskontrollid, mida on vaja selleks, et tõendada remondiprojekti ja asjaomase remondiprojektist mõjutatud osade vastavust tüübisertifitseerimisalusele, mis on viitena lisatud (vastavalt vajadusele) kas tüübisertifikaadile, täiendavale tüübisertifikaadile või abijõuseadme (APU) ETSO loale;

▼ M5

4. kõik muudatused, mida kavatakse teha tüübisertifitseerimisaluses, mis on viitena lisatud (vastavalt vajadusele) kas tüübisertifikaadile, täiendavale tüübisertifikaadile või abijõuseadme (APU) ETSO loale;
5. ettepanek sertifitseerimisprogrammi jaotamise kohta nõuetele vastavust tõendavateks sisulisteks toimingu- ja andmerühmadeks, sealhulgas meetodid ja menetlused, mida soovatakse kasutada punkti 21.A.433 alapunkti a alapunkti 1 nõuetele vastavuse tõendamiseks ja viited nõuete täitmist tõendavatele asjakohastele dokumentidele;
6. ettepanek nõuetele vastavust tõendavate sisuliste toimingu- ja andmerühmade hindamise kohta, mille puhul võetakse arvesse tüübisertifitseerimisaluse kindlakstegemata eiramise tõenäosust ning sellise eiramise võimalikku mõju tooteohutus- või keskkonnakaitse nõuetele. Kavandatava hindamise puhul võetakse arvesse vähemalt punkti 21.B.100 alapunkti a alapunktides 1–4 sätestatud elemente. Selle hindamise tulemuse põhjal lisatakse taotlesele ettepanek, et amet osaleks nõuetele vastavust tõendavate toimingute ja andmete kontrollimisel ja
7. täpsustus selle kohta, kas sertifitseerimisandmed on täies mahus ette valmistatud taotleja ise või seda tehakse tüübisertifikaadiandmete omanikuga sõlmitud kokkuleppe alusel.

21.A.433 Remondiprojekti kinnitamise nõuded

a) Remondiprojekt kinnitatakse vaid järgmistel juhtudel:

1. kui vastavalt punkti 21.A.432C alapunktis b osutatud sertifitseerimisprogrammile on tõendatud, et remondiprojekt on kooskõlas tüübisertifitseerimisalusega, mis on viitena lisatud (vastavalt vajadusele) kas tüübisertifikaadile, täiendavale tüübisertifikaadile või abijõuseadme (APU) ETSO loale, ning kõikide muudatustega, mille amet on punkti 21.B.450 kohaselt kindlaks määranud ja teatavaks teinud;
2. kui kinnitatakse, et on tagatud vastavus alapunkti a alapunkti 1 kohaselt kohaldatava tüübisertifitseerimisaluse nõuetele ja et asjakohased põhjendused on esitatud nõuete täitmist tõendavates dokumentides;

▼ M7

3. ükski kindlakstehtud näitaja ega omadus ei muuda toodet sertifitseerimisele kuuluva kasutusotstarbe piires avariiohtlikuks;

▼ M5

4. kui taotleja on täpsustanud, et ta esitas sertifitseerimisandmed tüübisertifitseerimisandmete omanikuga sõlmitud kokkuleppe alusel vastavalt punkti 21.A.432C alapunkti b alapunktile 7:
 - i) kui omanik on teatanud, et tal ei ole tehnilisi vastuväiteid punkti a alapunkti 2 kohaselt esitatud teabele, ja
 - ii) kui omanik on nõustunud tegema koostööd kinnitatud remondiprojekti omanikuga, et tagada kõikide kohustuste täitmine muudetud toote lennukõlblikkuse säilitamiseks, järgides punkti 21.A.451 nõudeid;

▼ M7

5. kui määruse (EL) 2015/640 I lisa punkti 26.302 kohaldamisalasse kuuluvale lennukile tehtava remonditöö puhul on tõendatud, et remonditud konstruktsiooni terviklikkus on vähemalt samaväärne määruse (EL) 2015/640 I lisa punktiga 26.302 algselle konstruktsioonile ette nähtud terviklikkustasemega.

▼ M5

- b) Taotleja esitab ametile alapunkti a alapunktis 2 osutatud deklaratsiooni, ja kui amet seda nõuab, siis kõik vajalikud tõendavad andmed.

21.A.435 Remondiprojektide liigitus ja kinnitamine

- a) Remondiprojekt liigitatakse kas oluliseks või väheoluliseks vastavalt punkti 21.A.91 kohastele tüübisertifikaadi muutmise kriteeriumidele.

- b) Remondiprojekti liigitab ja kinnitab kas:

1. amet või
2. sertifitseeritud projekteerimisorganisatsioon punkti 21.A.263 alapunkti c alapunktides 1, 2 ja 5 sätestatud õiguste piires, mis on kindlaks määratud sertifikaadi tingimustes.

▼ B**21.A.439 Varuosade tootmine**

Remonditöodes kasutatavaid osi ja seadmeid toodetakse kooskõlas tootmisandmetega, mis põhinevad kinnitatud remondiprojekti omaniku esitatud vajalikel projekteerimisandmetel:

- a) alajao F kohaselt või
- b) kooskõlas alajaoga G nõuetekohaselt sertifitseeritud organisatsioonis või
- c) nõuetekohaselt sertifitseeritud hooldusettevõttes.

21.A.441 Remonditööde tegemine**▼ M6**

- a) Remonditööd tehakse määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa (osa M), II lisa (osa 145), Vb lisa (osa ML) või Vd lisa (osa CAO) kohaselt või remonditööd teeb punkti 21.A.163 alapunktis d sätestatud õiguse alusel tootjaorganisatsioon, kes on sertifitseeritud vastavalt käesoleva lisa alajaole G.

▼ B

- b) Projekteerimisorganisatsioon edastab remonditööde tegevale organisatsioonile kõik vajalikud paigaldusjuhendid.

21.A.443 Piirangud

Remondiprojekti võib kinnitada piirangutega; sellisel juhul peab remondiprojekti kinnitus sisaldama kõiki vajalikke juhendeid ja piiranguid. Kinnitatud remondiprojekti omanik edastab kõnealused juhendid ja piirangud käitajale ametiga kokkulepitud menetluse kohaselt.

21.A.445 Parandamata kahjustused

- a) Kui kahjustatud toode, osa või seade on jäetud parandamata ja eelnevalt tunnustatud andmetes ei ole seda käsitletud, võib kahjustuse tagajärgi lennukõlblikkuse seisukohast hinnata üksnes:

1. amet või

▼ B

2. nõuetekohaselt sertifitseeritud projekteerimisorganisatsioon ametiga kokkulepitud menetluse kohaselt.

Vajalikke piiranguid käsitletakse kooskõlas punktis 21.A.443 sätestatud menetlustega.

- b) Kui organisatsioon, kes kahjustust vastavalt punktile a hindab, ei ole ei amet ega tüübisertifikaadi, täiendava tüübisertifikaadi või abijõuseadme (APU) ETSO loa omanik, peab ta tõendama hindamise aluseks oleva teabe nõuetekohasust kas omavahendite abil või tüübisertifikaadi, täiendava tüübisertifikaadi või abijõuseadme (APU) ETSO loa omanikuga või tootjaga sõlmitud kokkuleppe alusel.

▼ M7**▼ B****21.A.451 Kohustused ja EPA-märgistus**

- a) Oluliste remonditööde kinnitatud projekti omanik:

1. võtab endale kohustused:

▼ M7

- i) mis on ette nähtud punktidega 21.A.3A, 21.A.3B, 21.A.4, 21.A.5, 21.A.7, 21.A.439, 21.A.441 ja 21.A.443;

▼ B

- ii) mis tulenevad koostööst tüübisertifikaadi, täiendava tüübisertifikaadi ja abijõuseadme (APU) ETSO loa omanikuga vastavalt punkti 21.A.433 alapunktile b;

2. täpsustab kooskõlas punkti 21.A.804 alapunktiga a märgistuse, sealhulgas tähed EPA.

- b) Välja arvatud need tüübisertifikaadi omanikud või abijõuseadme (APU) loa omanikud, kelle suhtes kohaldatakse punkti 21.A.44, peab väheoluliste remonditööde kinnitatud projekti omanik:

▼ M7

1. võtma endale punktidega 21.A.4, 21.A.5 ja 21.A.7 ettenähtud kohustused ja

▼ B

2. täpsustama kooskõlas punkti 21.A.804 alapunktiga a märgistuse, sealhulgas tähed EPA.

(ALAJAGU N — EI KOHALDATA)

ALAJAGU O — EUROOPA TEHNILISTELE NORMATIIVIDELE VASTAVAD LOAD

21.A.601 Reguleerimisala

Käesoleva alajaoga kehtestatakse Euroopa tehnilistele normatiividele (ETSO) vastavate lubade väljaandmise menetlus ja selliste lubade taotlejate ja omanike õigusi ja kohustusi reguleerivad ettekirjutused.

21.A.602A Kõlblikuskriteeriumid

ETSO luba võib taotleda iga füüsiline või juriidiline isik, kes ETSO artikleid toodab või kavatseb toota ja kes on tõendanud või tõendab oma pädevust kooskõlas punktiga 21.A.602B.

▼ B**21.A.602B Pädevuse tõendamine**

Iga ETSO loa taotleja tõendab oma pädevust järgmiselt:

- a) tootmise puhul tootjaorganisatsiooni sertifikaadiga, mis on välja antud kooskõlas alajaoga G, või alajao F menetluste täitmise kaudu, ja
- b) projekteerimise puhul:
 - 1. abijõuseadme puhul projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadiga, mille amet on välja andnud kooskõlas alajaoga J;
 - 2. kõikide muude artiklite puhul kasutades menetlusi, mis kehtestavad käesoleva I lisa (osa 21) täitmiseks vajalikud konkreetsed konstrueerimis põhimõtted, vahendid ja meetmed.

21.A.603 Taotlemine

- a) ETSO loa taotlus esitatakse ameti kehtestatud vormis ja viisil ja see peab sisaldama punktiga 21.A.605 nõutava teabe kokkuvõtet.
- b) Kui on ette näha mitmeid punktile 21.A.611 vastavaid väheolulisi muudatusi, esitab taotleja taotluses artikli põhimudeli numברי ja sellega seonduvad osade numbrid, jättes nende taha lahtised sulud, märkimaks, et sinna võib lisada muudatusi tähistavaid tähti või numbreid (või nende kombinatsioone).

▼ M5**21.A.604 Abijõuseadme (APU) ETSO luba**

Abijõuseadme (APU) ETSO loa suhtes kohaldatakse järgmist:

- a) erandina punktidest 21.A.603, 21.A.610 ja 21.A.615 kohaldatakse järgmisi punkte: punktid 21.A.15, 21.A.20, 21.A.21, 21.A.31, 21.A.33, 21.A.44, 21.B.75 ja 21.B.80. Tüübisertifikaadi asemel antakse vastavalt punktile 21.A.606 välja ETSO luba;

▼ M6

- b) erandina punktist 21.A.611 kohaldatakse (APU) ETSO loa omanike poolt tehtavate konstruktsioonimuudatuste ja muude taotlejate poolt tehtavate väiksemate konstruktsioonimuudatuste heakskiitmiseks alajao D nõudeid ja muude taotlejate tehtavate suuremate konstruktsioonimuudatuste heakskiitmiseks alajao E nõudeid. Alajao E nõuete kohaldamise korral antakse täiendava tüübisertifikaadi asemel välja eraldi ETSO luba ning

▼ M5

- c) remondiprojektide kinnitamise suhtes kohaldatakse alajao M nõudeid.

21.A.605 Andmenõuded

- a) Taotleja esitab ametile järgmised dokumendid:
 - 1. ETSO loa saamiseks vajalik sertifitseerimisprogramm, milles määratakse kindlaks vahendid punkti 21.A.606 alapunkti b nõuetele vastavuse tõendamiseks;
 - 2. nõuetele vastavuse deklaratsioon, mis tõendab, et taotleja on täitnud käesoleva alajao nõuded;
 - 3. konstruktsiooni ja lennutehniliste näitajate deklaratsioon (DDP), milles märgitakse, et taotleja on sertifitseerimisprogrammi kohaselt tõendanud, et artikkel vastab kohaldatava ETSO nõuetele;
 - 4. üks koopia kohaldatava ETSOga nõutavatest tehnilistest andmetest;

▼ M5

5. punktis 21.A.143 osutatud käsiraamat (või viide sellele) alajaole G vastava asjakohase tootjaorganisatsiooni sertifikaadi saamiseks või punkti 21.A.125A alapunktis b nimetatud käsiraamat (või viide sellele) alajaole F vastavaks tootmiseks tootjaorganisatsiooni sertifikaadi puudumise korral;
 6. APU puhul punktis 21.A.243 nimetatud käsiraamat (või viide sellele) alajaole J vastava asjakohase projekteerimisorganisatsiooni sertifikaadi saamiseks;
 7. kõikide muude artiklite puhul punkti 21.A.602B alapunkti b alapunktis 2 osutatud menetlused või viited nendele;
- b) Taotleja teavitab ametit kõikidest kinnitamismenetluse käigus esinenud probleemidest või vahejuhtumitest, mis võivad ETSO luba märkimisväärselt mõjutada.

21.A.606 ETSO loa väljaandmise nõuded

ETSO loa saamiseks peab taotleja tegema järgmist:

- a) tõendama oma pädevust kooskõlas punktiga 21.A.602B;
- b) tõendama, et artikkel on kooskõlas kohaldatava ETSO tehniliste tingimustega või vajaduse korral punkti 21.A.610 kohaselt lubatud kõrvalekalletega eespool nimetatud tehnilistest tingimustest;
- c) vastama käesoleva alajao nõuetele ja
- d) kinnitama, et ükski kindlakstehtud näitaja ega omadus ei muuda toodet sertifitseerimisele kuuluva kasutusotstarbe piires avariohtlikuks.

▼ B**21.A.607 ETSO loaga seonduvad eesõigused**

ETSO loa omanikul on õigus toota ja märgistada artikleid asjakohase ETSO märgistusega.

21.A.608 Konstruktsiooni ja lennutehniliste näitajate deklaratsioon (DDP)

- a) DDP sisaldab vähemalt järgmist teavet:
 1. punkti 21.A.31 alapunktidele a ja b vastav teave, millest ilmneb artikkel ning selle projekteerimis- ja katsestandard;
 2. vajaduse korral artikli arvestuslikud lennutehnilised näitajad kas otseselt või viitega muudele täiendavatele dokumentidele;
 3. nõuetele vastavuse deklaratsioon, millega kinnitatakse, et artikkel vastab asjakohastele ETSO nõuetele;
 4. viide asjakohastele katseprotokollidele;
 5. viide asjakohastele hooldustööde, kapitaalremondi ja jooksva remondi käsiraamatutele;
 6. nõuetele vastavuse tasemed, kui eri tasemed on ETSOga lubatud;
 7. punkti 21.A.610 kohaselt aktsepteeritavate kõrvalekallete nimekiri.
- b) DDP kinnitatakse kuupäevaga ja ETSO loa omaniku või tema volitatud esindaja allkirjaga.

▼ B**21.A.609 ETSO lubade omanike kohustused**

Käesolevale alajaole vastava ETSO loa omanik:

- a) toodab kõik artiklid kooskõlas alajaoga G või alajaoga F, mis tagab, et iga valmistoode vastab projekteerimisandmetele ja selle paigaldamine on ohutu;

▼ M7

- b) koostab igale sellise artikli mudelile, mille jaoks ETSO luba on välja antud, ajakohase dokumentatsiooni, mis sisaldab kõiki tehnilisi ja punktile 21.A.5 vastavaid andmeid, ning säilitab seda;

▼ B

- c) koostab, säilitab ja ajakohastab kõikide artikli suhtes kohaldatavate lennukõlblikkustingimustega nõutavate käsiraamatute originaalid;
- d) teeb artikli kasutajatele ja ametile taotluse korral kättesaadavaks kõnealuse artikli kasutamiseks ja remontimiseks vajalikud hooldustööde, kapitaalremondi- ja jooksva remondi käsiraamatud, samuti nendes tehtud muudatused;
- e) märgistab kõik artiklid kooskõlas punktiga 21.A.807;
- f) täidab punktide 21.A.3A, 21.A.3B ja 21.A.4 nõudeid;
- g) täidab jätkuvalt punktis 21.A.602B sätestatud kvalifikatsiooninõudeid.

21.A.610 Kõrvalekalle heakskiitmine

- a) Iga tootja, kes taotleb luba kalduda kõrvale mõnest ETSO lennutehnilisest standardist, peab tõendama, et standardid, millest kõrvalekaldumist ta taotleb, on kompenseeritud tegurite või konstruktsiooniomadustega, mis tagavad sama-väärse ohutustaseme.
- b) Kõrvalekaldumise lubamist käsitlev taotlus esitatakse koos asjakohaste andmetega ametile.

21.A.611 Konstruktsiooni muudatused

- a) ETSO loa omanik võib teha konstruktsioonis väheolulisi muudatusi (kõik muudatused, mis ei ole olulised) ilma ameti täiendava loata. Sellisel juhul säilitab muudetud artikkel oma algse mudelinumbri (väheoluliste muudatuste identifitseerimiseks kasutatakse osa numbrite muudatusi või parandusi) ja omanik edastab ametile kõik punkti 21.A.603 alapunkti b täitmiseks vajalikud muudetud andmed.
- b) Oluline muudatus on ETSO loa omaniku tehtav muudatus, mis on piisavalt märkimisväärne, et läbi viia ETSO nõuetele vastavuse täieulatuslik uurimine. Enne sellise muudatuse tegemist määrab omanik artiklile uue tüübi- või mudelitähistuse ja esitab punkti 21.A.603 alusel taotluse uue loa saamiseks.
- c) Mõne muu füüsilise või juriidilise isiku kui artiklit käsitleva nõuetele vastavuse deklaratsiooni esitanud ETSO loa omaniku tehtavat muudatust konstruktsioonis ei saa käesoleva alajao O kohaselt kinnitada, välja arvatud juhul, kui kinnitamisest sooviv isik esitab punkti 21.A.603 alusel taotluse eraldi ETSO loa saamiseks.

▼M7**▼B****21.A.615 Ameti korraldatavad ülevaatused**

Ameti taotluse korral lubab iga artikli ETSO loa taotleja või omanik ametil:

- a) jälgida kõiki katseid;
- b) kontrollida asjaomase artikli kohta kogutud tehnilisi andmeid.

21.A.619 Kehtivus ja selle jätkumine

- a) ETSO luba antakse välja määramata ajaks. See kaotab kehtivuse, kui
 1. ETSO loa andmise ajal nõutud tingimusi enam ei täideta või
 2. omanik ei täida enam punktis 21.A.609 täpsustatud kohustusi või
 3. artikkel toob kasutamisel kaasa lubamatuid ohte või
 4. loast on loobutud või see on tunnistatud kehtetuks ameti kehtestatud haldusmenetluste alusel.
- b) Kui sertifikaadist loobutakse või see kehtetuks tunnistatakse, tagastatakse sertifikaat ametile.

21.A.621 Ülekandmine

Käesoleva I lisa (osa 21) kohaselt väljaantud ETSO luba ei ole ülekantav, välja arvatud omanikuõiguse muudatuse puhul, mida loetakse oluliseks ja mis vastab seetõttu punktidele 21.A.147 ja 21.A.247.

ALAJAGU P — LENNULUBA**21.A.701 Reguleerimisala**

- a) Lennuload antakse välja vastavalt käesolevale alajaole õhusõidukitele, mis ei vasta või mille puhul ei ole tõendatud vastavust kohaldatavatele lennukõlblikkusnõuetele, kuid millele võib määratletud tingimustel ja järgmistel eesmärkidel ohutult lennata:
 1. arendus;
 2. määruste või sertifitseerimistingimustele vastavuse tõendamine;
 3. projekteerimis- ja tootjaorganisatsioonide personali koolitamine;
 4. uue tootetava õhusõiduki katselendud;
 5. lend tootmises oleva õhusõidukiga ühest tootmisrajatisest teise;
 6. lend õhusõidukiga kliendi heakskiidu saamiseks;
 7. õhusõiduki tarnimine või eksportimine;
 8. lend õhusõidukiga ameti heakskiidu saamiseks;
 9. turu-uuring, sealhulgas kliendi personali koolitamine;
 10. näitused ja lennuvaatemängud;

▼ B

11. lend õhusõidukiga hooldustööde tegemise või lennukõlblikkuse ülevaatuse või õhusõiduki hoiukohta;
12. lend sellise õhusõidukiga, mille mass ületab selle suurimat sertifitseeritud õhkutõusumassi lennu puhul normaalkaugusest kaugemale üle vee või piirkondade, kus puuduvad sobivad maandumisrajatised või sobiv kütus;
13. rekordite ületamine, lennu- või muu sarnane võistlus;
14. lend kohaldatavatele lennukõlblikkusnõuetele vastava õhusõidukiga enne keskkonnanõuetele vastavuse tuvastamist;
15. mitteäriilise lennutegevuse puhul individuaalsel mittekeerukal õhusõidukil või tüübiga, mille puhul ei ole nõutav lennukõlblikkussertifikaat ega piiratud lennukõlblikkussertifikaat;

▼ M5

16. õhusõidukiga lendamine vigade tuvastamiseks või ühe või mitme süsteemi, osa või seadme toimimise kontrollimiseks pärast hooldust.

▼ B

- b) Käesoleva alajaoga kehtestatakse lennulubade väljaandmise ja seonduvate lennutingimuste heakskiitmise menetlus ning kõnealuste lubade ja heakskiitude taotlejate ja omanike õigused ja kohustused.

21.A.703 Kõlblikuskriteeriumid

- a) Lennuluba võib taotleda iga füüsiline või juriidiline isik, välja arvatud punkti 21.A.701 alapunkti a alapunktis 15 nimetatud eesmärgil taotletav lennuluba, kui taotleja on omanik.
- b) Lennutingimuste kinnitamist võib taotleda iga füüsiline või juriidiline isik.

21.A.705 Pädev asutus

Olenemata käesoleva I lisa (osa 21) punktist 21.1 on pädev asutus käesolevas alajaos:

- a) registreerimisliikmesriigi määratud asutus või
- b) registreerimata õhusõiduki korral identifitseerimismärgid ette näinud liikmesriigi määratud asutus.

21.A.707 Lennuloa taotlus

- a) Vastavalt punktile 21.A.703 ja kui taotlejale ei ole antud eesõigust lennuloa välja anda, esitatakse lennuloa taotlus pädevale asutusele selle asutuse kehtestatud vormis ja viisil.
- b) Iga lennuloataotlus sisaldab järgmist:
 1. lennu (lendude) eesmärk vastavalt punktile 21.A.701;
 2. andmed selle kohta, mis osas ei vasta õhusõiduk kohaldatavatele lennukõlblikkusnõuetele;
 3. vastavalt punktile 21.A.710 kinnitatud lennutingimused.
- c) Kui lennuloa taotlemise ajal ei kiideta lennutingimusi heaks, esitatakse lennutingimuste kinnitamise taotlus vastavalt punktile 21.A.709.

21.A.708 Lennutingimused

Lennutingimused sisaldavad järgmist:

- a) konfiguratsioon(id), mille jaoks lennuloa taotletakse;

▼B

b) õhusõiduki ohutu kasutuse seisukohast vajalikuks peetavad tingimused ja piirangud, sealhulgas:

1. lennul kasutatavale marsruudile või õhuruumile või mõlemale kehtestatud tingimused ja piirangud;

▼M3

2. lennumeeskonna suhtes õhusõidukiga lendamiseks kehtestatud mis tahes tingimused ja piirangud, mis on kehtestatud lisaks käesoleva I lisa (osa 21) XII liites sätestatule;

▼B

3. lennumeeskonda mittekuuluvate isikute vedu käsitlevad piirangud;

4. käitamispiirangud, erimenetlused ja tehnilised tingimused, millest tuleb kinni pidada;

5. konkreetne katselennuprogramm (vajaduse korral);

6. konkreetne jätkuva lennukõlblikkuse kord, sealhulgas hooldusjuhised ja hooldustööde tegemise kord;

c) põhjendused, et õhusõidukiga võib ohutult lennata alapunkti b tingimuste ja piirangute alusel;

d) õhusõiduki konfiguratsiooni kontrollimise meetod, et pidada kinni kehtestatud tingimustest.

21.A.709 Lennutingimuste kinnitamise taotlus

a) Vastavalt punkti 21.A.707 alapunktile c ja kui taotlejale ei ole antud õigust lennutingimusi kinnitada, esitatakse lennutingimuste kinnitamise taotlus:

1. ametile selle ameti kehtestatud vormis ja viisil, kui lennutingimuste kinnitamine on seotud projekti ohutusega, või

2. pädevale asutusele selle asutuse kehtestatud vormis ja viisil, kui lennutingimuste kinnitamine ei ole seotud projekti ohutusega.

b) Iga lennutingimuste kinnitamise taotlus sisaldab:

1. kavandatud lennutingimusi;

2. neid tingimusi tõendavaid dokumente ja

3. kinnitust, et õhusõidukiga võib ohutult lennata punkti 21.A.708 alapunktis b nimetatud tingimuste ja piirangute alusel.

21.A.710 Lennutingimuste kinnitamine

a) Kui lennutingimuste kinnitamine on seotud projekti ohutusega, kinnitab lennutingimused:

1. amet või

2. nõuetekohaselt sertifitseeritud projekteerimisorganisatsioon punkti 21.A.263 alapunkti c alapunktis 6 sätestatud eesõiguse alusel.

b) Kui lennutingimuste kinnitamine ei ole seotud projekti ohutusega, kinnitab lennutingimused pädev asutus või nõuetekohaselt sertifitseeritud organisatsioon, kes annab välja ka lennuloa.

▼B

- c) Enne lennutingimuste kinnitamist peab amet, pädev asutus või sertifitseeritud organisatsioon veenduma, et õhusõidukiga võib ohutult lennata määratletud tingimuste ja piirangute alusel. Amet või pädev asutus võib teha või lasta taotlejal teha selleks vajalikud ülevaatused või katsed.

21.A.711 Lennuloa väljaandmine

- a) Pädev asutus võib punktis 21.B.525 sätestatud tingimuste alusel välja anda lennuloa (EASA vorm 20a, vt III liide).
- b) Nõuetekohaselt sertifitseeritud projekteerimisorganisatsioon võib kooskõlas punkti 21.A.263 alapunkti c alapunkti 7 alusel antud õigusega välja anda lennuloa (EASA vorm 20b, vt IV liide), kui punktis 21.A.708 nimetatud tingimused on vastavalt punktile 21.A.710 kinnitatud.
- c) Nõuetekohaselt sertifitseeritud tootjaorganisatsioon võib kooskõlas punkti 21.A.163 alapunkti e alusel antud õigusega välja anda lennuloa (EASA vorm 20b, vt IV liide), kui punktis 21.A.708 nimetatud tingimused on vastavalt punktile 21.A.710 kinnitatud.

▼M7

- d) Sertifitseeritud organisatsioon võib välja anda lennuloa (EASA vorm 20b, vt IV liide) õiguse alusel, mis on antud kooskõlas määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa (osa M) punktiga M.A.711 või kõnealuse määruse Vc lisa (osa CAMO) punktiga CAMO.A.125 või kõnealuse määruse Vd lisa (osa CAO) punktiga CAO.A.095, kui käesoleva lisa punktis 21.A.708 osutatud lennutingimused on kinnitatud vastavalt käesoleva lisa punktile 21.A.710.

▼B

- e) Lennuloas täpsustatakse punkti 21.A.710 alusel kinnitatud eesmärki (eesmärgid), tingimused ja piirangud.
- f) Alapunkti b, c või d alusel välja antud lennubade korral esitatakse pädevale asutusele esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui kolme päeva jooksul lennuloa ja sellega seotud lennutingimuste koopia.
- g) Kui on tõendeid, et mõni punkti 21.A.723 alapunktis a täpsustatud tingimustest ei ole täidetud lennuloa puhul, mille organisatsioon andis välja vastavalt alapunktile b, c või d, tunnistab vastav organisatsioon selle lennuloa viivitamata kehtetuks ja teavitab sellest kohe pädevat asutust.

21.A.713 Muudatused

- a) Mis tahes muudatus, mis muudab lennutingimused või nendega seotud lennuloa saamiseks nõutud tõendusmaterjali kehtetuks, kinnitatakse vastavalt punktile 21.A.710. Vajaduse korral esitatakse taotlus vastavalt punktile 21.A.709.
- b) Lennuloa sisu mõjutav muudatus eeldab uue lennuloa väljaandmist vastavalt punktile 21.A.711.

21.A.715 Keel

Käsiraamatud, plakatid, loetelud, aparaatide märgistused ja muu vajalik teave, mida kohaldatavate sertifitseerimistingimustega nõutakse, esitatakse ühes või mitmes liidu ametlikus keeles, mille pädev asutus heaks kiidab.

21.A.719 Ülekandmine

- a) Lennuluba ei ole ülekantav.

▼B

- b) Olenemata alapunktist a läheb punkti 21.A.701 alapunkti a alapunktis 15 sätestatud eesmärgil välja antud lennuluba juhul, kui õhusõiduki omanik on vahetunud, üle koos õhusõidukiga, tingimusel et õhusõiduk jääb samasse registrisse, või antakse luba välja üksnes selle registreerimisliikmesriigi pädeva asutuse ametlikul kokkuleppel, kellele see üle antakse.

21.A.721 Ülevaatused

Lennuloa valdaja või taotleja võimaldab pädeva asutuse taotlusel juurdepääsu asjaomasele õhusõidukile.

21.A.723 Kehtivus ja selle jätkumine

- a) Lennuluba antakse välja kuni 12 kuuks ning selle kehtivuse tingimuseks on, et:
1. see vastab lennuloaga seotud punkti 21.A.711 alapunktis e nimetatud tingimustele ja piirangutele;
 2. lennuloast ei ole loobutud ja seda ei ole kehtetuks tunnistatud;
 3. õhusõiduk jääb samasse registrisse.
- b) Olenemata alapunktist a võib lennuloa anda punkti 21.A.701 alapunkti a alapunktis 15 nimetatud eesmärgil välja määramata ajaks.
- c) Kui lennuloast loobutakse või see kehtetuks tunnistatakse, tagastatakse lennuluba pädevale asutusele.

21.A.725 Lennuloa kehtivuse pikendamine

Lennuloa kehtivuse pikendamist menetletakse muudatusena vastavalt punktile 21.A.713.

21.A.727 Lennuloa valdaja kohustused

Lennuloa valdaja tagab kõikide lennuloaga seotud tingimuste ja piirangute täitmise ja säilitamise.

21.A.729 Andmete säilitamine

- a) Lennutingimuste kinnituse valdaja hoiab kõiki lennutingimuste kehtestamiseks ja põhjendamiseks esitatud dokumente ametile ja pädevale asutusele kättesaadavana ja säilitab neid, et anda vajalikku teavet õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse tagamiseks.
- b) Sertifitseeritud organisatsioonidele antud õiguse alusel lennubade väljaandmisega seotud dokumente, sealhulgas ülevaatusprotokolle, lennutingimuste kinnitamist tõendavaid dokumente ja lennuluba hoiab asjaomane sertifitseeritud organisatsioon ametile või pädevale asutusele kättesaadavana ning säilitab neid, et anda vajalikku teavet õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse tagamiseks.

ALAJAGU Q — TOODETE, OSADE JA SEADMETE IDENTIFITSEERIMINE

21.A.801 Toodete identifitseerimine**▼M8**

- a) Toodete identifitseerimiseks on vaja järgmist teavet:
1. tootja nimi;

▼M8

2. toote nimetus;
3. tootja seerianumber;
4. mootori puhul märge „EXEMPT”, kui pädev asutus on teinud erandi keskonnakaitsenõuetest;
5. muu teave, mida amet peab oluliseks.

▼B

- b) Iga füüsiline või juriidiline isik, kes toodab vastavalt alajaole G või F õhusõidukeid või mootoreid, identifitseerib need õhusõidukid või mootorid tulekindla plaadiga, millele on söövitatud, pressitud, graveeritud või muul heakskiidetud viisil märgitud alapunktis a täpsustatud teave. Selline tunnusmärk tuleb kinnitada nii, et see on juurdepääsetav ja loetav ning et seda ei ole tavapärase kasutuse käigus tõenäoliselt võimalik rikkuda või eemaldada või õnnetusjuhtumi tagajärjel kaotada või hävitada.
- c) Iga füüsiline või juriidiline isik, kes toodab vastavalt alajaole G või F propellereid, propelleri labasid või rummusid, identifitseerib need tulekindla plaadiga, mis on asetatud mittekriitilisele pinnale ja millele on söövitatud, pressitud, graveeritud või muul heakskiidetud viisil märgitud alapunktis a täpsustatud teave ning mida ei ole tavapärase kasutuse käigus tõenäoliselt võimalik rikkuda või eemaldada või õnnetusjuhtumi tagajärjel kaotada või hävitada.
- d) Mehitatud õhupallide puhul kinnitatakse alapunktiga b ettenähtud tunnusmärk õhupalli kesta külge ja asetatakse võimaluse korral kohta, kus käitaja seda täidetud õhupalli puhul lugeda saab. Lisaks märgistatakse korv, raam ja kõik kuumatusseadeldised püsivalt ja loetavalt tootja nime, osa numbriga või samaväärse numbriga ja seerianumbriga või samaväärse numbriga.

21.A.803 Identifitseerimisandmete käsitlemine

- a) Mitte keegi ei või õhusõidukile, mootorile, propellerile, propelleri labale või rummule kinnitada punkti 21.A.801 alapunktis a või APU-le punkti 21.A.807 alapunktis a nimetatud identifitseerimisteavet ega seda eemaldada või muuta ilma ameti heakskiiduta.
- b) Mitte keegi ei või paigaldada punkti 21.A.801 nimetatud või APU puhul punkti 21.A.807 nimetatud tunnusmärki ilma ameti heakskiiduta.
- c) Erandina alapunktide a ja b võib kohaldatavate asjaomaste rakenduseeskirjade alusel hooldustöid tegev füüsiline või juriidiline isik kooskõlas ameti kehtestatud meetodite, tehnikate ja tavadega:
 1. paigaldada õhusõidukile, mootorile, propellerile, propelleri labale või rummule punkti 21.A.801 alapunktis a või APU-le punkti 21.A.807 alapunktis a nimetatud identifitseerimisteavet ja seda eemaldada või muuta või
 2. eemaldada punkti 21.A.801 nimetatud või APU puhul punkti 21.A.807 nimetatud tunnusmärgi, kui see on hooldustööde käigus vajalik.
- d) Mitte keegi ei või paigaldada kooskõlas alapunkti c alapunktiga 2 eemaldatud tunnusmärki mõnele muule õhusõidukile, mootorile, propellerile, propelleri labale või rummule peale selle, millelt see on eemaldatud.

▼M7**21.A.804 Osade ja seadmete märgistamine**

a) Iga osa või seade, mis on kõlblik tüübisertifikaadiga hõlmatud tootesse paigaldamiseks, märgistatakse püsivalt ja loetavalt järgmiste andmetega:

1. nimi, kaubamärk või sümbol, mille abil võib teha kindlaks tootja kohaldatavates projekteerimisandmetes määratud viisil,
2. kohaldatavates projekteerimisandmetes määratletud osa number ja
3. tähed „EPA“ osade või seadmete puhul, mis on valmistatud kooskõlas heakskiidetud projekteerimisandmetega, mis ei kuulu asjaomase toote tüübisertifikaadi omanikule, välja arvatud ETSO artiklid ning punkti 21.A.307 alapunktis b käsitletud osad ja seadmed.

b) Kui amet nõustub, et osa või seade on alapunktis a nõutava teabega märgistamiseks liiga väike või et seda ei ole muul põhjusel otstarbekas alapunktis a nõutava teabega märgistada, tuleb selline teave, mida ei ole võimalik osale või seadmele märkida, kanda erandina alapunktist a asjaomasele osale või seadmele lisatud käitamisdokumendile või selle pakendile.

▼B**21.A.805 Kriitiliste osade märgistamine**

Lisaks punkti 21.A.804 nõuetele peab iga tüübisertifitseeritud tootele paigaldatava kriitiliseks loetava osa tootja märgistama selle osa püsivalt ja loetavalt osanumbri ja seerianumbriga.

21.A.807 ETSO artiklite identifitseerimine

a) Iga alajaole O vastava ETSO loa omanik märgistab iga artikli püsivalt ja loetavalt järgmise teabega:

1. tootja nimi ja aadress;
2. artikli nimi, tüüp, osanumber või mudelitähistus;
3. artikli seerianumber või valmistamise kuupäev või mõlemad ja
4. kohaldatav ETSO number.

b) Kui amet nõustub, et osa on alapunktis a nõutava teabega märgistamiseks liiga väike või et seda ei ole muul põhjusel otstarbekas alapunktis a nõutava teabega märgistada, tuleb selline teave, mida ei ole võimalik osale märkida, kanda erandina alapunktist a asjaomasele osale lisatud käitamisdokumendile või selle pakendile.

c) Iga isik, kes toodab vastavalt alajaole G või F APUsid, identifitseerib need tulekindla plaadiga, millele on söövitatud, pressitud, graveeritud või muul heakskiidetud viisil märgitud alapunktis a täpsustatud teave. Selline tunnusmärk tuleb kinnitada nii, et see on juurdepääsetav ja loetav ning et seda ei ole tavapärase kasutuse käigus tõenäoliselt võimalik rikkuda või eemaldada või õnnetusjuhtumi tagajärjel kaotada või hävitada.

▼B**JAGU B****PÄDEVATE ASUTUSTE KOHALDATAVAD MENETLUSED**

ALAJAGU A — ÜLDSÄTTED

21.B.5 Reguleerimisala**▼M5**

- a) Käesoleva jaoga kehtestatakse pädevale asutusele menetlus nende ülesannete ja kohustuste täitmiseks, mis on seotud käesolevas I lisa nimetatud sertifikaatide, heakskiitude ja lubade väljaandmise, säilitamise, muutmise, peatamise ning kehtetuks tunnistamisega.

▼B

- b) Amet töötab kooskõlas määruse (EÜ) nr 216/2008 artikliga 19 välja sertifitseerimistingimused ja juhismaterjali, mis aitab liikmesriikidel käesolevat jagu rakendada.

21.B.20 Pädeva asutuse kohustused

Liikmesriigi pädev asutus vastutab jao A alajagude F, G, H, I ja P rakendamise eest ainult nende taotlejate või valdajate puhul, kelle peamine tegevuskoht asub selle liikmesriigi territooriumil.

21.B.25 Pädeva asutuse töökorralduse nõuded

- a) Üldosa:

Liikmesriik määrab pädeva asutuse, kellele pannakse vastutus jao A alajagude F, G, H, I ja P rakendamise eest ning kellel on dokumenteeritud menetlused, organisatsiooni struktuur ja personal.

- b) Ressursid:

1. personali suurus peab olema jagatud ülesannete täitmiseks piisav;
2. liikmesriigi pädev asutus määrab juhataja või juhatajad, kes vastutab või vastutavad asutusele antud ülesannete täitmise eest, mille hulka kuulub vajaduse korral suhtlemine ameti ja teiste riikide asutustega.

- c) Pädevus ja väljaõpe:

Kõik töötajad peavad olema piisavalt kvalifitseeritud ja neil peavad olema oma ülesannete täitmiseks küllaldased teadmised, kogemused ja väljaõpe.

21.B.30 Dokumenteeritud menetlused

- a) Liikmesriigi pädev asutus näeb ette dokumenteeritud menetlused, millega kirjeldatakse käesoleva I lisa (osa 21) nõuete täitmiseks kasutatavaid vahendeid ja meetodeid ning asutuse korraldust. Menetlused peavad olema ajakohased ja neid kasutatakse asutuses töötamisel alusdokumentidena kõikide seonduvate tegevuste puhul.

- b) Koopia menetlustest ja nende muudatustest peab olema ametile kättesaadav.

21.B.35 Töökorralduse ja menetluste muudatused

- a) Liikmesriigi pädev asutus teatab ametile kõikidest olulistest muudatustest oma asutuse töökorralduses ja dokumenteeritud menetlustes.

▼ B

- b) Liikmesriigi pädev asutus ajakohastab määrustes tehtavaid muudatusi käsitlevaid dokumenteeritud menetlusi õigeaegselt, et tagada nende tõhus rakendamine.

21.B.40 Vaidluste lahendamine

- a) Liikmesriigi pädev asutus näeb ette vaidluste lahendamise korra oma asutuses dokumenteeritud menetluste abil.
- b) Kui liikmesriikide pädevate asutuste vahel on vaidlusi, mida ei ole võimalik lahendada, on punkti 21.B.25 alapunkti b alapunktis 2 määratletud juhataja kohustus suunata küsimus vahendamiseks ametile.

21.B.45 Aruandlus/kooskõlastamine

- a) Liikmesriigi pädev asutus tagab vastavalt vajadusele kooskõlastamise oma asutuse muude asjaomaste sertifitseerimise, kontrollimise, heakskiitmise või loa andmisega tegelevate rühmade, teiste liikmesriikide ja ametiga, et tagada toodete, osade ja seadmete ohutusega seonduva teabe tulemuslik vahetus.
- b) Liikmesriigi pädev asutus teatab ametile kõikidest käesoleva I lisa (osa 21) rakendamisega seotud raskustest.

21.B.55 Andmete säilitamine

Liikmesriigi pädev asutus säilitab või hoiab kättesaadavana kooskõlas asjaomaste siseriiklike normidega väljaantud sertifikaatide, heakskiitude ja lubadega seonduvaid andmeid seni, kuni need on edastatud ametile, kes nende eest vastutab.

21.B.60 Lennukõlblikkust käsitlevad ettekirjutused

Kui liikmesriigi pädev asutus saab lennukõlblikkust käsitleva ettekirjutuse mõne ühendusse mittekuuluva riigi pädevalt asutuselt, antakse see lennukõlblikkust käsitlev ettekirjutus üle ametile levitamiseks kooskõlas määruse (EÜ) nr 216/2008 artikliga 20.

▼ M5**ALAJAGU B — TÜÜBISERTIFIKAADID JA PIIRATUD TÜÜBISERTIFIKAADID****21.B.70 Sertifitseerimistingimused**

Amet annab kooskõlas määruse (EL) 2018/1139 artikli 76 lõikega 3 välja sertifitseerimistingimused ja muud üksikasjalikud tehnilised kirjeldused, sealhulgas lennukõlblikkuse, käitusobivuse andmete ja keskkonnakaitsega seotud sertifitseerimistingimused, mida pädevad asutused, organisatsioonid ja töötajad võivad kasutada, et tõendada toodete, osade ja seadmete vastavust kõnealuse määruse II, IV ja V lisa sätestatud asjakohastele olulistele nõuetele ning kõnealuse määruse artikli 9 lõikes 2 ja III lisa sätestatud keskkonnakaitse nõuetele. Need tingimused peavad olema piisavalt üksikasjalikud ja konkreetsed, et selgitada taotlejatele, missugustel tingimustel sertifikaadid välja antakse, neid muudetakse või täiendatakse.

21.B.75 Eritingimused

- a) Amet näeb tootele ette konkreetsed üksikasjalikud tehnilised spetsifikatsioonid ehk eritingimused, kui asjakohased sertifitseerimistingimused ei sisalda toote jaoks piisavaid või nõuetele vastavaid ohutusstandardeid järgmistel põhjustel:
1. tootel on uued või ebatavalised konstruktsioonimadused võrreldes konstrueerimis põhimõtetega, millel rajanevad kehtivad sertifitseerimistingimused,
 2. toote ettenähtud kasutus on ebatavaline või

▼ **M5**

3. muude samalaadsete toodete või samalaadsete konstruktsiooniomadustega toodete kasutamisel saadud kogemused või hiljuti väljaselgitatud riskid on näidanud, et võib tekkida ohuolukord.

b) Eritingimused sisaldavad ohutusstandardeid, mida amet peab vajalikuks, et kehtestada ohutustase, mis on samaväärne kohaldatavate sertifitseerimistingimuste kohaselt kehtestatud ohutustasemega.

21.B.80 Tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi tüübisertifitseerimisalus

Amet määrab tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi jaoks kindlaks ja teeb taotlejale teatavaks tüübisertifitseerimisaluse. Tüübisertifitseerimisalus koosneb järgmisest:

a) lennukõlblikkuse sertifitseerimistingimused, mille amet on kindlaks määranud asjaomase toote suhtes sertifikaadi taotlemise kuupäeval kohaldatavate tingimuste hulgast, välja arvatud juhul, kui

1. taotleja soovib täita või punkti 21.A.15 alapunkti f alusel nõutakse, et taotleja peab täitma pärast taotluse esitamise kuupäeva kohaldatavaid sertifitseerimistingimusi; Kui taotleja eelistab täita sertifitseerimistingimusi, mida hakati kohaldama pärast taotluse esitamise kuupäeva, lisab amet tüübisertifitseerimisalusele ka kõik muud asjaomase tüübisertifitseerimisalusega otseselt seotud sertifitseerimistingimused, või

2. kui kindlaksmääratud sertifitseerimistingimusi ei ole võimalik täita, tunnustab amet ka muid sertifitseerimistingimusi, mille puhul on kindlaks tehtud kompenseerivad tegurid, mis tagavad samaväärse ohutustaseme; või

3. amet kiidab heaks või näeb ette muud viisid, mis:

i) tüübisertifikaadi puhul tõendavad vastavust määruse (EL) 2018/1139 II lisa olulistele nõuetele, või

ii) piiratud tüübisertifikaadi puhul tagavad toote ettenähtud kasutuse seisukohalt piisava ohutustaseme ja

b) ameti poolt punkti 21.B.75 alapunkti a kohaselt ette nähtud eritingimused.

21.B.82 Õhusõiduki tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi käitussobivuse andmete sertifitseerimise alus

Amet määrab tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi jaoks kindlaks ja teeb taotlejale teatavaks käitussobivuse andmete sertifitseerimise aluse. Käitussobivuse andmete sertifitseerimise alus koosneb järgmisest:

a) käitussobivust käsitlevad sertifitseerimistingimused, mille amet on kindlaks määranud nende tingimuste hulgast, mida kohaldatakse asjaomase õhusõiduki suhtes taotluse esitamise kuupäeval või kuupäeval, mil esialgsele taotlusele lisatakse käitussobivuse andmete taotluse lisa, olenevalt sellest, kumb kuupäev on hilisem, välja arvatud juhul, kui:

1. taotleja soovib täita või punkti 21.A.15 alapunkti f alusel nõutakse, et taotleja peab täitma pärast taotluse esitamise kuupäeva kohaldatavaid sertifitseerimistingimusi; Kui taotleja eelistab täita sertifitseerimistingimusi, mida hakati kohaldama pärast taotluse esitamise kuupäeva, lisab amet tüübisertifitseerimisalusele ka kõik muud asjaomase sertifitseerimisalusega otseselt seotud sertifitseerimistingimused, või

2. amet kiidab heaks või näeb ette määruse (EL) 2018/1139 II, IV ja V lisa asjakohastele olulistele nõuetele vastavuse tõendamise muul viisil või

b) ameti poolt punkti 21.B.75 alapunkti a kohaselt ette nähtud eritingimused.

▼M8**21.B.85 Kohaldatavad keskkonnakaitseõuded tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi väljaandmiseks**

a) Amet määrab kindlaks ja teeb taotlejatele teatavaks õhusõiduki tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi ja mootori tüübisertifikaadi suhtes kohaldatavad keskkonnakaitseõuded. Kindlaks määramine ja teatavaks tegemine peab sisaldama järgmist:

1. kohaldatavad müranõuded, mis on kehtestatud:

i) Chicago konventsiooni 16. lisa I kõite II osa 1. peatükis, ning

A) allahelikirusega reaktiivlennukite puhul 2., 3., 4. ja 14. peatükis;

B) propellerlennukite puhul 3., 4., 5., 6., 10. ja 14. peatükis;

C) kopterite puhul 8. ja 11. peatükis;

D) ülehelikirusega lennukite puhul 12. peatükis ning

E) kopterlennukite puhul 13. peatükis;

ii) Chicago konventsiooni 16. lisa I kõite:

A) 1. liites nende lennukite puhul, mille suhtes kohaldatakse Chicago konventsiooni 16. lisa I kõite II osa 2. ja 12. peatükki;

B) 2. liites nende lennukite puhul, mille suhtes kohaldatakse Chicago konventsiooni 16. lisa I kõite II osa 3., 4., 5., 8., 13. ja 14. peatükki;

C) 3. liites nende lennukite puhul, mille suhtes kohaldatakse Chicago konventsiooni 16. lisa I kõite II osa 6. peatükki;

D) 4. liites nende lennukite puhul, mille suhtes kohaldatakse Chicago konventsiooni 16. lisa I kõite II osa 11. peatükki, ning

E) 6. liites nende lennukite puhul, mille suhtes kohaldatakse Chicago konventsiooni 16. lisa I kõite II osa 10. peatükki;

2. Chicago konventsiooni 16. lisa II kõite II osa 1. ja 2. peatükis kehtestatud heitenõuded, mida kohaldatakse tahtliku kütuse väljalaske lennul tõkestamise suhtes;

3. mootori suitsu-, gaasiliste saasteainete ja tahkete osakeste heite suhtes kohaldatavad nõuded, mis on kehtestatud:

i) Chicago konventsiooni 16. lisa II kõite III osa 1. peatükis ja:

A) üksnes allahelikirusel käitamiseks ettenähtud turboreaktiivmootorite ning turboventilaatormootorite suitsu- ja gaasilise heite puhul 2. peatükis,

B) üksnes ülehelikirusel käitamiseks ettenähtud turboreaktiivmootorite ning turboventilaatormootorite suitsu- ja gaasilise heite puhul 3. peatükis ning

▼M8

C) üksnes allahelikiirusel käitamiseks ettenähtud turboreaktiivmootorite ning turboventilaatormootorite tahkete osakeste heite puhul 4. peatükis;

ii) Chicago konventsiooni 16. lisa II kõite:

A) 1. liites võrdlusrõhu suhte mõõtmise puhul;

B) 2. liites suitsuheite hindamise puhul;

C) 3. liites gaasilise heite mõõtevahendite ja -tehnikate puhul;

D) 4. liites õhusõiduki turbiinmootorite heitgaaside katsetamisel kasutatava kütuse spetsifikatsioonide puhul;

E) 5. liites järelepõletusega gaasiturbiinmootorite gaasilise heite mõõtevahendite ja -tehnikate puhul;

F) 6. liites gaasilise, suitsu- ja tahkete osakeste heite vastavusmenetluse puhul ning

G) 7. liites mittelenduvate tahkete osakeste mõõteriistade ja -tehnikate puhul;

4. lennuki CO₂-heite suhtes kohaldatavad nõuded, mis on kehtestatud:

i) Chicago konventsiooni 16. lisa III kõite II osa 1. peatükis ning:

A) allahelikiirusega reaktiivlennukite puhul 2. peatükis ja

B) allahelikiirusega propellerlennukite puhul 2. peatükis.

ii) Chicago konventsiooni 16. lisa III kõite 1. ja 2. liites nende lennukite puhul, mille suhtes kohaldatakse Chicago konventsiooni 16. lisa III kõite II osa 2. peatükki;

5. mootorite suhtes kohaldatavad nõuded, mis on kehtestatud Chicago konventsiooni 16. lisa II kõite IV osas ja 8. liites mittelenduvate tahkete osakeste inventuuri ja modelleerimise eesmärgil hindamise kohta.

b) (reserveeritud).

21.B.100 Osalemismäär

a) Amet määrab kindlaks, mil määral ta osaleb nõuetele vastavust tõendavate toimingute ning tüübisertifikaadi ja piiratud tüübisertifikaadi, olulise muudatuse kinnitamise, täiendava tüübisertifikaadi, olulise remondiprojekti kinnitamise või abijõuseadme (APU) ETSO loa taotlusega seotud andmete kontrollimises. Selleks võtab ta aluseks sertifitseerimisprogrammi nõuetele vastavust tõendavatele sisulistele toimingu- ja andmerühmadele antud hinnangu. Kõnealune hinnang käsitleb järgmist:

— tüübisertifitseerimisaluse, käitussobivuse andmete sertifitseerimise aluse või keskkonnakaitse nõuete kindlakstegemata eiramise tõenäosus ja

— sellise eiramise võimalik mõju tooteohutus- või keskkonnakaitse nõuetele,

▼ M5

lisaks võetakse arvesse vähemalt järgmisi elemente:

1. sertifitseerimisprojekti uued või ebatavalised omadused, sealhulgas käitamisalased, organisatsioonilised ja teadmiste haldamisega seotud aspektid;
 2. konstruktsiooni ja/või nõuetele vastavuse tõendamise keerukus;
 3. konstruktsiooni või tehnoloogialahenduste ning nendega seotud ohutus- ja keskkonnariskide, sealhulgas sarnaste konstruktsioonilahenduste puhul kindlaks tehtud ohutus- ja keskkonnariskide olulisus, ning
 4. taotleja projekteerimisorganisatsiooni tegevus ja kogemused asjaomases valdkonnas.
- b) Väheoluliste remonditööde projekti, väheolulise muudatuse või muu kui abijõuseadme (APU) ETSO loa kinnituse puhul võtab amet oma sertifitseerimisprojekti osalemise määra kindlakstegemisel arvesse uudseid või ebatavalisi omadusi, konstruktsiooni ja/või nõuetele vastavuse tõendamise keerukust, konstruktsiooni või tehnoloogialahenduste olulisust ning taotleja projekteerimisorganisatsiooni tegevust ja kogemusi.
- c) Amet teatab taotlejale, mil määral ta projektis osaleb, ja kui temani jõudnud teave, mis märkimisväärselt mõjutab alapunktide a või b kohaselt tehtud riskihindamist, selleks põhjust annab, ajakohastab oma osalemismäära. Amet teatab taotlejale oma osalemismäära muutumisest.

21.B.103 Tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi väljaandmine

- a) Amet annab välja õhusõiduki, mootori või propelleri tüübisertifikaadi või õhusõiduki piiratud tüübisertifikaadi järgmistel tingimustel:
1. taotleja vastab punkti 21.A.21 nõuetele;
 2. amet ei ole punkti 21.B.100 kohaselt kindlaks määratud osalemismääral põhineva nõuetele vastavuse tõendamise kontrolli käigus kindlaks teinud tüübisertifitseerimisaluse, käitussobivuse andmete sertifitseerimise aluse (kui see on asjakohane vastavalt punktile 21.B.82) ega keskkonnakaitse-nõuete eiramist, ja
 3. kui ükski kindlakstehtud näitaja ega omadus ei muuda toodet sertifitseerimisele kuuluva kasutusotstarbe piires avariiohtlikuks.
- b) Erandina alapunktist a ja juhul, kui taotleja punkti 21.A.20 alapunktis d osutatud deklaratsioonis seda nõuab, võib õhusõiduki tüübisertifikaadi olulise muudatuse kinnitada enne käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele vastavuse tõendamist, tingimusel et taotleja tõendab oma vastavust käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele enne, kui neid andmeid on tegelikult vaja kasutada.

▼ B

(ALAJAGU C — EI KOHALDATA)

ALAJAGU D — MUUDATUSED TÜÜBISERTIFIKAATIDES JA PIIRATUD TÜÜBISERTIFIKAATIDES

▼ M2

▼ M5**21.B.105 Tüübisertifitseerimisaluse, keskkonnakaitse-õuded ja käitussobivuse andmete sertifitseerimise alus tüübisertifikaadis tehtava olulise muudatuse puhul**

Amet määrab kindlaks kohaldatava tüübisertifitseerimisaluse ja keskkonnakaitse-õuded ning käitussobivuse andmeid mõjutava muudatuse puhul käitussobivuse andmete sertifitseerimise aluse, mis on kehtestatud vastavalt punktile 21.A.101 ning teeb need tüübisertifikaadis tehtava olulise muudatuse puhul taotlejale teatavaks.

▼ M5**21.B.107 Tüübisertifikaadi muutmise kinnituse väljaandmine**

a) Amet annab välja tüübisertifikaadi muutmise kinnituse tingimusel, et:

1. kinnituse taotleja vastab

i) väheolulise muudatuse puhul punkti 21.A.95 nõuetele, või

ii) olulise muudatuse puhul punkti 21.A.97 nõuetele,

2. amet ei ole punkti 21.B.100 alapunktide a või b kohaselt kindlaks määratud osalemismääral põhineva nõuetele vastavuse tõendamise kontrolli käigus kindlaks teinud tüübisertifitseerimisaluse, käitussobivuse andmete sertifitseerimise aluse (kui see on asjakohane vastavalt punktile 21.B 82) ega keskkonnakaitsenõuete eiramist; ning

3. kui ükski kindlakstehtud näitaja ega omadus ei muuda toodet sertifitseerimisele kuuluva kasutusotstarbe piires avariiohtlikuks.

b) Kui muudatus mõjutab käitussobivuse andmeid ja kui taotleja punkti 21.A.20 alapunktis d osutatud deklaratsioonis seda nõuab, võib õhusõiduki tüübisertifikaadi muudatuse erandina alapunkti a alapunktide 1 ja 2 kinnitada enne käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele vastavuse tõendamist, tingimusel et taotleja tõendab oma vastavust käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele enne, kui neid andmeid on tegelikult vaja kasutada.

c) Tüübisertifikaadi muudatuste kinnitus sisaldab käitussobivuse andmete muudatuste kinnitust.

d) Tüübisertifikaadi muutmise kinnitamisel piirduakse selle konkreetse tüübisertifikaadi konfiguratsiooniga/nende konkreetse tüübisertifikaadi konfiguratsioonidega, mis on muudatusega seotud.

▼ B**ALAJAGU E — TÄIENDAVID TÜÜBISERTIFIKAADID****▼ M5**

Käesolevas alajaos esitatud viited tüübisertifikaatidele hõlmavad tüübisertifikaate ja piiratud tüübisertifikaate.

21.B.109 Tüübisertifitseerimisalus, keskkonnakaitsenõuded ja käitussobivuse andmete sertifitseerimisalus täiendava tüübisertifikaadi taotlemiseks

Amet määrab kindlaks ja teeb täiendava tüübisertifikaadi taotlejale teatavaks kohaldatava tüübisertifitseerimisaluse ja keskkonnakaitsenõuded ning käitussobivuse andmeid mõjutava muudatuse puhul käitussobivuse andmete sertifitseerimise aluse, mis on kehtestatud vastavalt punktile 21.A.101.

21.B.111 Täiendava tüübisertifikaadi väljaandmine

a) Amet annab täiendava tüübisertifikaadi välja järgmistel tingimustel:

1. taotleja vastab punkti 21.A.115 alapunktis b sätestatud nõuetele;

2. amet ei ole punkti 21.B.100 alapunkti a kohaselt kindlaks määratud osalemismääral põhineva nõuetele vastavuse tõendamise kontrolli käigus kindlaks teinud tüübisertifitseerimisaluse, käitussobivuse andmete sertifitseerimise aluse (kui see on asjakohane vastavalt punktile 21.B.82) ega keskkonnakaitsenõuete eiramist; ning

3. ükski kindlakstehtud näitaja ega omadus ei muuda toodet sertifitseerimisele kuuluva kasutusotstarbe piires avariiohtlikuks.

▼M5

- b) Kui täiendav tüübisertifikaat mõjutab käitussobivuse andmeid ja kui taotleja punkti 21.A.20 alapunktis d osutatud deklaratsioonis seda nõuab, võib amet erandina alapunkti a alapunktidest 1 ja 2 välja anda täiendava tüübisertifikaadi enne käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele vastavuse tõendamist, tingimusel et taotleja tõendab vastavust käitussobivuse andmete sertifitseerimise alusele enne, kui neid andmeid on tegelikult vaja kasutada.
- c) Täiendav tüübisertifikaat sisaldab käitussobivuse andmete muudatuste kinnitust.
- d) Täiendava tüübisertifikaadi puhul piirduakse selle konkreetse tüübisertifikaadi konfiguratsiooniga/nende konkreetse tüübisertifikaadi konfiguratsioonidega, mis on asjaomase olulise muudatusega seotud.

▼B

ALAJAGU F — TOOTMINE TOOTJAORGANISATSIOONI SERTIFIKAADI PUUDUMISE KORRAL

21.B.120 Kontrollimine

- a) Pädev asutus määrab iga heakskiidukirja taotleja või omaniku jaoks kontrollimisrühma, mis peab täitma kõiki kõnealuse heakskiidukirjaga seonduvaid asjaomaseid ülesandeid ja mis koosneb rühmajuhist, kes kontrollimisrühma haldab ja juhib, ja vajaduse korral ühest või mitmest rühmaliikmest. Rühmajuhht vastutab tegevuse eest vastutava juhataja ees, kes on määratletud punkti 21.B.25 alapunkti b alapunktis 2.
- b) Pädev asutus peab heakskiidukirja taotleja või omaniku suhtes läbi viima piisavad kontrollimised, et põhjendada heakskiidukirja väljaandmise, pikendamise, muutmise, peatamise ja kehtetuks tunnistamisega seotud soovitude andmist.
- c) Pädev asutus valmistab dokumenteeritud menetluste osana ette menetlused heakskiidukirja taotlejate või omanike kontrollimiseks, mis hõlmavad vähe-malt järgmist:
 1. saadud taotluste hindamine;
 2. kontrollimisrühma määramine;
 3. kontrollimiste ettevalmistamine ja kavandamine;
 4. dokumentide hindamine (käsiraamat, menetlused jne);
 5. auditeerimine ja ülevaatus;
 6. parandusmeetmete järelevalve ja
 7. heakskiidukirja väljaandmise, pikendamise, muutmise, peatamise ja kehtetuks tunnistamisega seotud soovitud.

21.B.125 Puudused

- a) Kui pädev asutus leiab auditite käigus või muul viisil objektiivsed tõendid, mis näitavad, et heakskiidukirja omanik ei täida käesoleva lisa jaos A sätestatud kohaldatavaid nõudeid, liigitatakse puudused kooskõlas punkti 21.A.125B alapunktiga a.
- b) Pädev asutus võtab järgmised meetmed.
 1. Esimese astme puuduse puhul võtab pädev asutus puuduse olulisusest olenevalt kohe meetmeid heakskiidukirja osaliseks või täielikuks piiramiseks, peatamiseks või kehtetuks tunnistamiseks seni, kuni organisatsioon on edukalt rakendanud parandusmeetmed.
 2. Teise astme puuduse puhul määrab pädev asutus parandusmeetmete võtmiseks tähtsaja, mis peab vastama puuduse laadile ja ei tohi olla pikem kui kolm kuud. Teatavatel asjaoludel ja sõltuvalt puuduse laadist võib pädev asutus rahuldava parandusmeetmete kava esitamisel asjaomase organisatsiooni poolt kõnealust kolmekuulist tähtaega selle lõpus pikendada.

▼B

- c) Kui pädeva asutuse määratud ajakavast kinni ei peeta, võtab pädev asutus meetmed heakskiidukirja osaliseks või täielikuks peatamiseks.

21.B.130 Heakskiidukirja väljaandmine

- a) Kui pädev asutus on veendunud, et tootja vastab jao A alajaos F sätestatud kohaldatavatele nõuetele, annab ta viivitamata välja heakskiidukirja, millega näidatakse üksiktoodete, -osade või -seadmete nõuetele vastavust (EASA vorm 65, vt XI liide).
- b) Heakskiidukiri sisaldab heakskiidu kohaldamisala, lõppkuupäeva ja vajaduse korral loaga seotud asjakohaseid piiranguid.
- c) Heakskiidukirja kehtivusaeg ei ületa ühte aastat.

21.B.135 Heakskiidukirja säilitamine

Pädev asutus säilitab heakskiidukirja seni, kuni:

- a) tootja kasutab EASA vormi 52 (vt VIII liide) nõuetekohaselt tervikohusõiduki nõuetele vastavuse deklaratsioonina ja EASA vormi 1 (vt I liide) muude toodete kui tervikohusõidukite, -osade või -seadmete puhul ja
- b) punkti 21.A.130 alapunktile c vastavate ülevaatuste käigus, mille liikmesriigi pädev asutus enne EASA vormi 52 (vt VIII liide) või EASA vormi 1 (vt I liide) kinnitamist läbi on viinud, ei ole tuvastatud tootja esitatud käsiraamatus sisalduvate nõuete või menetluste või asjaomaseid tooteid, osi või seadmeid käsitlevate nõuete täitmata jätmist. Ülevaastusel kontrollitakse vähemalt, et:
1. heakskiit hõlmab kinnitatavat toodet, osa või seadet ja see kehtib;
 2. tootja kasutab punkti 21.A.125A alapunktis b kirjeldatud käsiraamatut ja heakskiidukirjas nimetatud muutunud olukorda töötamisel alusdokumendina. Muudel juhtudel ülevaastust ei jätkata ega kinnitata seetõttu ka käitamissertifikaate;
 3. tootmine on toimunud heakskiidukirjas ettenähtud tingimustel ja rahuldaval tasemel;
 4. punkti 21.A.130 alapunkti b alapunktile 2 ja/või alapunktile 3 vastavad ülevaastused ja katsed (sealhulgas vajaduse korral katselekk) on teostatud heakskiidukirjas ettenähtud tingimustel ja rahuldaval tasemel;
 5. heakskiidukirjas kirjeldatud või käsitletud pädeva asutuse ülevaastused on teostatud ja vastuvõetavaks tunnistatud;
 6. nõuetele vastavuse deklaratsioon vastab punktile 21.A.130 ja sellega ettenähtud teave ei takista selle kinnitamist, ja
- c) heakskiidukirja kehtivusaeg ei ole lõppenud.

21.B.140 Heakskiidukirja muutmise

- a) Pädev asutus uurib vastavalt vajadusele kooskõlas punktiga 21.B.120 kõiki heakskiidukirjas tehtavaid muudatusi.
- b) Kui pädev asutus veendub, et jao A alajao F nõudeid täidetakse jätkuvalt, muudab ta vastavalt heakskiidukirja.

▼B**21.B.145 Heakskiidukirja piiramine, peatamine ja kehtetuks tunnistamine**

- a) Heakskiidukirja piiramisest, peatamisest või kehtetuks tunnistamisest teatatakse heakskiidukirja omanikule kirjalikult. Pädev asutus esitab piiramise, peatamise või kehtetuks tunnistamise põhjused ja teatab heakskiidukirja omanikule tema kaebuse esitamise õigusest.
- b) Kui heakskiidukiri on peatatud, saab selle ennistada üksnes pärast seda, kui veendutakse, et jao A alajao F nõudeid taas täidetakse.

21.B.150 Andmete säilitamine

- a) Pädev asutus kehtestab andmete säilitamise süsteemi, mis võimaldab iga üksiku heakskiidukirja väljaandmise, pikendamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamise menetluste piisavat jälgimist.
- b) Andmed sisaldavad vähemalt:
 1. heakskiidukirja taotleja või omaniku esitatud dokumente;
 2. uurimise ja ülevaatus käigus koostatud dokumente, kus on esitatud punktis 21.B.120 määratletud tegevused ja nende lõpptulemused;
 3. heakskiidukirja, sealhulgas selle muudatusi, ja
 4. tootjaga peetud koosolekute protokolle.
- c) Andmeid säilitatakse vähemalt kuus aastat pärast heakskiidukirja kehtivusaja lõppu.
- d) Samuti säilitab pädev asutus andmed kinnitatud nõuetele vastavuse deklaratsioonide (EASA vorm 52, vt VIII liide) ja käitamissertifikaatide (EASA vorm 1, vt I liide) kohta.

ALAJAGU G — TOOTJAORGANISATSIOONI SERTIFIKAAT**21.B.220 Kontrollimine**

- a) Pädev asutus määrab iga tootjaorganisatsiooni sertifikaadi taotleja või omaniku jaoks tootjaorganisatsiooni sertifikaadi rühma, mis peab täitma kõiki kõnealuse tootjaorganisatsiooni sertifikaadiga seonduvaid asjaomaseid ülesandeid ja mis koosneb rühmajuhist, kes heakskiidu rühma haldab ja juhib, ja vajaduse korral ühest või mitmest rühmaliikmest. Rühmajuht vastutab tegevuse eest vastutava juhataja ees, kes on määratletud punkti 21.B.25 alapunkti b alapunktis 2.
- b) Pädev asutus peab tootjaorganisatsiooni sertifikaadi taotleja või omaniku suhtes läbi viima piisavad kontrollimised, et põhjendada sertifikaadi väljaandmise, pikendamise, muutmise, peatamise ja kehtetuks tunnistamisega seotud soovitude andmist.
- c) Pädev asutus valmistab dokumenteeritud menetluste osana ette menetlused tootjaorganisatsiooni sertifikaadi kontrollimiseks, mis hõlmavad vähemalt järgmist:
 1. saadud taotluste hindamine;
 2. tootjaorganisatsiooni sertifikaadi rühma määramine;
 3. kontrollimiste ettevalmistamine ja kavandamine;
 4. dokumentide hindamine (tootjaorganisatsiooni käsiraamat, menetlused jne);
 5. auditeerimine;
 6. parandusmeetmete järelevalve;
 7. tootjaorganisatsiooni sertifikaadi andmise, muutmise, peatamise ja kehtetuks tunnistamisega seotud soovitud;
 8. pidev järelevalve.

▼B**21.B.225 Puudused**

- a) Kui pädev asutus leiab auditite käigus või muul viisil objektiivsed tõendid, mis näitavad, et tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omanik ei täida jaos A sätestatud kohaldatavaid nõudeid, liigitatakse puudus kooskõlas punkti 21.A.158 alapunktiga a.
- b) Pädev asutus võtab järgmised meetmed.
1. Esimese astme puuduse puhul võtab pädev asutus puuduse olulisusest olenevalt kohe meetmeid tootjaorganisatsiooni sertifikaadi osaliseks või täielikuks piiramiseks, peatamiseks või kehtetuks tunnistamiseks seni, kuni organisatsioon on edukalt rakendanud parandusmeetmed.
 2. Teise astme puuduse puhul määrab pädev asutus parandusmeetmete võtmiseks tähtaja, mis peab vastama puuduse laadile ja ei või olla pikem kui kolm kuud. Teatavatel asjaoludel ja sõltuvalt puuduse laadist võib pädev asutus rahuldava parandusmeetmete kava esitamisel asjaomase organisatsiooni poolt kõnealust kolmekuulist tähtaega selle lõpus pikendada.
- c) Kui pädeva asutuse määratud ajakavast kinni ei peeta, võtab pädev asutus meetmeid sertifikaadi osaliseks või täielikuks peatamiseks.

21.B.230 Sertifikaadi väljaandmine

- a) Kui pädev asutus on veendunud, et tootjaorganisatsioon vastab jao A alajaos G sätestatud kohaldatavatele nõuetele, annab ta viivitamata välja tootjaorganisatsiooni sertifikaadi (EASA vorm 55, vt X liide).
- b) Viitenumber lisatakse EASA vormile 55 ameti täpsustatud viisil.

21.B.235 Pidev järelevalve

- a) Tootjaorganisatsiooni sertifikaadi säilitamise põhjendamiseks teostab pädev asutus pidevalt järelevalvet, et:
1. kontrollida, kas tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omaniku kvaliteedisüsteem vastab jao A alajao G nõuetele;
 2. kontrollida, kas tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omanik tegutseb kooskõlas tootjaorganisatsiooni käsiraamatuga;
 3. kontrollida tootjaorganisatsiooni käsiraamatu menetluste tõhusust ja
 4. jälgida valimi alusel toote, osa või seadme standardeid.
- b) Pidev järelevalve toimub kooskõlas punktiga 21.B.220.
- c) Pädev asutus tagab kavandatud pideva järelevalve kaudu, et tootjaorganisatsiooni sertifikaat vaadatakse käesoleva I lisa (osa 21) nõuete täitmise seisukohast täielikult üle iga 24 kuu jooksul. Pideva järelevalve hulka võib kuuluda kõnealuse aja jooksul toimunud mitmesugune kontrollimistegevus. Auditite arv võib erineda sõltuvalt organisatsiooni keerukusest, tegevuskohtade arvust ja tootmise olulisusest. Minimaalselt kohaldab pädev asutus tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omaniku suhtes pidevat järelevalvet vähemalt üks kord aastas.

▼ B**21.B.240 Tootjaorganisatsiooni sertifikaadi muutmine**

- a) Pädev asutus jälgib kõiki väheolulisi muudatusi pideva järelevalve abil.
- b) Pädev asutus kontrollib vastavalt vajadusele kooskõlas punktiga 21.B.220 kõiki olulisi muudatusi tootjaorganisatsiooni sertifikaadis või tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omaniku taotluses heakskiidu ulatuse ja tingimuste muutmiseks.
- c) Kui pädev asutus veendub, et jao A alajao G nõudeid täidetakse jätkuvalt, muudab ta vastavalt tootjaorganisatsiooni sertifikaati.

21.B.245 Tootjaorganisatsiooni sertifikaadi peatamine ja kehtetuks tunnistamine

- a) Esimese astme või teise astme puuduse puhul piirab pädev asutus tootjaorganisatsiooni sertifikaati osaliselt või täielikult, peatab selle või tunnistab kehtetuks järgmiselt.
1. Esimese astme puuduse puhul piiratakse tootjaorganisatsiooni sertifikaati või peatatakse see viivitamata. Kui tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omanik ei täida punkti 21.A.158 alapunkti c alapunkti 1 nõudeid, tunnistatakse tootjaorganisatsiooni sertifikaat kehtetuks.
 2. Teise astme puuduse puhul otsustab pädev asutus heakskiidu ulatuse võimalike piirangute üle, peatades ajutiselt tootjaorganisatsiooni sertifikaadi või selle osa. Kui tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omanik ei täida punkti 21.A.158 alapunkti c alapunkti 2 nõudeid, tunnistatakse tootjaorganisatsiooni sertifikaat kehtetuks.
- b) Tootjaorganisatsiooni sertifikaadi piiramisest, peatamisest või kehtetuks tunnistamisest teatatakse tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omanikule kirjalikult. Pädev asutus esitab peatamise või kehtetuks tunnistamise põhjused ja teatab tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omanikule tema kaebuse esitamise õigusest.
- c) Kui tootjaorganisatsiooni sertifikaat on peatatud, saab selle ennistada üksnes pärast seda, kui veendutakse, et jao A alajao G nõudeid taas täidetakse.

21.B.260 Andmete säilitamine

- a) Pädev asutus kehtestab andmete säilitamise süsteemi, mis võimaldab iga üksiku tootjaorganisatsiooni sertifikaadi väljaandmise, pikendamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamise menetluste piisavat jälgimist.
- b) Andmed sisaldavad vähemalt:
1. tootjaorganisatsiooni sertifikaadi taotleja või omaniku esitatud dokumente;
 2. kontrollimise käigus koostatud dokumente, kus on esitatud punktis 21.B.220 määratletud tegevused ja nende lõpptulemused, sealhulgas kooskõlas punktiga 21.B.225 kindlaks tehtud puudused;
 3. pideva järelevalve kava, sealhulgas andmeid läbiviidud kontrollimiste kohta;
 4. tootjaorganisatsiooni sertifikaati, sealhulgas muudatusi;
 5. tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omanikuga peetud koosolekute protokolle.

▼B

c) Andmeid säilitatakse vähemalt kuus aastat.

ALAJAGU H – LENNUKÕLBLIKKUSSERTIFIKAADID JA PIIRATUD
LENNUKÕLBLIKKUSSERTIFIKAADID

21.B.320 Kontrollimine

- a) Registreerimisliikmesriigi pädev asutus peab lennukõblikkussertifikaadi taotleja või omaniku suhtes teostama piisavad kontrollimised, et põhjendada sertifikaadi või loa väljaandmist, pikendamist, muutmist, peatamist või kehtetuks tunnistamist.
- b) Registreerimisliikmesriigi pädev asutus valmistab ette hindamismenetlused, mis hõlmavad vähemalt järgmist:
1. taotleja sobivuse hindamine;
 2. taotluse kõblikkuse hindamine;
 3. lennukõblikkussertifikaatide liigitus;
 4. taotlusega koos saadud dokumentide hindamine;
 5. õhusõidukite ülevaatus;
 6. lennukõblikkussertifikaatide vajalike tingimuste või piirangute määramine.

21.B.325 Lennukõblikkussertifikaatide väljaandmine

- a) Kui registreerimisliikmesriigi pädev asutus on veendunud, et punkti 21.B.326 nõuded ja käesoleva I lisa (osa 21) jao A alajaos H sätestatud kohaldatavad nõuded on täidetud, annab ta välja lennukõblikkussertifikaadi (EASA vorm 25, vt VI liide) või muudab seda viivitamata.
- b) Kui registreerimisliikmesriigi pädev asutus on veendunud, et punkti 21.B.327 nõuded ja käesoleva I lisa (osa 21) jao A alajaos H sätestatud kohaldatavad nõuded on täidetud, annab ta välja piiratud lennukõblikkussertifikaadi (EASA vorm 24, vt V liide) või muudab seda viivitamata.

▼M10

- c) Lisaks alapunktis a või b osutatud asjakohastele lennukõblikkussertifikaatidele annab registreerimisliikmesriigi pädev asutus ELi-välisest riigist pärit uutele ja kasutatud õhusõidukitele välja:
1. esmase lennukõblikkuse kontrolli sertifikaadi (EASA vorm 15a, II liide) õhusõidukitele, mille suhtes kohaldatakse komisjoni määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa (osa M);
 2. esmase lennukõblikkuse kontrolli sertifikaadi (EASA vorm 15c, II liide) uutele õhusõidukitele, mille suhtes kohaldatakse komisjoni määruse (EL) nr 1321/2014 Vb lisa (osa ML);
 3. esmase lennukõblikkuse kontrolli sertifikaadi (EASA vorm 15c, II liide) ELi-välisest riigist pärit kasutatud õhusõidukitele, mille suhtes kohaldatakse komisjoni määruse (EL) nr 1321/2014 Vb lisa (osa ML), kui pädev asutus on nende lennukõblikkust kontrollinud.

▼M5**21.B.326 Lennukõblikkussertifikaat**

Registreerimisliikmesriigi pädev asutus annab lennukõblikkussertifikaadi välja:

- a) uuele õhusõidukile:
1. punkti 21.A.174 alapunkti b alapunktis 2 nõutavate dokumentide esitamisel;
 2. kui registreerimisliikmesriigi pädev asutus on veendunud, et õhusõiduk vastab kinnitatud projektile ja on kõlblik ohutuks kasutamiseks; see võib sisaldada registreerimisliikmesriigi pädeva asutuse tehtavaid ülevaatusi; ja

▼ M5

3. kui registreerimisliikmesriigi pädev asutus on veendunud, et õhusõiduk vastab esmase individuaalse lennukõlblikkussertifikaadi väljaandmise kuupäeval kehtivatele CO₂ heite nõuetele.

b) kasutatud õhusõidukile:

1. punkti 21.A.174 alapunkti b alapunktis 3 nõutavate dokumentide esitamisel, mis tõendavad, et:

i) õhusõiduk vastab kooskõlas käesoleva I lisaga (osa 21) heakskiidetud tüübisertifikaadi ja täiendava tüübisertifikaadi, muudatuse või remonditöö alusel heakskiidetud tüübiprojektile ja

ii) kohaldatavad lennukõlblikkust käsitlevad ettekirjutused on täidetud ning

▼ M6

iii) õhusõidukit on vastavalt asjaoludele kontrollitud kas kooskõlas määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa (osa M) või Vb lisa (osa ML) sätetega;

▼ M5

iv) õhusõiduk vastas esmase individuaalse lennukõlblikkussertifikaadi väljaandmise kuupäeval kehtinud CO₂ heite nõuetele;

2. kui registreerimisliikmesriigi pädev asutus on veendunud, et õhusõiduk vastab kinnitatud projektile ja on kõlblik ohutuks kasutamiseks; see võib sisaldada registreerimisliikmesriigi pädeva asutuse tehtavaid ülevaatusi ja

3. kui registreerimisliikmesriigi pädev asutus on veendunud, et õhusõiduk vastas esmase individuaalse lennukõlblikkussertifikaadi väljaandmise kuupäeval kehtinud CO₂ heite nõuetele.

▼ B**21.B.327 Piiratud lennukõlblikkussertifikaat**

a) Registreerimisliikmesriigi pädev asutus annab piiratud lennukõlblikkussertifikaadi välja:

1. uuele õhusõidukile:

i) punkti 21.A.174 alapunkti b alapunktis 2 nõutavate dokumentide esitamisel;

ii) kui registreerimisliikmesriigi pädev asutus on veendunud, et õhusõiduk vastab projektile, mille amet on piiratud tüübisertifikaadi alusel või kooskõlas konkreetsete lennukõlblikkussõuetega kinnitanud, ja on kõlblik ohutuks kasutamiseks. See võib sisaldada registreerimisliikmesriigi pädeva asutuse tehtavaid ülevaatusi;

2. kasutatud õhusõidukile:

i) punkti 21.A.174 alapunkti b alapunktis 3 nõutavate dokumentide esitamisel, mis tõendavad, et:

A) õhusõiduk vastab projektile, mille amet on piiratud tüübisertifikaadi alusel või kooskõlas konkreetsete lennukõlblikkussõuetega kinnitanud, ja käesoleva I lisa (osa 21) kohaselt heakskiidetud täiendavale tüübisertifikaadile, muudatusele või remonditööle ja

B) kohaldatavad lennukõlblikkust käsitlevad ettekirjutused on täidetud ja

▼ M6

C) õhusõidukit on vastavalt asjaoludele kontrollitud kas kooskõlas määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa (osa M) või Vb lisa (osa ML) sätetega;

▼B

- ii) kui registreerimisliikmesriigi pädev asutus on veendunud, et õhusõiduk vastab kinnitatud projektile ja on kõlblik ohutuks kasutamiseks. See võib sisaldada registreerimisliikmesriigi pädeva asutuse tehtavaid ülevaatusi.
- b) Õhusõiduki puhul, mis ei vasta määruses (EÜ) nr 216/2008 nimetatud olulistele nõuetele ja millele ei saa piiratud tüübisertifikaati taotleda, teeb amet, võttes vastavalt vajadusele arvesse kõrvalekaldeid nendest olulistest nõuetest, järgmist:
 1. määrab konkreetsed lennukõlblikkuskõhõud, mis tagavad õhusõiduki kavandatud kasutuse piisava ohutuse, ja kontrollib nende täitmist ning
 2. täpsustab asjaomase õhusõiduki kasutuse piirangud.
- c) Kasutuspiirangud seonduvad piiratud lennukõlblikkussertifikaatidega, mis sisaldavad vajaduse korral õhuruumipiiranguid, et võtta arvesse kõrvalekaldeid määrusega (EÜ) nr 216/2008 ettenähtud olulistest lennukõlblikkuskõhõuetest.

21.B.330 Lennukõlblikkussertifikaatide ja piiratud lennukõlblikkussertifikaatide peatamine ja kehtetuks tunnistamine

- a) Kui on tõendeid, et mõni punkti 21.A.181 alapunktis a täpsustatud tingimustest ei ole täidetud, peatab registreerimisliikmesriigi pädev asutus lennukõlblikkussertifikaadi või tunnistab selle kehtetuks.
- b) Lennukõlblikkussertifikaadi või piiratud lennukõlblikkussertifikaadi peatamise või kehtetuks tunnistamise teatise väljaandmisel esitab registreerimisliikmesriigi pädev asutus peatamise või kehtetuks tunnistamise põhjused ja teatab sertifikaadi omanikule tema kaebuse esitamise õigusest.

21.B.345 Andmete säilitamine

- a) Registreerimisliikmesriigi pädev asutus kehtestab andmete säilitamise süsteemi, mis võimaldab iga üksiku lennukõlblikkussertifikaadi väljaandmise, pikendamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamise menetluste piisavat jälgimist.
- b) Andmed sisaldavad vähemalt järgmist:
 1. taotleja esitatud dokumendid,
 2. kontrollimise käigus koostatud dokumendid, kus on esitatud punkti 21.B.320 alapunktis b määratletud tegevused ja nende lõpptulemused, ja
 3. koopia sertifikaadist või loast, sealhulgas muudatustest.
- c) Andmeid säilitatakse vähemalt kuus aastat pärast riiklikust registrist eemaldamist.

ALAJAGU I — MÜRASERTIFIKAADID**21.B.420 Kontrollimine**

- a) Registreerimisliikmesriigi pädev asutus peab mürasertifikaadi taotleja või omaniku suhtes teostama piisavad kontrollimised, et põhjendada sertifikaadi väljaandmist, pikendamist, muutmist, peatamist või kehtetuks tunnistamist.
- b) Registreerimisliikmesriigi pädev asutus valmistab dokumenteeritud menetluste osana ette hindamismenetlused, mis hõlmavad vähemalt järgmist:
 1. kõlblikkuse hindamine;
 2. taotlusega koos saadud dokumentide hindamine;
 3. õhusõidukite ülevaatus.

▼ B**21.B.425 Mürasertifikaatide väljaandmine**

Kui registreerimisliikmesriigi pädev asutus on veendunud, et jao A alajaos I sätestatud kohaldatavad nõuded on täidetud, annab ta vastavalt vajadusele mürasertifikaadid (EASA vorm 45, vt VII liide) välja või muudab neid viivitamata.

21.B.430 Mürasertifikaadi peatamine ja kehtetuks tunnistamine

- a) Kui on tõendeid, et mõni punkti 21.A.211 alapunktis a täpsustatud tingimustest ei ole täidetud, peatab registreerimisliikmesriigi pädev asutus mürasertifikaadi või tunnistab selle kehtetuks.
- b) Mürasertifikaadi peatamise või kehtetuks tunnistamise teatise väljaandmisel esitab registreerimisliikmesriigi pädev asutus peatamise või kehtetuks tunnistamise põhjused ja teatab sertifikaadi omanikule tema kaebuse esitamise õigusest.

21.B.445 Andmete säilitamine

- a) Registreerimisliikmesriigi pädev asutus rajab minimaalsete säilitamiskriteeriumidega andmesüsteemi, mis võimaldab iga üksiku mürasertifikaadi väljaandmise, pikendamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamise menetluste piisavat jälgimist.
- b) Andmed sisaldavad vähemalt järgmist:
 1. taotleja esitatud dokumendid,
 2. kontrollimise käigus koostatud dokumendid, kus on esitatud punkti 21.B.420 alapunktis b määratletud tegevused ja nende lõpptulemused;
 3. koopia sertifikaadist, sealhulgas muudatustest.
- c) Andmeid säilitatakse vähemalt kuus aastat pärast riiklikust registrist eemaldamist.

ALAJAGU J — PROJEKTEERIMISORGANISATSIOONI SERTIFIKAAT

Kohaldatakse ameti ettenähtud haldusmenetlusi.

ALAJAGU K — OSAD JA SEADMED

Kohaldatakse ameti ettenähtud haldusmenetlusi.

(ALAJAGU L — EI KOHALDATA)**ALAJAGU M — REMONDITÖÖD****▼ M5****21.B.450 Tüübisertifitseerimisalus ja keskkonnakaitsenõuded remondiprojekti kinnitamise puhul**

Amet määrab kindlaks ja teeb remondiprojekti kinnituse taotlejale teatavaks kõik muudatused, mida kavatakse teha tüübisertifikaadile, täiendavale tüübisertifikaadile või abijõuseadme (APU) ETSO loale (vastavalt vajadusele) lisatud tüübisertifitseerimisaluses ja mida amet peab vajalikuks, et säilitada varem kehtestatud ohutustasemega samaväärne ohutustase.

21.B.453 Remondiprojekti kinnituse väljaandmine

- a) Amet annab välja oluliste remonditööde projekti kinnituse tingimusel, et:
 1. taotleja on tõendanud oma pädevust kooskõlas punktiga 21.A.432B;

▼ M5

2. taotleja vastab punktis 21.A.433 sätestatud nõuetele;
 3. amet ei ole punkti 21.B.100 alapunkti a kohaselt kindlaks määratud osalemismääral põhineva nõuetele vastavuse tõendamise kontrolli käigus kindlaks teinud tüübisertifitseerimisaluse ja keskkonnakaitse nõuete eiramist ning
 4. ükski kindlakstehtud näitaja ega omadus ei muuda toodet sertifitseerimisele kuuluva kasutusotstarbe piires avariihohtlikuks.
- b) Amet annab välja väheoluliste remonditööde projekti kinnituse, tingimusel et taotleja vastab alapunkti a alapunktide 2 ja 4 nõuetele ning et amet ei ole punkti 21.B.100 alapunkti b kohaselt kindlaks määratud osalemismääral põhineva nõuetele vastavuse tõendamise kontrollimise käigus kindlaks teinud tüübisertifitseerimisaluse ega keskkonnakaitse nõuete eiramist.

▼ B

(ALAJAGU N — EI KOHALDATA)

ALAJAGU O — EUROOPA TEHNILISTELE NORMATIIVIDELE VASTAVAD LOAD

▼ M5**21.B.480 ETSO loa väljaandmine**

Amet annab ETSO loa välja juhul, kui

- a) taotleja vastab punktis 21.A.606 sätestatud nõuetele;
- b) amet ei ole punkti 21.B.100 alapunkti b kohaselt kindlaks määratud osalemismääral põhineva nõuetele vastavuse tõendamise kontrolli käigus kindlaks teinud kohaldatava ETSO tehniliste tingimuste ega punkti 21.A.610 kohaselt lubatud asjakohaste kõrvalekallete võimalikkude eiramist ja
- c) ükski kindlakstehtud näitaja ega omadus ei muuda toodet sertifitseerimisele kuuluva kasutusotstarbe piires avariihohtlikuks.

▼ B

ALAJAGU P — LENNULUBA

21.B.520 Kontrollimine

- a) Pädev asutus viib läbi piisavad kontrollimised, et põhjendada lennuloa väljaandmist või kehtetuks tunnistamist.
- b) Pädev asutus valmistab ette hindamismenetlused, mis hõlmavad vähemalt järgmist:
 1. taotleja kõlblikkuse hindamine;
 2. taotluse kõlblikkuse hindamine;
 3. koos taotlusega saadud dokumentide hindamine;
 4. õhusõidukite ülevaatus;
 5. lennutingimuste kinnitamine vastavalt punkti 21.A.710 alapunktile b.

21.B.525 Lennulubade väljaandmine

Pädev asutus annab viivitamata välja lennuloa (EASA vorm 20a, vt III liide):

- a) punktiga 21.A.707 nõutud andmete esitamisel ja

▼B

- b) kui punktis 21.A.708 osutatud lennutingimused on kinnitatud kooskõlas punktiga 21.A.710 ja
- c) kui pädev asutus veendub uurimise käigus, mis võib hõlmata ülevaatusi, või taotlejaga kokkulepitud menetluste käigus, et õhusõiduk vastab enne lendu punktis 21.A.708 määratletud projektile.

21.B.530 Lennulubade kehtetuks tunnistamine

- a) Kui on tõendeid, et mõni punkti 21.A.723 alapunktis a täpsustatud tingimustest ei ole täidetud lennuloa puhul, mille pädev asutus on välja andnud, tunnistab pädev asutus selle lennuloa kehtetuks.
- b) Lennuloa kehtetuks tunnistamise teatise väljaandmisel esitab pädev asutus kehtetuks tunnistamise põhjused ja teatab lennuloa valdajale tema kaebuse esitamise õigusest.

21.B.545 Andmete säilitamine

- a) Pädeval asutusel on andmete säilitamise süsteem, mis võimaldab iga üksiku lennuloa väljaandmise ja kehtetuks tunnistamise piisavat jälgimist.
- b) Andmed sisaldavad vähemalt järgmist:
 - 1. taotleja esitatud dokumendid,
 - 2. kontrollimise käigus koostatud dokumendid, kus on esitatud punkti 21.B.520 alapunktis b määratletud tegevused ja nende lõpptulemused, ja
 - 3. lennuloa koopia.
- c) Andmeid säilitatakse vähemalt kuus aastat pärast loa kehtivuse lõppu.

ALAJAGU Q — TOODETE, OSADE JA SEADMETE IDENTIFITSEERIMINE

Kohaldatakse ameti ettenähtud haldusmenetlusi.

▼B*Liited*

Kui käesoleva lisa vormid antakse välja mõnes muus keeles kui inglise keeles, tuleb neile lisada tõlge inglise keelde.

Käesoleva lisa liidetes nimetatud EASA (Euroopa Lennundusohutusameti) vormidel peavad olema järgmised kohustuslikud omadused. Liikmesriigid tagavad, et nende väljaantud EASA vormid on äratuntavad, ja vastutavad nende vormide trükkimise eest.

I liide – EASA vorm 1, käitamissertifikaat

▼M6

II liide – EASA vormid 15a ja 15c – Lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaat

▼B

III liide – EASA vorm 20a, lennuluba

IV liide – EASA vorm 20b, lennuluba (sertifitseeritud organisatsiooni poolt välja antud)

V liide – EASA vorm 24, piiratud lennukõlblikkussertifikaat

VI liide – EASA vorm 25, lennukõlblikkussertifikaat

VII liide – EASA vorm 45, mürasertifikaat

VIII liide – EASA vorm 52, õhusõiduki nõuetele vastavuse deklaratsioon

IX liide – EASA vorm 53, hooldustõend

X liide – EASA vorm 55, tootjaorganisatsiooni sertifikaat

XI liide – EASA vorm 65, heakskiidukiri (tootmine tootjaorganisatsiooni sertifikaadi puudumisel)

XII liide – Katselennukategooriad ja katselennumeeskonna asjakohane kvalifikatsioon 85

I liide

I lisas (osa 21) osutatud käitamissertifikaat – EASA vorm 1

1. Sertifitseeritud pädev asutus/nik		2. . KÄITAMISSERTIFIKAAT EASA VORM 1			3. Vormi kontrollnumber	
4. Organisaatsiooni nimi ja aadress		5. Tellimus/leping/arve				
6. Artikkel		7. Kirjeldus	8. Osa number	9. Kogus	10. Seerianumber	11. Seisund/töö
12. Märkused						
13a. Tõendab, et eespool nimetatud artiklid valmistati kooskõlas: ☐ heakskiidetud projekteerimisandmetega ja need on kõlblikud ohutuks kasutamiseks ☐ lahtris 12 nimetatud heakskiitmata projekteerimisandmetega		<p>(1) 14a. ☐ Osas 145.A.50 sätestatud hooldustööd Tõendab, et kui lahtris 12 ei ole teostatud täpsustatud, on lahtris 13 nimetatud ja lahtris 12 kirjeldatud töötehtud osaga 145 ja sellega seoses loetakse artiklid valmis kasutuselevõtuks. ▼</p> <p>(2) 14b. Volitatud isiku allkiri ▼</p> <p>(3) 14c. Sertifikaadi/tõendi viitenumber ▼</p> <p>(4) 14d. Nimi ▼</p> <p>(5) 14e. Kuupäev (päev/kuu/aasta) ▼</p>				
13b. Volitatud isiku allkiri lahtris 12 nimetatud heakskiitmata projekteerimisandmetega		13c. Sertifikaadi/loa number				
13d. Nimi		13e. Kuupäev (päev/kuu/aasta)				
<p>KÄITAJA/PAIGALDAJA KOHUSTUSED</p> <p>Käesolev sertifikaat ei anna automaatselt õigust artikli(te) paigaldamiseks.</p> <p>Kui käitaja/paigaldaja töötab kooskõlas lahtris 1 täpsustatud lennundusasutusest erineva lennundusasutuse määrustega, on oluline, et käitaja/paigaldaja tagab, et tema lennundusasutus aksepteerib lahtris 1 nimetatud lennundusasutuse artikleid.</p> <p>Lahtris 13a ja 14a ei ole paigaldustõendid. Igal juhul peab õhusõiduki hooldusregister sisaldama paigaldustõendeid, mis on välja antud kooskõlas käitaja/paigaldaja siseriiklike määrustega, enne kui õhusõiduk võib lennata.</p>						

EASA vorm 1 – 21, versioon 2

▼B**EASA vormi 1 täitmise juhendid****▼M2**

Juhendid käsitlevad üksnes EASA vormi 1 kasutamist seoses tootmisega. Tähelepanu juhatakse määruse (EÜ) nr 2042/2003 I lisa (osa M) II liitele, mis hõlmab EASA vormi 1 kasutamist seoses hooldusega.

▼B

1. EESMÄRK JA RAKENDUSALA
 - 1.1. Sertifikaadi peamine eesmärk on tõendada uute lennundustoodete, osade ja seadmete („artikkel/artiklid“) lennukõlblikkust.
 - 1.2. Sertifikaat ja artikkel/artiklid peavad olema vastavuses. Sertifikaadi täitja peab säilitama sertifikaadi viisil, mis võimaldab originaalandmete kontrollimist.
 - 1.3. Sertifikaati aktsepteerivad paljud lennundusasutused, kuid see võib sõltuda kahepoolsetest kokkulepetest ja/või kõnealuste asutuste poliitikast.
 - 1.4. Sertifikaat ei ole saateleht ega lastikiri.
 - 1.5. Õhusõidukit ei tohi kasutusse võtta sertifikaati kasutades.
 - 1.6. Sertifikaat ei tähenda heakskiidu andmist artikli paigaldamiseks konkreetsele õhusõidukile, mootorile või propellerile, kuid aitab lõppkasutajal kindlaks teha lennukõlblikkuse olukorda.
 - 1.7. Ühele sertifikaadile ei tohi märkida läbisegi tootmisest ja hooldusest tulnud artikleid.
 - 1.8. Ühele sertifikaadile ei tohi märkida läbisegi artikleid, mis on sertifitseeritud kooskõlas „heakskiidetud andmetega“, ja artikleid, mis vastavad „heakskiitmata andmetele“.
2. ÜLDINE VORMING
 - 2.1. Sertifikaat peab vastama lisatud vormingule, kaasa arvatud lahtrite numbrid ja iga lahtri asukoht. Iga lahtri suurus võib siiski erineda vastavalt taotleja vajadusele, kuid mitte sel määral, et see ei võimaldaks sertifikaati ära tunda.
 - 2.2. Sertifikaat peab olema horisontaalpaigutusega, kuid selle suurust võib oluliselt suurendada või vähendada, kui sertifikaat jääb äratuntavaks ja loetavaks. Kahtluse korral konsulteerida pädeva asutusega.
 - 2.3. Käitaja/paigaldaja kohustusi käsitlevad selgitused võib lisada vormi mõlemale küljele.
 - 2.4. Kogu trükitud tekst peab olema selge ja hõlpsalt loetav.
 - 2.5. Sertifikaat võib olla valmis trükitud või arvutipõhine, kuid mõlemal juhul peavad trükitud jooned ja tähemärgid olema selged ja loetavad ning vastama kindlaksmääratud vormingule.
 - 2.6. Sertifikaat peab olema inglise keeles ja vajaduse korral ühes või mitmes muus keeles.
 - 2.7. Sertifikaadile märgitavad andmed võivad olla kirjutatud kirjutusmasinaga/arvutiga või käsitsi suurtähtedega nii, et neid saab hõlpsalt lugeda.

▼B

- 2.8. Selguse huvides peab lühendite kasutamine olema piiratud.
- 2.9. Sertifikaadi täitja võib sertifikaadi tagaküljele jäävat ruumi kasutada lisamärkusteks, kuid mitte lennukõlblikkust käsitleva avalduse esitamiseks. Sertifikaadi tagakülje kasutamisele tuleb viidata sertifikaadi esikülje vastavas lahtris.
3. KOOPIAD
- 3.1. Kliendile saadetud või sertifikaadi täitja poolt säilitatavate koopiade arv ei ole piiratud.
4. VEAD SERTIFIKAADIL
- 4.1. Kui lõppkasutaja leiab sertifikaadilt vea(d), peab ta sellest/nendest sertifikaadi täitjale kirjalikult teatama. Sertifikaadi täitja võib välja anda uue sertifikaadi, kui vigasid on võimalik kontrollida ja parandada.
- 4.2. Uuel sertifikaadil peab olema uus kontrollnumber, allkiri ja kuupäev.
- 4.3. Taotluse korral võib anda välja uue sertifikaadi, ilma et oleks kontrollitud artikli(te) seisundit. Uus sertifikaat ei ole deklaratsioon praeguse seisundi kohta ja selle lahtrisse 12 tuleks lisada viide eelmisele sertifikaadile järgmiselt: „Käesoleva sertifikaadiga parandatakse [algse väljaandmise kuupäev] välja antud sertifikaadi [algne kontrollnumber] viga/vead lahtri(te)s [parandatud lahter/lahtrid] ning see ei hõlma vastavust / seisundit / käibe laskmist.” Mõlemad sertifikaadid tuleb säilitada vastavalt esimese sertifikaadiga seotud säilitusajale.
5. SERTIFIKAADI TÄITMINE
- Lahter 1.* Sertifitseerinud pädev asutus / riik
- Märkida sertifikaadi väljaandmise eest vastutava pädeva asutuse nimi ja riik. Kui pädev asutus on amet, tuleb märkida „EASA”.
- Lahter 2.* EASA vormi 1 päis
- „KÄITAMISSERTIFIKAAT EASA VORM 1”
- Lahter 3.* Vormi kontrollnumber
- Märkida lahtris 4 osutatud organisatsiooni nummerdamissüsteemi/-menetluse abil määratud kordumatu number, mis võib sisaldada tähti ja numbreid.
- Lahter 4.* Organisatsiooni nimi ja aadress
- Märkida käesoleva sertifikaadiga hõlmatud artikli(d) käibe laskva tootjaorganisatsiooni täielik nimi ja aadress (EASA vormi 55 leht A). Organisatsiooni logo vms on lubatud, kui see mahub lahtrisse.
- Lahter 5.* Tellimus/leping/arve
- Artikli(te) kliendipoolse jälgitavuse hõlbustamiseks märkida tellimuse number, lepingu number, arve number või muu samalaadne viitenumber.

▼B

- Lahter 6.* Artikkel
- Märkida artiklite numbrid, kui artikleid on rohkem kui üks. Lahter võimaldab teha kergesti ristviidet lahtrile 12 „Märkused”.
- Lahter 7.* Kirjeldus
- Märkida artikli nimetus või kirjeldus. Eelistatavalt tuleks kasutada jätkuva lennukõlblikkuse tagamise juhendites või tehnilistes normdokumentides (nt osade illustreeritud kataloog, õhusõiduki hoolduskäsi-raamat, hooldusteatmik, komponentide hoolduskäsi-raamat) kasutatud termineid.
- Lahter 8.* Osa number
- Märkida osa number, nagu see on esitatud artiklil või sildil/pakendil. Mootori või propelleri puhul võib kasutada tüübitähistust.
- Lahter 9.* Kogus
- Märkida artiklite kogus.
- Lahter 10.* Seerianumber
- Kui artikli puhul tuleb määruse kohaselt märkida seerianumber, tuleb see märkida siia. Lisaks võib märkida siia ka mis tahes muu seerianumbri, mida määrusega ei nõuta. Kui artikli puhul ei ole seerianumbrit, märkida „Ei kohaldata” („N/A”).
- Lahter 11.* Seisund/töö
- Märkida kas „PROTOTÜÜP” või „UUS”.
- Märkida „PROTOTÜÜP” järgmistel juhtudel:
- i) uue artikli tootmine kooskõlas heakskiitmata projekteerimisandmetega;
 - ii) lahtris 4 nimetatud organisatsiooni poolt välja antud eelmise sertifikaadi uuesti sertifitseerimine pärast artikli muutmist või parandustöid enne käibele laskmist (nt pärast konstruktsiooni muudatust, defekti kõrvaldamist, ülevaatuset või katset või ladustamisaja pikendamist). Andmed algse käibele laskmise ja muutmise või parandustööde kohta tuleb märkida lahtrisse 12.
- Märkida „UUS” järgmistel juhtudel:
- i) uue artikli tootmine kooskõlas heakskiidetud projekteerimisandmetega;
 - ii) lahtris 4 nimetatud organisatsiooni poolt välja antud eelmise sertifikaadi uuesti sertifitseerimine pärast artikli muutmist või parandustöid enne käibele laskmist (nt pärast konstruktsiooni muudatust, defekti kõrvaldamist, ülevaatuset või katset või ladustamisaja pikendamist). Andmed algse käibele laskmise ja muutmise või parandustööde kohta tuleb märkida lahtrisse 12;

▼B

- iii) toote tootja või lahtris 4 nimetatud organisatsiooni poolt välja antud eelmise sertifikaadi uuesti sertifitseerimine „prototüübist” (kooskõlas ainult heakskiitmata andmetega) „uueks” (kooskõlas heakskiidetud andmetega ja kõlblik ohutuks kasutamiseks) pärast kohaldatavate projekteerimisandmete heakskiitmist, tingimusel et projekteerimisandmeid ei ole muudetud. Lahtrisse 12 tuleb teha järgmine märge:

„ARTIKLITE UUESTI SERTIFITSEERIMINE „PROTOTÜÜBIST” „UUEKS”: KÄESOLEV DOKUMENT TÕENDAB ... [LISADA KUUPÄEV, KUI SEE ON VAJALIK VERSIOONI KINDLASTEGEMISEKS] PROJEKTEERIMISANDMETE [LISADA TÜÜBISERTIFIKAADI / TÄIENDAVA TÜÜBISERTIFIKAADI NUMBER, VERSIOON] HEAKSKIITMIST, MILLE KOHASELT SEE ARTIKKEL (NEED ARTIKLID) ON TOODETUD.”

Lahtris 13a tuleks teha märge kasti „kooskõlas heakskiidetud projekteerimisandmetega ja need on kõlblikud ohutuks kasutamiseks”.

- iv) varem käibele lastud uue artikli kontrollimine enne käibele laskmist kooskõlas tarbijakohase standardi või spetsifikaadiga (mille andmed ja algse käibele laskmise andmed tuleb märkida lahtrisse 12) või et teha kindlaks lennukõlblikkus (selgitus käibele laskmise aluse kohta ja algse käibele laskmise andmed tuleb märkida lahtrisse 12).

Lahter 12.

Märkused

Kirjeldada lahtris 11 nimetatud tööd kas otseselt või viidates tõendavatele dokumentidele, et käitaja või paigaldaja saaks kindlaks teha artikli(te) lennukõlblikkuse seoses heakskiidetava tööga. Vajaduse korral võib kasutada EASA vormist 1 eraldi lehte ja viidata sellele. Igast märkest peab selguma, millis(t)e lahtris 6 esitatud artikli(te)ga see on seotud. Kui märkeid ei ole, siis kirjutada „ei ole”.

Märkida põhjendused lahtris 12 nimetatud käibele laskmise kohta heakskiitmata projekteerimisandmete alusel (nt tüübisertifikaat on väljaandmisel, ainult katsetamiseks, kinnitavad andmed esitamisel).

Kui andmed trükitakse elektroonilist EASA vormi 1 kasutades, märkida sellesse lahtrisse andmed, mida ei saa muudesse lahtritesse märkida.

Lahter 13a

Valida ainult üks kahest võimalusest.

1. Teha märge kasti „heakskiidetud projekteerimisandmetega ja need on kõlblikud ohutuks kasutamiseks”, kui artikkel/artiklid valmistati kooskõlas heakskiidetud projekteerimisandmetega ja need on kõlblikud ohutuks kasutamiseks.

▼B

2. Teha märge kasti „lahtris 12 nimetatud heakskiitmata projekteerimisandmetega”, kui artikkel/artiklid valmistati kooskõlas heakskiitmata projekteerimisandmetega. Täpsustada lahtris 12 nimetatud andmed (nt tüübisertifikaat on väljaandmisel, ainult katsetamiseks, kinnitatavad andmed esitamisel).

Ühele sertifikaadile ei tohi märkida läbiseigi heakskiidetud ja heakskiitmata projekteerimisandmete alusel käibele lastud artikleid.

- Lahter 13b.* Volitatud isiku allkiri
- Sellesse lahtrisse märkida volitatud isiku allkiri. Lahtri tohivad allkirjastada üksnes isikud, kes on selleks pädeva asutuse eeskirjade ja põhimõtete alusel volitatud. Identifitseerimise hõlbustamiseks võib lisada volitatud isiku kordumatu numbr.
- Lahter 13c.* Sertifikaadi/loa number
- Märkida sertifikaadi/loa number / viide. Selle numbr või viite annab pädev asutus.
- Lahter 13d.* Nimi
- Märkida loetavalt lahtri 13b allkirjastanud isiku nimi.
- Lahter 13e.* Kuupäev
- Märkida lahtri 13b allkirjastamise kuupäev, mis peab olema vormis pp = kuupäev kahekohalisena, kkk = kuu kolm esimest tähte, aaaa = aasta neljakohalisena.

Lahtrid 14a–14e. Lahtreid 14a–14e käsitlevad üldnõuded.

Ei kasutada tootmissertifikaadi korral. Varjutada, tumedaks värvida või muul viisil ära märkida, et vältida tahtmatut või lubamatut kasutust.

Kasutaja/paigaldaja kohustused

Lisada sertifikaadile järgmine märge lõppkasutajate teavitamiseks sellest, et vorm ei vabasta neid nende kohustustest seoses artikli paigaldamise ja kasutamisega:

„KÄESOLEV SERTIFIKAAT EI ANNA AUTOMAATSELT PAIGALDUSÕIGUST.

KUI KÄITAJA/PAIGALDAJA TÖÖTAB KOOSKÕLAS LAHTRIS 1 TÄPSUSTATUD LENNUNDUSASUTUSEST ERINEVA LENNUNDUSASUTUSE MÄÄRUSEGA, ON OLULINE, ET KÄITAJA/PAIGALDAJA TAGAB, ET TEMA LENNUNDUSASUTUS AKTSEPTERIB LAHTRIS 1 NIMETATUD LENNUNDUSASUTUSE ARTIKLEID.

LAHTRID 13A JA 14A EI OLE PAIGALDUSTÕENDID. IGAL JUHUL PEAB ÕHUSÕIDUKI HOOLDUSREGISTER SISALDAMA PAIGALDUSTÕENDIT, MIS ON VÄLJA ANTUD KOOSKÕLAS KÄITAJA/PAIGALDAJA SISERIIKLIKE MÄÄRUSTEGA, ENNE KUI ÕHUSÕIDUK VÕIB LENNATA.”

▼ **M6**

II liide

EASA vorm 15a – Lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaat

[LIIKMESRIIK]	
Euroopa Liidu liikmesriik (*)	
LENNUKÕLBLIKKUSE KONTROLLI SERTIFIKAAT	
Sertifikaadi viitenumber:	
Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2018/1139 tõendab [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS], et järgmine õhusõiduk:	
Õhusõiduki tootja:	
Tootja nimetus:	
Õhusõiduki registreerimistunnus:	
Õhusõiduki seerianumber:	
on kontrolli ajal lennukõlblik.	
Väljaandmise kuupäev:	Kehtivusaja lõpp
Plaaneri lennutunnid väljaandmise kuupäeval (**):	
Allkiri:	Loa number:
1. pikendamine. Viimasel aastal on õhusõiduk olnud komisjoni määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa (osa M) punkti M.A.901 kohaselt kontrollitud keskkonnas. Õhusõiduk on sertifikaadi väljaandmise ajal lennukõlblik.	
Väljaandmise kuupäev:	Kehtivusaja lõpp
Plaaneri lennutunnid väljaandmise kuupäeval (**):	
Allkiri:	Loa number:
Äriühingu nimi:	Heakskiitmise viitenumber
2. pikendamine. Viimasel aastal on õhusõiduk olnud komisjoni määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa (osa M) punkti M.A.901 kohaselt kontrollitud keskkonnas. Õhusõiduk on sertifikaadi väljaandmise ajal lennukõlblik.	
Väljaandmise kuupäev:	Kehtivusaja lõpp:
Plaaneri lennutunnid väljaandmise kuupäeval (**):	
Allkiri:	Loa number:
Äriühingu nimi:	Heakskiitmise viitenumber

EASA vorm 15a – Versioon 5

(*) ELi-välise riigi puhul maha tõmmata.

(**) V.a õhulaevad.

▼ **M7****Lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaat – EASA vorm 15c**

MÄRKUS: isikud ja organisatsioonid, kes teostavad lennukõlblikkuse kontrolli koos iga-aastase või iga 100 lennutunni järel tehtava ülevaatusega, võivad kasutada käesoleva vormi tagakülge, et anda välja punktis ML.A.801 osutatud hooldustõend iga-aastase või iga 100 lennutunni järel tehtava ülevaatuse kohta.

LENNUKÕLBLIKKUSE KONTROLLI SERTIFIKAAT (osa ML nõuetele vastavatele õhusõidukitele)

Sertifikaadi viitenumber:

Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2018/1139

[PÄDEVA ASUTUSE NIMI] (**)

tõendab, et ta on:

kooskõlas määrusega (EL) nr 1321/2014 kontrollinud järgmise õhusõiduki lennukõlblikkust:

[või]

kontrollinud järgmise uue õhusõiduki lennukõlblikkust:

Õhusõiduki tootja:..... Tootja nimetus:.....

Õhusõiduki registreerimistunnus:..... Õhusõiduki seerianumber:.....

ja et kõnealune õhusõiduk on kontrolli ajal lennukõlblik.

Väljaandmise kuupäev:Kehtivusaja lõpp:

Plaaneri lennutunnid väljaandmise kuupäeval (*):

Allkiri:Volituse number (kui see on kohaldatav):

[VÕI]

[SERTIFITSEERITUD ORGANISATSIOONI NIMI, AADRESS JA SERTIFIKAADI VIITENUMBER] (**)

[või]

[VOLITATUD LENNUNDUSTEHNILISE TÖÖTAJA TÄIELIK NIMI JA OSA 66 KOHASE LOA (VÕI SAMAVÄÄRSE SISERIIKLIKU LOA) NUMBER] (**)

tõendab, et on kooskõlas määrusega (EL) nr 1321/2014 kontrollinud järgmise õhusõiduki lennukõlblikkust:

Õhusõiduki tootja:..... Tootja nimetus:.....

Õhusõiduki registreerimistunnus:.....Õhusõiduki seerianumber:.....

ja et kõnealune õhusõiduk on kontrolli ajal lennukõlblik.

Väljaandmise kuupäev: Kehtivusaja lõpp:

Plaaneri lennutunnid väljaandmise kuupäeval (*):

Allkiri: Volituse number (kui see on kohaldatav):

1. pikendamine. Õhusõiduk vastab Vb lisa (osa ML) punkti ML.A.901 alapunkti c tingimustele.

Väljaandmise kuupäev: Kehtivusaja lõpp:

Plaaneri lennutunnid väljaandmise kuupäeval (*):

Allkiri: Volituse number:

Äriühingu nimi: Sertifikaadi viitenumber:

2. pikendamine. Õhusõiduk vastab Vb lisa (osa ML) punkti ML.A.901 alapunkti c tingimustele.

Väljaandmise kuupäev: Kehtivusaja lõpp:

Plaaneri lennutunnid väljaandmise kuupäeval (*):

Allkiri: Volituse number:

Äriühingu nimi: Sertifikaadi viitenumber:

▼ **M7**

(*) V.a õhupallide ja õhulaevade puhul

(**) Vormi väljastaja võib seda kohandada vastavalt oma vajadustele, kustutades nime, tõendamist käsitleva deklaratsiooni, viite asjaomasele õhusõidukile ja väljastamisandmed, mis ei ole tema kasutamise seisukohast asjakohased.

EASA vormi 15c versioon 4.

III liide

Pädeva asutuse LOGO

LENNULUBA

(*)	
<p>Käesolev lennuluba on välja antud vastavalt määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 5 lõike 4 punktile a ning see tõendab, et õhusõidukiga võib ohutult lennata allpool loetletud eesmärgil ja tingimustel ning et see kehtib kõikides liikmesriikides.</p> <p>Käesolev luba kehtib ka lendudel kolmandatasse riikidesse või nende territooriumil, tingimusel et selleks on saadud eraldi luba kõnealuste riikide pädevatelt asutustelt</p>	1. Riikkondsuse ja registreerimisnumbrid:
2. Õhusõiduki tootja/tüüp:	3. Seerianumber:
4. Luba hõlmab: [eesmärk vastavalt punkti 21A.701 alapunktile a]	
5. Valdaja: [punkti 21A.701 alapunkti a alapunktis 15 nimetatud eesmärgil välja antud lennuloa korral peab siin olema „registreeritud omanik“]	
6. Tingimused/märkused:	
7. Kehtivusaeg:	
8. Väljaandmise koht ja kuupäev:	9. Pädeva asutuse esindaja allkiri:

EASA vorm 20a

(*) Täidab registreerimisriik.

IV liide

Selle pädeva asutuse liikmesriik, kes on välja andnud organisatsiooni sertifikaadi, mille alusel antakse välja lennuluba või „EASA” kui sertifikaadi on välja andnud EASA

LENNULUBA

<i>Lennuluba välja andva organisatsiooni nimi ja aadress</i>	(*)
<p>Käesolev lennuluba on välja antud vastavalt määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 5 lõike 4 punktile a ning see tõendab, et õhusõidukiga võib ohutult lennata allpool loetletud eesmärgil ja tingimustel ning et see kehtib kõikides liikmesriikides.</p> <p>Käesolev luba kehtib ka lendudel kolmandatesse riikidesse või nende territooriumil, tingimusega et selleks on saadud eraldi luba kõnealuste riikide pädevatelt asutustelt.</p>	1. Riikikondsus ja registreerimisnumbrid:
2. Õhusõiduki tootja/tüüp:	3. Seerianumber:
4. Luba hõlmab: <i>(eesmärk vastavalt punkti 21A.701 alapunktile a)</i>	
5. Valdaja: <i>(lennuluba välja andev organisatsioon)</i>	
6. Tingimused/märkused:	
7. Kehtivusaeg:	
8. Väljaandmise koht ja kuupäev:	9. Volitatud esindaja allkiri: Nimi: Sertifikaadi viitenumber:

EASA vorm 20b

(*) Täidab organisatsiooni sertifikaadi valdaja.

V liide

Piiratud lennukõlblikkussertifikaat – EASA vorm 24

Pädeva ametiasutuse LOGO

PIIRATUD LENNUKÕBLIKKUSSERTIFIKAAT

(¹)	[Registreerimisliikmesriik] [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS]	(²)
1. Riikondsus ja registreerimisnumbrid	2. Tootja ja õhusõiduki tootjämärgistus	3. Õhusõiduki seerianumber
4. Kategooriad		
<p>5. Käesolev lennukõlblikkussertifikaat on välja antud (³) [7. detsembri 1944. aasta rahvusvahelise tsiviillennunduse konventsiooni] ja määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 5 lõike 4 punkti b kohaselt eespool nimetatud õhusõidukile, mida loetakse lennukõblikuks, kui selle hooldamisel ja käitamisel täidetakse eespool nimetatud tingimusi ja kehtivaid käitamisiiranguid.</p> <p>Lisaks eespool nimetatule kohaldatakse järgmisi piiranguid:</p> <p>(⁴)</p> <p>(⁵) [Õhusõidukit võib kasutada rahvusvahelises lennuliikluses, olenemata eespool nimetatud piirangutest].</p>		
Väljaandmise kuupäev:		Allkiri:
<p>6. Käesolev piiratud lennukõlblikkussertifikaat kehtib, kuni registreerimisliikmesriigi pädev asutus selle kehtetuks tunnistab.</p> <p>Käesoleva sertifikaadi juurde kuulub kehtiv lennukõblikkuse kontrolli sertifikaat.</p>		

EASA vorm 24, versioon 2.

Käesolev sertifikaat peab kõikide lendude ajal õhusõidukis olema.

(¹) Täidab registreerimisliikmesriik.

(²) Täidab registreerimisliikmesriik.

(³) Mittevajalik maha tõmmata.

(⁴) Täidab registreerimisliikmesriik.

(⁵) Mittevajalik maha tõmmata.

▼ B

VI liide

Lennukõlblikussertifikaat – EASA vorm 25

Pädeva ametiasutuse LOGO

LENNUKÕBLIKKUSSERTIFIKAAT

(¹)	[Registreerimisliikmesriik] [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS]	(²)
1. Riikkondsus ja registreerimisnumbrid	2. Tootja ja õhusõiduki tootjamärgistus	3. Õhusõiduki seerianumber
4. Kategooriad		
5. Käesolev lennukõlblikussertifikaat on välja antud 7. detsembri 1944. aasta rahvusvahelise tsiviillennunduse konventsiooni ja määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 5 lõike 2 punkti c kohaselt eespool nimetatud õhusõidukile, mida loetakse lennukõlblikuks, kui selle hooldamisel ja käitamisel täidetakse eespool nimetatud tingimusi ja kehtivaid käitamispiiranguid. Piirangud/märkused: (³) Väljaandmise kuupäev: Allkiri:		
6. Käesolev lennukõlblikussertifikaat kehtib, kuni registreerimisliikmesriigi pädev asutus selle kehtetuks tunnistab. Käesoleva sertifikaadi juurde kuulub kehtiv lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaat.		

EASA vorm 25, versioon 2.

Käesolev sertifikaat peab kõikide lendude ajal õhusõidukis olema.⁽¹⁾ Täidab registreerimisliikmesriik.⁽²⁾ Täidab registreerimisliikmesriik.⁽³⁾ Täidab registreerimisliikmesriik.

VII liide

Täidab registreerimisliikmesriik	1. Õhusõiduki registreeritud riik		3. Dokumendi number:		
2. MÜRASERTIFIKAAT					
4. Riikondsus ja registreerimisnumbrid:	5. Tootja ja õhusõiduki tootjamärgistus:		6. Õhusõiduki seerianumber:		
7. Mootor:	8. Propeller: (*)				
9. Suurim stardimass (kg)	10. Suurim maandumismass (kg) (*)		11. Mõra sertifitseerimise standard:		
12. Täiendavad muudatused, mis on seotud kohaldatavate mõra sertifitseerimise standardite täitmisega:					
13. Mõratase stardiraja kõrval koguvõimsuse korral (*)	14. Mõratase maandumisrajale lähenedes (*)	15. Mõratase õhkutõusmisel (*)	16. Mõratase ülelennul (*)	17. Stardimõratase (*)	
Märkused					
18. Käesolev mõrasertifikaat on välja antud 7. detsembri 1944. aasta rahvusvahelise tsiviilennunduse konventsiooni lisa 16 I kõite ja määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 6 kohaselt eespool nimetatud õhusõidukile, mida käsitatakse vastavana eespool nimetatud mõrastandardile, kui seda hooldatakse ja kasutatakse kooskõlas asjaomaste nõuete ja kasutuspiirangutega.					
19. Väljaandmise kuupäev 20. Allkiri					

EASA-formulier 45

(*) Kõnealused lahtrid võib jätta täitmata sõltuvalt mõra sertifitseerimise standardist.

VIII Liide

Õhusõiduki nõuetele vastavuse deklaratsioon – EASA vorm 52

ÕHUSÕIDUKI NÕUETELE VASTAVUSE DEKLARATSIOON		
1. Tootjariik	2. [LIIKMESRIIK] ⁽¹⁾ Euroopa Liidu liikmesriik ⁽²⁾	3. Deklaratsiooni viitenumber:
4. Organisatsioon		
5. Õhusõiduki tüüp	6. Tüübisertifikaadi viide:	
7. Õhusõiduki registreerimisnumber või märgistus	8. Tootja identifitseerimisnumber	
9. Mootori/propelleri andmed ⁽³⁾		
10. Muudatused ja/või teenindusbülletäänid ⁽⁴⁾		
11. Lennukõlblikkust käsitlevad ettekirjutused		
12. Kontsessioonid		
13. Vabastused, erandid või mööndused ⁽⁵⁾		
14. Märkused		
15. Lennukõlblikkussertifikaat		
16. Lisanõuded		
17. Nõuetele vastavuse deklaratsioon Tõendatakse, et käesolev õhusõiduk vastab täielikult tüübisertifitseeritud konstruktsioonile ja lahtritesse 9, 10, 11, 12 ja 13 märgitud andmetele. Õhusõiduk on kõlblik ohutuks kasutamiseks. Õhusõidukiga on tehtud piisavalt katselende.		
18. Allkiri	19. Nimi	20. Kuupäev (päev/kuu/aasta)
21. Tootjaorganisatsiooni sertifikaadi viide		

EASA vorm 52, versioon 2.

⁽¹⁾ Või EASA, kui EASA on pädev asutus.

⁽²⁾ Kolmanda riigi või EASA puhul maha tõmmata.

⁽³⁾ Mittevajalik maha tõmmata.

⁽⁴⁾ Mittevajalik maha tõmmata.

⁽⁵⁾ Mittevajalik maha tõmmata.

▼B**Õhusõiduki nõuetele vastavuse deklaratsiooni (EASA vorm 52) täitmise juhendid****1. EESMÄRK JA RAKENDUSALA****1.1.**

Sellise õhusõiduki nõuetele vastavuse deklaratsiooni kasutamist, mille tootja on välja andnud osa 21 jao A alajao F kohaselt, kirjeldatakse punktis 21.A.130, samuti nende täitmise vastuvõetavaid viise.

1.2.

Osa 21 jao A alajao G kohaselt väljaantud õhusõiduki nõuetele vastavuse deklaratsiooni (EASA vorm 52) eesmärk on võimaldada asjakohase tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omanikul kasutada õigust saada teatava õhusõiduki lennukõlblikkussertifikaat registreerimisliikmesriigi pädevalt asutuselt.

2. ÜLDOSA**2.1.**

Nõuetele vastavuse deklaratsioon peab vastama lisatud vormingule, kaasa arvatud lahtrite numbrid ja iga lahtri asukoht. Iga lahtri suurus võib siiski erineda vastavalt taotleja vajadusele, kuid mitte sel määral, et see ei võimaldaks nõuetele vastavuse deklaratsiooni ära tunda. Kahtluse korral konsulteerida pädeva asutusega.

2.2.

Nõuetele vastavuse deklaratsioon peab olema valmis trükitud või arvutipõhine, kuid mõlemal juhul peavad trükitud jooned ja tähemärgid olema selged ja loetavad. Lisatud näidisele vastav valmistrukitud tekst on lubatud, kuid muud lennukõlblikkust käsitlevad avaldused ei ole lubatud.

2.3.

Deklaratsiooni võib täita kirjutusmasinal/arvutiga või käsitsi, kasutades hõlpsa loetava keeles suurtähti. Aktsepteeritakse inglise keelt ja vajaduse korral üht või mitut väljaandva liikmesriigi ametlikku keelt.

2.4.

Sertifitseeritud tootjaorganisatsioon peab säilitama koopia deklaratsioonist ja kõikidest lisadest, millele on viidatud.

3. NÕUETELE VASTAVUSE DEKLARATSIOONI TÄITMINE**3.1.**

Et dokument oleks kehtiv, tuleb teha kanne igasse lahtrisse.

3.2.

Registreerimisliikmesriigi pädevale asutusele võib nõuetele vastavuse deklaratsiooni välja anda üksnes juhul, kui õhusõiduki projekt ja sellesse paigaldatud tooted on heaks kiidetud.

3.3.

Lahtrites 9, 10, 11, 12, 13 ja 14 nõutavat teavet võib esitada viitena tootjaorganisatsiooni valduses olevatele eraldi identifitseeritud dokumentidele, kui pädev asutus ei ole otsustanud teisiti.

3.4.

Ei ole ette nähtud, et käesolev nõuetele vastavuse deklaratsioon hõlmaks kõiki neid tooteid, mille paigaldamine võib kohaldatavate kasutuseeskirjade täitmiseks vajalikuks osutuda. Siiski võib mõne nendest toodetest märkida lahtrisse 10 või heakskiidetud tüübi projekti. Seepärast meenutatakse käitajatele nende kohustust tagada vastavus kohaldatavatele eeskirjadele.

▼B

- Lahter 1* Märkida tootjariigi nimi.
- Lahter 2* Pädev asutus, kelle pädevuse piires nõuetele vastavuse deklaratsioon välja antakse.
- Lahter 3* Selles lahtris peaks deklaratsiooni kontrollimiseks ja jälgimiseks olema valmistrükitud kordumatu seerianumber. Arvutipõhise dokumendi puhul ei pea number olema valmis trükitud, kui arvuti on programmeeritud selle numbri andma ja trükkima.
- Lahter 4* Deklaratsiooni välja andva organisatsiooni täielik nimi ja aadress. See lahter võib olla valmis trükitud. Logo vms on lubatud, kui logo sellesse lahtrisse mahub.
- Lahter 5* Õhusõiduki tüüp üksikasjalikult, nagu see on määratletud tüübisertifikaadis ja sellega kaasneval andmelehel.
- Lahter 6* Tüübisertifikaadi viitenumber ja väljaandmine kõnealusele õhusõidukile.
- Lahter 7* Kui õhusõiduk on registreeritud, märgitakse siia registreerimisnumber. Kui õhusõiduk ei ole registreeritud, märgitakse siia viide, mida liikmesriigi pädev asutus ja vajaduse korral kolmanda riigi pädev asutus aktsepteerib.
- Lahter 8* Identifitseerimisnumber, mille tootja on kontrollimiseks, jälgitavuseks ja tehnobiks andnud. Seda nimetatakse mõnikord tootja seerianumbriks (*Manufacturers Serial No / Constructors No*).
- Lahter 9* Mootori ja propelleri tüüp üksikasjalikult, nagu see on määratletud tüübisertifikaadis ja sellega kaasneval andmelehel. Samuti tuleks näidata tootja identifitseerimisnumber ja asukoht.
- Lahter 10* Heakskiidetud konstruktsioonimuudatused õhusõiduki määratluses.
- Lahter 11* Kõikide kohaldatavate lennukõlblikkust käsitlevate ettekirjutuste (või samaväärsete dokumentide) loetelu ja nõuetele vastavuse deklaratsioon, samuti kõnealust õhusõidukit, sealhulgas tooteid ja paigaldatud osi, seadmeid ja varustust käsitlevate nõuete täitmise viisi kirjeldus. Märkida tuleb ka võimalikud tulevased tähtajad nõuete täitmiseks.
- Lahter 12* Heakskiidetud tahtmatud kõrvalekalded kinnitatud tüübiprojektist, mida vahel nimetatakse kontsessioonideks, erinevusteks või lahknevusteks.
- Lahter 13* Sellesse lahtrisse võib märkida üksnes kokkulepitud vabastused, erandid või mööndused.
- Lahter 14* Märkused. Igasugune teave ja kõik selgitused, erianndmed või piirangud, mis võivad õhusõiduki lennukõlblikkust mõjutada. Kui sellist teavet või selliseid andmeid ei ole, märkida „EI OLE”.
- Lahter 15* Märkida „Lennukõlblikkussertifikaat” või „Piiratud lennukõlblikkussertifikaat” või taotletav lennukõlblikkussertifikaat.
- Lahter 16* Sellesse lahtrisse tuleb märkida lisanõuded, näiteks impordiriigi nõuded.

▼B

Lahter 17 Nõuetele vastavuse deklaratsiooni kehtivus sõltub sellest, kas kõik vormi lahtrid on täidetud. Tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omanik peaks säilitama katselendude protokollide koopiad ja andmed dokumenteeritud defektide ja nende kõrvaldamise kohta. Asjaomased volitatud lennundustehnilised töötajad ja mõni lennumeeskonna liige, nt katselendur või pardainsener-katselendur, peaksid aruande vastuvõetavaks tunnistamiseks sellele alla kirjutama. Teostatud katselennud kuuluvad kvaliteedisüsteemi kontrolli alla vastavalt punktile 21.A.139, eriti punkti 21.A.139 alapunkti b alapunkti 1 alapunktile vi, tagamaks et õhusõiduk vastab kohaldatavatele projekteerimisandmetele ja on kõlblik ohutuks kasutamiseks.

Tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omanik peaks säilitama loetelu artiklitest, mis on tarnitud (või kättesaadavaks tehtud), et täita käesolevas deklaratsioonis sätestatud ohutu kasutamise seotud nõudeid.

Lahter 18 Nõuetele vastavuse deklaratsioonile võib alla kirjutada isik, kelle on selleks koosõlas punkti 21.A.145 alapunktiga d volitanud tootjaorganisatsiooni sertifikaadi omanik. Templi abil tehtud allkirja ei tohi kasutada.

Lahter 19 Sertifikaadi allkirjastanud isiku nimi tuleb trükkida kirjutusmasinal või arvutiga või kirjutada loetaval viisil käsitsi.

Lahter 20 Tuleb märkida nõuetele vastavuse deklaratsiooni allkirjastamise kuupäev.

Lahter 21 Tuleb viidata pädeva asutuse sertifikaadile.

▼ B

IX liide

HOOLDUSTÕEND
[HEAKSKEETUD TOOTJAORGANISATSIOONI NIMI]
Tootjaorganisatsiooni sertifikaadi viide:
Punktile 21A.163(d) vastav hooldustõend.
Õhusõiduk: Tüüp: Valmistaja number/registrinumber:
on hooldatud vastavalt töökäsule:
Tehtud tööde lühikirjeldus:
Tõendab , et nimetatud töö tehti kooskõlas punktiga 21A.163(d) ja tehtud töö poolst on õhusõiduk valmis kasutuselevõtmiseks ja seega kõlblik ohutuks kasutamiseks.
Sertifitseeritud töötaja (nimi):
(allkiri):
Asukoht:
Kuupäev: .. - .. - (päev, kuu, aasta).

▼B

HOOLDUSTÕEND – EASA 53

TÄITMISE JUHENDID

EASA VORMI 53 lahtisse TEHTUD TÖÖDE LÜHIKIRJELDUS tuleb märkida viide tööde tegemiseks kasutatud tunnustatud andmete kohta.

EASA VORMI 53 lahter ASUKOHT viitab asukohale, kus toimub hooldus, mitte organisatsiooni rajatiste asukohale (kui need erinevad).

X liide

I lisa (osa 21) alajaos G osutatud tootjaorganisatsiooni sertifikaat – EASA vorm 55

Lk 1 / ...
[LIIKMESRIIK] (*)
Euroopa Liidu liikmesriik (**)
TOOTJAORGANISATSIOONI CERTIFIKAAT
Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*).21G.XXXX
Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu kehtivale määrusele (EÜ) nr 216/2008 ja komisjoni kehtivale määrusele [(EÜ) nr 1702/2003] ning allpool täpsustatud tingimustele tõendab [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS], et
[ÄRIÜHINGU NIMI JA AADRESS]
on määruse [(EÜ) 1702/2003] I lisa (osa 21) jao A alajaos G osutatud tootjaorganisatsioon, millel on lubatud toota lisatud sertifitseerimisgraafikus loetletud tooteid, osasid ja seadmeid ning anda välja nendega seotud sertifikaate, kasutades eespool osutatud viitenumbreid.
TINGIMUSED:
1. Heakskiit on piiratud lisatud sertifikaadi tingimustes täpsustatud heakskiiduga.
2. Heakskiit nõuab sertifitseeritud tootjaorganisatsiooni käsiraamatus täpsustatud menetluste täitmist.
3. Heakskiit kehtib, kuni sertifitseeritud tootjaorganisatsioon täidab määruse [(EÜ) nr 1702/2003] I lisa (osa 21) nõudeid.
4. Kui eespool nimetatud tingimused on täidetud, kehtib käesolev sertifikaat tähtajatult, välja arvatud juhul, kui sertifikaadist on eelnevalt loobutud, see on asendatud teise sertifikaadiga, peatatud või kehtetuks tunnistatud.
Algse väljaandmise kuupäev:
Käesoleva versiooni kuupäev:
Versiooni nr:
Allkiri:
Pädeva asutuse nimel: [PÄDEVA ASUTUSE ANDMED (*)]

EASA vorm 55a, versioon 2.

(*) Või EASA, kui EASA on pädev asutus.

(**) Kolmanda riigi puhul maha tõmmata.

[LIIKMESRIIK] (*) Euroopa Liidu liikmesriik (**)	Sertifikaadi tingimused	TA: [LIIKMESRIIGI KOOD (*)].21G.XXXX
Käesolev dokument on osa tootjaorganisatsiooni sertifikaadist nr [LIIKMESRIIGI KOOD (*)].21G.XXXX, mis on välja antud:		
Äriühingu nimi:		
1. jagu. TÖÖVALDKOND:		
JÄRGMISTE TOODETE TOOTMINE	TOOTED/KATEGOORIAD	
Üksikasjad ja piirangud on sätestatud tootjaorganisatsiooni käsiraamatu jaos xxx.		
2. jagu. ASUKOHAD:		
3. jagu. ÕIGUSED:		
Tootjaorganisatsioonil on õigus kasutada punktiga 21A.163 ette nähtud õigusi sertifikaadi tingimuste piires ja tootjaorganisatsiooni käsiraamatu menetluste kohaselt. Täita tuleb järgmised tingimused:		
<i>[jätta alles üksnes kohaldatav tekst]</i>		
Enne toote projekti kinnitamist võib EASA vormi 1 välja anda üksnes nõuetele vastavuse näitamiseks.		
Nõuetele vastavuse deklaratsiooni ei tohi anda õhusõidukile, mis ei ole heaks kiidetud.		
Enne hooldust reguleerivate määruste täitmise nõuet võib hooldustöid teha kooskõlas tootjaorganisatsiooni käsiraamatu jaoga xxx.		
Lennuload võib välja anda vastavalt tootjaorganisatsiooni käsiraamatu jaole yyy.		
Algse väljaandmise kuupäev:	Allkiri:	
Käesoleva versiooni kuupäev:		
Versiooni nr:	[PÄDEVA ASUTUSE ANDMED (*)] nimel	

EASA vorm 55b, versioon 2.

(*) Või EASA, kui EASA on pädev asutus.

(**) Kolmanda riigi puhul maha tõmmata.

XI liide

I lisa (osa 21) alajaos F osutatud heakskiidukiri tootmiseks tootjaorganisatsiooni sertifikaadi puudumisel – EASA vorm 65

[LIIKMESRIIK] (*)

Euroopa Liidu liikmesriik (**)

HEAKSKIIDUKIRI TOOTMINE TOOTJAORGANISATSIOONI CERTIFIKAADI PUUDUMISEL

[TAOTLEJA NIMI]

[ÄRINIMI (kui see erineb)]

[TAOTLEJA TÄIELIK AADRESS]

Kuupäev (päev, kuu, aasta)

Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*)].21F.XXXX

Lugupeetud

Teie tootmise järelevalvesüsteemi on hinnatud ja see on leitud olevat kooskõlas määruse [(EÜ) nr 1702/2003] I lisa (osa 21) jao A alajaoga F.

Seepärast oleme allpool täpsustatud tingimustel nõus, et allpool nimetatud toodete, osade ja seadmete nõuetele vastavust võib näidata määruse [(EÜ) nr 1702/2003] I lisa (osa 21) jao A alajao F kohaselt.

Ühikute arv	Osa number	Seerianumber
-------------	------------	--------------

ÕHUSÕIDUK

OSA

Käesoleva heakskiidukirja suhtes kohaldatakse järgmisi eritingimusi.

- (1) Heakskiit kehtib, kuni [äriühingu nimi] täidab määruse [(EÜ) nr 1702/2003] I lisa (osa 21) jao A alajao F nõudeid.
- (2) Heakskiit nõuab [äriühingu nimi] käsiraamatus, viitenumber/väljaandmise kuupäev, täpsustatud menetluste täitmist
- (3) Heakskiidu kehtivus lõpeb
- (4) Käesoleva heakskiidukirja väljaandnud asutus kinnitab nõuetele vastavuse deklaratsiooni, mille [äriühingu nimi] on eespool nimetatud määruse punkti 21A.130 sätete kohaselt välja andnud, kooskõlas eespool nimetatud määruse punkti 21A.130 sätete kohaselt välja andnud, kooskõlas eespool nimetatud käsiraamatu menetlusega
- (5) [Äriühingu nimi] teatab käesoleva heakskiidukirja väljaandnud asutusele viivitamata kõikidest tootmise järelevalvesüsteemis tehtud muudatustest, mis võivad mõjutada käesolevas kirjas loetletud toodete ja osade kontrollimist, nõuetele vastavust või lennukõlblikkust.

Pädeva asutuse nimel: [PÄDEVA ASUTUSE NIMEL (*)2]

Kuupäev ja allkiri:

EASA vorm 65, versioon 2

(*) või EASA, kui EASA on pädev asutus.

(**) Kolmanda riigi puhul maha tõmmata.

▼ **M3***XII liide***Katselennukategooriad ja katselennumeeskonna asjakohane kvalifikatsioon****A. Üldist**

Käesolevas liites kehtestatakse sellise lennumeeskonna suhtes kohaldatavad kvalifikatsiooninõuded, kes teeb katselende õhusõidukitega, mis on sertifitseeritud või mis sertifitseeritakse kooskõlas CS-23-sertifitseerimistingimustega, mida kohaldatakse õhusõidukite suhtes maksimaalse stardimassiga (MTOM) 2 000 kg või rohkem, ning kooskõlas CS-25-, CS-27-, CS-29- või samaväärsete sertifitseerimistingimustega.

B. Mõisted

1. „katselennuinsener” – maapealses või lennu käigus toimivas katselennutegevuses osalev insener;
2. „katselennu juhtinsener” – katselennuinsener, kes katselennu tegemisel on määratud täitma kohustusi õhusõidukis või abistama pilooti õhusõiduki ja selle süsteemide käitamisel katselennutegevuse ajal;
3. „katselennud” –
 - 3.1. uue projekti (õhusõiduk, jõusüsteemid, osad ja seadmed) arendusetapi lennud;
 - 3.2. sertifitseerimisalusele või tüübiprojektile vastavuse demonstreerimise lennud;
 - 3.3. uute projekteerimiskontseptsioonide katsetamise lennud, mis nõuavad ebatavalisi manöövreid või profiile, mille käigus võidakse väljuda õhusõiduki varem heakskiidetud käituspiiridest;
 - 3.4. katselennukoolituslennud.

C. Katselennukategooriad

1. *Üldist*

Allpool esitatud kirjeldustes käsitletakse projekteerimis- ja tootjaorganisatsioonide poolt I lisa (osa 21) alusel tehtavaid lende.
2. *Rakendusala*

Kui katses osaleb rohkem kui üks õhusõiduk, hinnatakse käesoleva liite kohaselt iga konkreetse õhusõiduki lendu, et kindlaks määrata, kas see on katselend, ja vajaduse korral määrata selle kategooria.

Käesoleva liite rakenduslasse kuuluvad üksnes punkti 6 alapunkti B alapunktis 3 osutatud lennud.
3. *Katselennukategooriad*

Katselennud jagatakse nelja kategooriasse:

 - 3.1. 1. kategooria
 - a) uut tüüpi õhusõiduki või oluliselt muudetud lennu- või käitamismadustega õhusõiduki esialgne lend (esialgsed lennud);

▼ **M3**

- b) lennud, mille kestel võivad tõenäoliselt esineda teadaolevatest lennuomadustest oluliselt teistsugused omadused;
- c) õhusõiduki uudsete või ebatavaliste projekteerimisomaduste või -tehnoloogia uurimise lennud;
- d) käituspäiiride kindlakstegemiseks või nende laiendamiseks tehtavad lennud;
- e) lennud, mida tehakse regulatiivtoimivuse, lennuomaduste ja käitamisomaduste kindlakstegemiseks käituspäiirile lähenemisel;
- f) 1. kategooria katselendude koolituslennud.

3.2. 2. kategooria

- a) 1. kategooriasse liigitamata lennud õhusõidukitega, mille tüüp on veel sertifitseerimata;
- b) 1. kategooriasse liigitamata lennud sertifitseeritud tüübiga õhusõidukitega, mille muutmine ei ole veel heaks kiidetud ning mille puhul tuleb teha järgmist:
 - i) hinnata õhusõiduki üldist käitumist või
 - ii) hinnata meeskonna põhiprotseduure, kui uut või muudetud süsteemi käitatakse või kui sellist süsteemi vajatakse, või
 - iii) taotluslikult lennata väljaspool heakskiidetud ohutuid käituspäiire, uuritud käituspäiiridest siiski väljumata.

- c) 2. kategooria katselendude koolituslennud.

3.3. 3. kategooria

Uue õhusõiduki nõuetele vastavuse deklaratsiooni väljaandmiseks tehtavad lennud, mis ei nõua lendamist väljaspool tüübisertifikaadi või õhusõiduki lennukäsiraamatu piiranguid.

3.4. 4. kategooria

- 1. või 2. kategooriasse liigitamata lennud sertifitseeritud tüübiga õhusõidukitega, mille projektimuudatus ei ole veel heaks kiidetud.

D. Pilootide ja katselennu juhtinseneride pädevus ja kogemused

1. Üldist

Pilootidel ja katselennu juhtinseneridel peavad olema pädevus ja kogemused, mis on kindlaks määratud järgmises tabelis.

Õhusõiduk	Katselennukategooriad			
	1	2	3	4
CS-23 lähiliinilennuk või õhusõiduk, mille pikeerimiskiirus (Md) on üle 0,6 või mille maksimaalne lennukõrgus üle 7 260 m (25 000 jalga), CS-25, CS-27, CS-29 või samaväärsete sertifitseerimistingimustega õhusõiduk	1. pädevustase	2. pädevustase	3. pädevustase	4. pädevustase
muu CS-23 õhusõiduk maksimaalse stardimassiga (MTOM) 2 000 kg või rohkem	2. pädevustase	2. pädevustase	3. pädevustase	4. pädevustase

▼ **M3**

1.1. 1. pädevustase

1.1.1. Piloodid peavad vastama komisjoni 3. novembri 2011. aasta määruse (EL) nr 1178/2011⁽¹⁾ I lisa (FCL-osa) nõuetele.

1.1.2. Katselennu juhtinsener peab vastama järgmistele nõuetele:

- a) ta peab olema rahuldavalt lõpetanud 1. pädevustaseme koolituskursuse ja
- b) tal peab olema vähemalt 100-tunnine lennukogemus (sealhulgas katselennukoolitus)

1.2. 2. pädevustase

1.2.1. Piloodid peavad vastama määruse (EL) nr 1178/2011 I lisa (FCL-osa) nõuetele.

1.2.2. Katselennu juhtinsener peab vastama järgmistele nõuetele:

- a) ta peab olema rahuldavalt lõpetanud 1. või 2. pädevustaseme koolituskursuse ja
- b) tal peab olema vähemalt 50-tunnine lennukogemus (sealhulgas katselennukoolitus)

Katselennu juhtinseneri 1. ja 2. pädevustaseme koolituskursus peab hõlmama vähemalt järgmisi valdkondi:

- i) õhusõiduki tehnilised võimalused,
- ii) stabiilsus ja juhtimis-/käitamisomadused,
- iii) süsteemid,
- iv) katsete läbiviimine ja
- v) riski-/ohutusjuhtimine.

1.3. 3. pädevustase

1.3.1. Piloodid (pilootidel) on vähemalt katsetatava õhusõiduki kategooriale vastav kehtiv luba, mis on välja antud kooskõlas FCL-osaga, ja ametipiloodi luba. Õhusõiduki kapten peab lisaks vastama järgmistele nõuetele:

- a) tal peab olema katselennupädevus;
- b) ta peab olema õhusõiduki kaptenina omandanud vähemalt 1 000-tunnise lennukogemuse sama keerukal ja samalaadsete omadustega õhusõidukil ning
- c) ta peab olema osalenud vähemalt viie õhusõiduki individuaalse lennukõlblikkussertifikaadi väljaandmise programmi kuuluvatel kõikidel lendudel.

1.3.2. Katselennu juhtinsener peab vastama järgmistele nõuetele:

- a) ta peab vastama 1. või 2. pädevustasemele või
- b) tal peab olema ülesandega seotud asjakohane ja märkimisväärselt suur lennukogemus ning
- c) ta peab olema osalenud vähemalt viie õhusõiduki individuaalse lennukõlblikkussertifikaadi väljaandmise programmi kuuluvatel kõikidel lendudel.

⁽¹⁾ Komisjoni määrus (EL) nr 1178/2011, 3. november 2011, millega kehtestatakse tsiviilennunduses kasutatavate õhusõidukite meeskonnaga seotud tehnilised nõuded ja haldusmenetlused vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 216/2008 (ELT L 311, 25.11.2011, lk 1).

▼ M3

1.4. 4. pädevustase

1.4.1. Piloodil (pilootidel) peab olema vähemalt katsetatava õhusõiduki kategooriale vastav luba, mis on välja antud kooskõlas FCL-osaga, ja ametipiloodi luba. Õhusõiduki kaptenil peab olema katselennupädevus või kaptenina omandatud vähemalt 1 000-tunnine lennukogemus sama keerukal ja samalaadsete omadustega õhusõidukil.

1.4.2. Katselennu juhtinseneride pädevus ja kogemus on kindlaks määratud katselennutegevuse käsiraamatus.

2. *Katselennu juhtinsenerid*

Katselennu juhtinseneridele annab loa neid tööle võttev organisatsioon, määrates üksikasjalikult kindlaks nende ülesannete ulatuse organisatsioonis. Luba sisaldab järgmist teavet:

- a) nimi,
- b) sünniaeg,
- c) kogemused ja haridus,
- d) ametikoht organisatsioonis,
- e) loa ulatus,
- f) loa esmakordse väljaandmise kuupäev,
- g) loa aegumise kuupäev (kui see on asjakohane) ja
- h) loa identifitseerimisnumber.

Katselennu juhtinsenerid määratakse konkreetsele lennule üksnes juhul, kui nende füüsiline ja vaimne vorm võimaldab neil ohutult täita neile määratud ülesandeid ja kohustusi.

Organisatsioon esitab lubade omanikele kõik lubadega seotud asjakohased andmed.

E. Muude katselennuinseneride pädevus ja kogemused

Õhusõiduki pardal viibivatel muudel katselennuinseneridel on katselennutegevuse käsiraamatu (vajaduse korral) kohaselt määratavate ülesannete täitmiseks vajalikud kogemused ja nad on saanud asjakohase koolituse.

Organisatsioon registreerib asjaomaste katselennuinseneride kogu asjakohase lennutegevuse.

*II LISA***Kehtetuks tunnistatud määrus koos muudatuste loeteluga**

Komisjoni määrus (EÜ) nr 1702/2003	(ELT L 243, 27.9.2003, lk 6)
Komisjoni määrus (EÜ) nr 381/2005	(ELT L 61, 8.3.2005, lk 3)
Komisjoni määrus (EÜ) nr 706/2006	(ELT L 122, 9.5.2006, lk 16)
Komisjoni määrus (EÜ) nr 335/2007	(ELT L 88, 29.3.2007, lk 40)
Komisjoni määrus (EÜ) nr 375/2007	(ELT L 94, 4.4.2007, lk 3)
Komisjoni määrus (EÜ) nr 287/2008	(ELT L 87, 29.3.2008, lk 3.)
Komisjoni määrus (EÜ) nr 1057/2008	(ELT L 283, 28.10.2008, lk 30)
Komisjoni määrus (EÜ) nr 1194/2009	(ELT L 321, 8.12.2009, lk 5)

III LISA

Vastavustabel

Määrus (EÜ) nr 1702/2003	Käesolev määrus
Artikli 1 lõige 1	Artikli 1 lõige 1
Artikli 1 lõige 2	Artikli 1 lõike 2 punktid a–h
—	Artikli 1 lõike 2 punktid i ja j
Artikli 2 lõiked 1 ja 2	Artikli 2 lõiked 1 ja 2
Artikli 2 lõige 3	—
Artikli 2a lõike 1 sissejuhatav lause	Artikli 3 lõike 1 sissejuhatav lause
Artikli 2a lõike 1 punktid a ja b	Artikli 3 lõike 1 punktid a ja b
Artikli 2a lõike 1 punktid c ja d	—
Artikli 2a lõiked 2–5	Artikli 3 lõiked 2–5
Artikkel 2b	Artikkel 4
Artikli 2c lõige 1	Artikkel 5
Artikli 2c lõiked 2 ja 3	—
Artikkel 2d	Artikkel 6
Artikli 2e esimene lõige	Artikkel 7
Artikli 2e teine lõige	—
Artikli 3 lõiked 1 ja 2 ning lõike 3 esimene lause	Artikli 8 lõiked 1, 2 ja 3
Artikli 3 lõike 3 teine lause ning lõiked 4 ja 5	—
Artikli 3 lõige 6	—
Artikli 4 lõiked 1 ja 2 ning lõike 3 esimene lause	Artikli 9 lõiked 1, 2 ja 3
Artikli 4 lõike 3 teine lause, lõiked 4, 5 ja 6	—
—	Artikkel 10
—	Artikkel 11
Artikli 5 lõige 1	Artikkel 12
Artikli 5 lõiked 2–5	—
Lisa	I lisa
—	II lisa
—	III lisa